

URZĄD GMINY
W RUDZIE MALENIECKIEJ

ŚWIĘTOKRZYSKA FUNDACJA ROZWOJU
ORGANIZACJI GOSPODARCZYCH ROLNIKÓW W
MODLISZEWICACH

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RUDA MALENIECKA

Ruda Maleniecka 2000 rok

Szanowni Państwo

Strategia Rozwoju Gminy Ruda Maleniecka na lata 2000 2010 została opracowana w celu przyjęcia jednolitej polityki rozwoju tego regionu w dłuższej perspektywie czasu.

Strategia jest dokumentem, który w sposób uporządkowany obejmuje najważniejsze zagadnienia życia społecznego i ekonomicznego oraz cele i kierunki rozwoju gminy. Służy także do aktywizacji kręgów politycznych, samorządowych, zawodowych oraz wzmocnieniu poczucia identyfikacji z regionem i skupieniu się wokół wspólnych interesów, a także wyzwoleniu zbiorowej energii w realizacji wyznaczonych celów.

Opracowana Strategia składa się z następujących części: diagnoza stanu istniejącego gminy, analiza słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, cele i kierunki rozwoju oraz zestaw programów i projektów, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Praca nad strategią prowadzona była drogą seminaryjną przy współpracy Świętokrzyskiej Fundacji Rozwoju Organizacji Gospodarczych Rolników w Modliszewicach z zespołem powołanym przez Wójta Gminy oraz przedstawicieli różnych środowisk i podmiotów gospodarczych z terenu gminy.

Prezentowana strategia nie kończy prac nad rozwojem społeczno-gospodarczym Gminy Ruda Maleniecka, stwarza natomiast podstawę do dalszych działań. Jest programem otwartym, umożliwiającym wykorzystanie doświadczeń i zaangażowanie każdego podmiotu gospodarczego, grupy społecznej czy też poszczególnych jej mieszkańców.

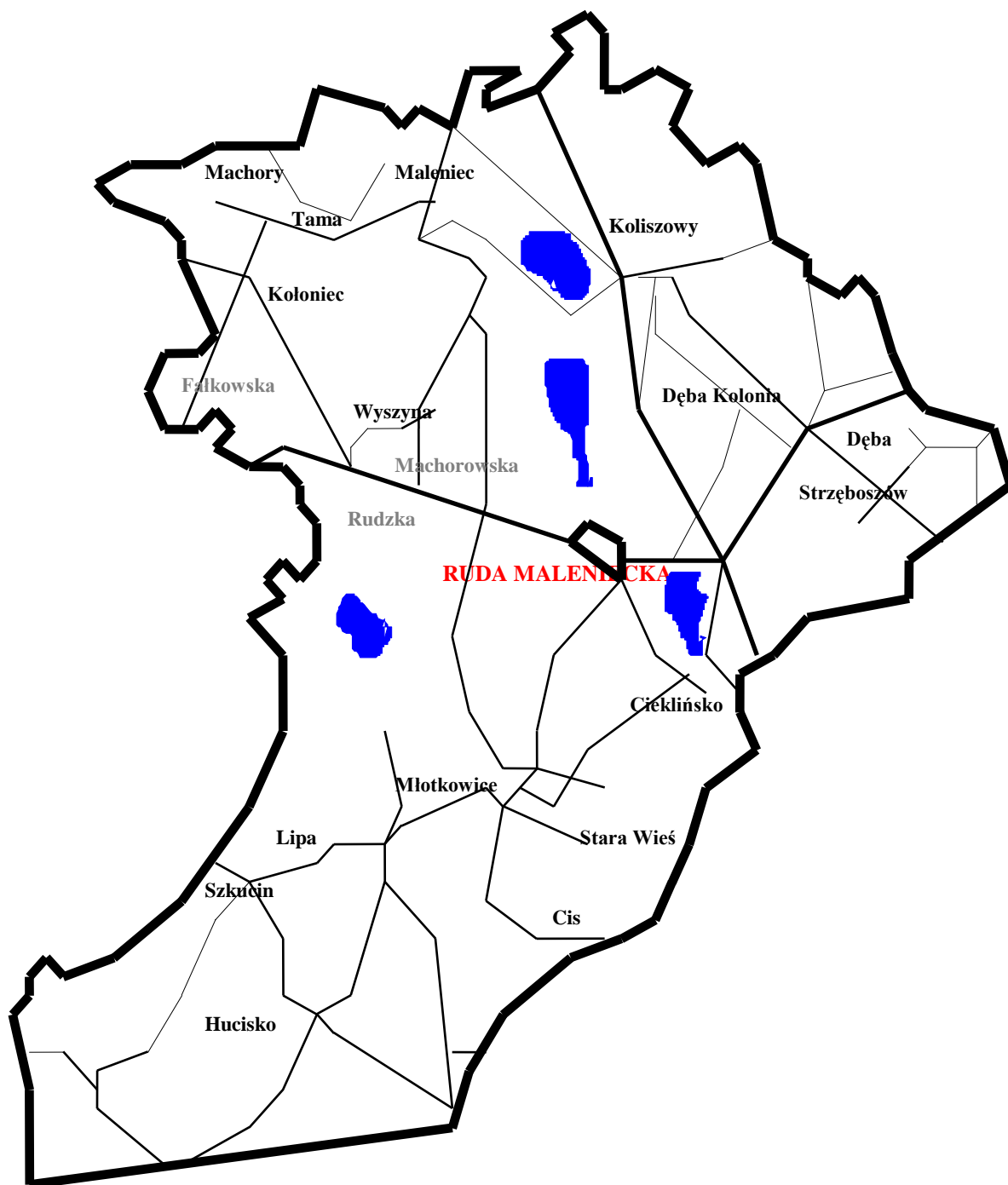
Przystawiając i rekomendując Strategię, chciałbym tą drogą serdecznie podziękować wszystkim tym, którzy brali czynny udział w jej opracowaniu.

Jestem przekonany, że strategia ta przyczyni się do dalszego rozwoju, a przez to do spełnienia określonej w strategii misji która brzmi: „ Systematyczne podnoszenie poziomu życia ogółu mieszkańców Gminy Ruda Maleniecka”.

WÓJT

Mirosław Nowak

MAPA GMINY RUDA MALENIECKA

SPIS TREŚCI	
MEMORANDUM	5
CEL OPRACOWANIA	6
PODSTAWY FORMALNO PRAWNE	8
RYS HISTORYCZNY TERENÓW NALEŻĄCYCH DO GMINY	
RUDA MALENIECKA	11
POŁOŻENIE GMINY I UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
ORAZ WEWNĘTRZNE	14
SFERA SPOŁECZNA	16
Ludność	16
Oświata i wychowanie	21
Biblioteki	23
Służba zdrowia	24
Opieka społeczna	26
Bezpieczeństwo publiczne	26
Sport wypoczynek	27
Ochotnicze Straże Pożarne	28
SAMORZĄD GMINY	29
Aktywność ludności	29
Budżet gminy	30
Inwestycje	40
ROLNICTWO	42
Informacje podstawowe	42
Uwarunkowania przyrodnicze produkcji rolnej	47
Zatrudnienie w gospodarstwach rolnych	48
Wyposażenie gospodarstw rolniczych w środki do produkcji	51
Produkcja rolnicza	59
Obrót ziemią	64
Otoczenie rolnictwa	68
TURYSTYKA	69
Walory przyrodnicze	69

Walory turystyczne	69
OCHRONA ŚRODOWISKA	72
Ochrona powietrza	72
Ochrona wody	72
Ochrona powierzchni ziemi	74
Gospodarka kopalinami	75
Gospodarka leśna	76
Ochrona przyrody i krajobrazu	77
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	78
Zaopatrzenie w wodę	78
Kanalizacji i oczyszczalnie ścieków	78
Utylizacja śmieci	79
Łączność i telekomunikacja	80
Sieć gazowa	80
Komunikacja zbiorowa	81
Źródła i sposób zasilania w energię	81
Drogi	82
HANDEL USŁUG I PRZEMYSŁ TERENOWY	83
ZASOBY GMINY	86
BADANIA ANKIETOWE	89
WYNIKI MŁODZIEŻOWEJ SESJI PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	95
STRATEGICZNE CELE ROZWOJU	101
Misja	101
Kierunki rozwoju	102
ANALIZA SWOT	110
Sfera społeczna	110
Rolnictwo	111
Turystyka, sport, wypoczynek	112
Ochrona środowiska	113
Infrastruktura techniczna	114
Handel, usługi, przemysł terenowy	115

KIERUNKI ROZWOJU GMINY RUDA MALENIECKA DO ROKU 2010	116
Sfera społeczna	117
Rolnictwo	119
Turystyka, sport, wypoczynek	121
Infrastruktura techniczna	122
Wykaz zadań inwestycyjnych realizowanych i planowanych do roku 2010	124
PODSUMOWANIE	124

MEMORANDUM

Procesy przeobrażeń dokonujące się w Polsce mają bardzo duży wpływ na polskie rolnictwo oraz obejmują swym zasięgiem całą strefę funkcjonowania obszarów wiejskich. Czekać na Polskę w niedługim czasie integracja z Unią Europejską stwarza konieczność restrukturyzacji rolnictwa w ścisłym powiązaniu z przemianami jakie muszą objąć obszary wiejskie aby mogły stać się obszarami „ atrakcyjnymi” w nowych warunkach.

Rolnictwo polskie i polska wieś stały się dziś także „ przechowalnią” nadwyżki siły roboczej zarówno w postaci bezrobocia jawnego jak też ukrytego. Istnieje zatem konieczność poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów dla przeludnionej świętokrzyskiej wsi. Proces dostosowania polskiego rolnictwa do gospodarki rynkowej i integracji z Unią Europejską oraz modernizacja obszarów wiejskich stanowią wielkie wyzwanie dla rolników, mieszkańców wsi, samorządu, ale przede wszystkim dla państwa i całego społeczeństwa. Nie ma wątpliwości co do tego, że gruntowych zmian w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej obszarów wiejskich nie da się przeprowadzić siłami samych mieszkańców wsi, a proces restrukturyzacji będzie procesem trudnym, złożonym a przede wszystkim długotrwałym. Rolnictwo, jako dotychczas podstawowy dział gospodarki na obszarach wiejskich nie jest w stanie zapewnić godnego poziomu dochodów ludności ze względu na małą skalę produkcji, przestarzałe struktury organizacyjno- produkcyjne oraz wysokie przeludnienie agrarne. Bardzo ograniczone możliwości przyjęcia ludności ze wsi do miast wynikające z bezrobocia, potrzeby restrukturyzacji społeczno-gospodarczej miast jak również trudności mieszkaniowe stwarzają bezwzględną konieczność znalezienia dla ludności wsi zajęć pozarolniczych na obszarach wiejskich.

A zatem, te chociażby czynniki stanowią wyzwanie dla lokalnych władz samorządowych w zakresie nowego sposobu planowania rozwoju gminy Ruda Maleniecka. Niniejsze opracowanie pod nazwą „ **Strategia rozwoju gminy Ruda Maleniecka**” będące wynikiem kilkumiesięcznej wspólnej pracy zespołu ludzi stanowi próbę odpowiedzi na postawione problemy.

CEL OPRACOWANIA

Celem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Ruda Maleniecka jest ocena stanu istniejącego, rezerw i możliwości jakie sobą przedstawia gmina oraz zaproponowanie odpowiednich dla niej kierunków rozwoju a także wskazanie praktycznych sposobów aktywizacji społeczno-gospodarczej, która powinna doprowadzić do poprawy poziomu życia społeczności lokalnej.

W myśl głównego celu budując strategię rozwoju gminy postawiono sobie szczegółowe cele, do których należy zaliczyć:

- podnoszenie poziomu życia mieszkańców,
- znalezienie rozwiązań umożliwiających wzrost gospodarczy gminy,
- przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia oraz niwelowanie już istniejącego,
- tworzenie warunków do powstania alternatywnych, pozarolniczych źródeł dochodów dla mieszkańców wsi,
- tworzenie warunków służących przyciąganiu kapitału z zewnątrz do inwestowania na terenie gminy,
- promocja walorów i zalet gminy.

Sukces w realizacji postawionych celów rozwoju gminy zależeć będzie od aktywności i umiejętności współdziałania lokalnej społeczności. Integracja mieszkańców gminy wokół wspólnych celów jest warunkiem ożywienia gospodarczego terenów wiejskich. **Nawet najlepszy plan rozwoju gminy nie zostanie zrealizowany jeśli w decyzjach dotyczących spraw lokalnych nie będą aktywnie uczestniczyć mieszkańcy.**

Reasumując należy stwierdzić, że osiągnięcie wspólnie wypracowanych celów i zadań wymagać będzie od lokalnych władz samorządowych, jak również samych mieszkańców gminy Ruda Maleniecka ogromnego wysiłku i zaangażowania.

Zgromadzone obserwacje w trakcie opracowywania strategii rozwoju gminy, a także opinie mieszkańców wyrażone w sondażach oraz rozmowach pozwalają żywić nadzieję, że postawione cele zostaną osiągnięte.

Strategia powinna być wykorzystana jako szeroka platforma współdziałania i współodpowiedzialności wszystkich zainteresowanych podmiotów, do których należy zaliczyć samorząd terytorialny i administrację rządową, służby specjalne, podmioty gospodarcze, organizacje społeczne itp.

PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE

Podstawą opracowania strategii Rozwoju Gminy jest umowa zawarta pomiędzy Gminą Ruda Maleniecka, reprezentowaną przez Wójta Mirosława Nowaka a Świętokrzyską Fundacją Rozwoju Organizacji Gospodarczych Rolników w Modliszewicach, reprezentowaną przez Prezesa Zarządu Fundacji dr inż. Zenona Szepytowskiego.

W myśl zawartej umowy oraz na podstawie przyjętego harmonogramu w pracach nad strategią uczestniczyli pracownicy urzędu gminy oraz instytucji działających na terenie gminy (szkoły, biblioteka, policja, nadleśnictwo, PZOZ i inne). Nad pracą całego zespołu nadzór sprawowała **Pani Alina Grabarczyk – sekretarz gminy.**

Pracę poszczególnych zespołów koordynowały następujące osoby:

I. Dorota Aniol – kultura, oświata, służba zdrowia.

II. Marek Banasik – infrastruktura techniczna, zagospodarowanie przestrzenne, ekologia i ochrona środowiska.

III. Edward Kałuża – rolnictwo

IV. Irena Gil – finanse, zasoby gminne oraz inwestycje.

V. Maria Banasik – bezpieczeństwo, służba cywilna.

Koordinację prac oraz nadzór nad przygotowaniem diagnozy stanu gminy zgodnie z zawartą umową sprawowali pracownicy Świętokrzyskiej Fundacji Rozwoju Organizacji Gospodarczych:

- **dr inż. Zenon Szepytowski**
- **mgr inż. Piotr Figlarz**

Podstawę do opracowania Strategii Rozwoju Gminy stanowiły:

- materiały przygotowane przez w/w zespół,
- informacje i opracowania WUS w Kielcach,
- ankiety skierowane do mieszkańców gminy Ruda Maleniecka, wywiady i konsultacje społeczne,
- młodzieżowa sekcja planowania strategicznego oraz opracowania przygotowane przez młodzież na temat „Moja gmina w roku 2010”

Strategia gminy została opracowana w następujących etapach:

- ETAP I – Diagnoza istniejącego stanu.
- ETAP II – Rozpoznanie silnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń (analiza SWOT)
- ETAP III – Kierunki rozwoju gminy – projekt.

Na podstawie zgromadzonych w pierwszym etapie danych możliwe było zrealizowanie drugiego etapu – analiza SWOT – która wykazała silne i słabe strony poszczególnych ogniw w gminie a także wskazała na szanse, które gmina może wykorzystać oraz zagrożenia, na które może napotkać. Analiza danych zgromadzonych w I etapie poparta analizą SWOT stała się podstawą do opracowania projektu, którego zadaniem było nie tylko przedstawienie wizji gminy, lecz również sformułowanie zasad jej stopniowego przekształcenia w kierunku stworzenia wydajnego i konkurencyjnego środowiska.

W celu jak najszerszego społecznienia budowanej strategii rozwoju gminy, przeprowadzono na reprezentatywnej grupie mieszkańców badania ankietowe. Na postawione w anonimowej ankiecie pytania dotyczące żywotnych interesów mieszkańców odpowiadały zarówno osoby młode jak i starsze, posiadające różne wykształcenie, wykonujący różne zawody. Bogaty materiał informacyjny, stanowiący niezwykle ważny element w formułowaniu celów strategicznych i operacyjnych rozwoju gminy publikujemy w formie załącznika do niniejszego opracowania.

Strategia Rozwoju Gminy Ruda Maleniecka została opracowana w czasie trwania kadencji Rady i Zarządu w niżej wymienionym składzie.

ZARZĄD GMINY RUDA MALENIECKA

1. Mirosław Nowak - Przewodniczący Zarządu Gminy
2. Leszek Grzegorzczak - Członek Zarządu (z-ca Wójta Gminy)
3. Kazimierz Cel - Członek Zarządu
4. Stanisław Marczyński - Członek Zarządu
5. Grzegorz Paczyński - Członek Zarządu

RADA GMINY RUDA MALENIECKA

- 1.Nalewczyński Tomasz - Przewodniczący Rady Gminy
- 2.Celczyński Jan - Z-ca Przewodniczącego Rady Gminy
- 3.Cel Kazimierz - radny
- 4.Grzegorz Leszek - radny
- 5.Marczyński Stanisław - radny
- 6.Paczyński Grzegorz - radny
- 7.Bińkowski Marek - radny
- 8.Dróżdź Tadeusz - radny
- 9.Lasocki Marek - radny
- 10.Soboń Marian - radny
- 11.Stańczyk Marian - radny
- 12.Orman Stanisław - radny
- 13.Tasak Adam - radny
- 14.Zarański Grzegorz - radny
- 15.Nowak Jacek - radny

RYS HISTORYCZNY TERENÓW NALEŻĄCYCH DO GMINY RUDA MALENIECKA

Ruda Maleniecka – dawniej wieś folwarczna, której nazwa pochodzi z 1839 roku i jest to nazwa mieszana złożona związana z eksploatacją i przetwórstwem bogactw naturalnych. Znajdował się tu dwór położony wraz z kaplicą i zabudowaniami gospodarczymi w rozległym parku krajobrazowym, przeciętym rzeką Czarną i połączonym kanałem - „, młynówką “. Budynek dworu to budynek murowany pochodzący z końca XVIII wieku. Budynki gospodarcze – to budynki murowane pochodzące z połowy XIX wieku. Na uwagę zasługują dworek ogrodnika – parterowy, z piętrowym ryzolitem środkowym i stróżówką przy bramie wjazdowej – parterowa z ryzolitem ujętym w pilastry i uwieńczonym trójkątnym szczytem. Kaplica neoromańska pod wezwaniem Zwiastowania Najświętszej Marii Panny została zbudowana wg projektu Jana Jakuba Gaya. Jest to kaplica jednonawowa z prezbiterium i apsydą, pochodzi z roku 1848. W fasadzie portal z rzeźbami, wewnątrz dekoracja stiukowa. Ołtarz główny z obrazem NMP pochodzi z połowy XIX wieku. Figury przydrożne – drewniana kapliczka na słupku z 1839r. oraz postument na stopniach kamiennych z napisem i datą 1847r, zwieńczony żeliwnym krucyfiksem.

W Królestwie Polskim w 1823 roku w obecnych granicach administracyjnych gminy, znajdowały się zakłady górnicze i hutnicze w :

- Kołońcu – własność Kiełczewskiego,
- Maleńcu – księcia Hessen – Darmstadt,
- Machorach – Fraenkla,

Rudzie Malenieckiej – Małachowskich.

Ruda Maleniecka to również skupisko bogactw naturalnych takich jak: ruda żelaza, glina ogniotrwała, torf. Wymienione bogactwa umożliwiły rozwinięcie się wielu zakładów. W Rudzie istniały w XIX wieku: kuźnia, od roku 1835 duży zakład hutniczy, wielki piec czynny do przełomu XIX i XX wieku. Do roku 1912 pracowały dwie pudlingarnie (w Rudzie i Cieklińsku). Istniały również walcownie, odlewnia, warsztaty mechaniczne, walcownia blachy, gwoździarnia, fabryka łopat, sztyftów i okuć, cegielnie (cegła ogniotrwała i zwyczajna) oraz młyn wodny.

Maleniec to wieś, która słynie rzadko spotykanego zabytku. Jest nim stara walcownia, założona w 1874 roku, zachowana bez prób unowocześniania. Zbudowana nad rzeką Czarną, napędzana była wodą za pomocą koła napędowego, systemu wałów i kół zębatach. Istniały tu również

fabryki żelaza, gwoździarnie i fryszerki.

Machory to dawna wieś folwarczna. Znajdowały się tutaj kopalnie glinki białej i rudy żelaza. Istniał też wielki piec i fryszerka.

Kołonec to również dawna wieś folwarczna. Znajdował się tu wielki piec i walcownia z początku XIX wieku. Kołonec posiada również figury przydrożne. Pierwsza to murowany na cokole postument zwieńczony krzyżem z 1845 roku. Druga to krzyż modrzewiowy zakończony pazdurem z pierwszej połowy XIX wieku.

Lipa to kolejna miejscowość w gminie, w której znajduje się kościół pod wezwaniem św. Wawrzyńca i św. Katarzyny. Pierwotny wybudowany w 1129 roku, obecny wniesiony w 1761 roku dzięki Ignacemu Strzęboszowi podczaszemu podlaskiemu, ze starszą kaplicą św. Rozalii (dawniej Matki Boskiej Różańcowej), przybudowana około 1636 roku do poprzedniego kościoła. Został on odnowiony gruntownie w 1875 roku⁷. Jest to kościół drewniany, konstrukcji zrębowej, oszalowany, jednonawowy z węższym wielobocznym zamkniętym prezbiterium, przy którym jest zakrystia. W ołtarzu głównym obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII wieku przemalowany w końcu wieku XVIII. Dwa ołtarze boczne z obrazami św. Jakuba Nepomucena i św. Walentego. W kaplicy znajdują się dwa ołtarze barokowe z końca XVII wieku. Organy klasycystyczne pochodzą z 1801 roku. Chrzcielnica kamienna o charakterze gotyckim, płyta nagrobna Marty ze Zborowskich Strzęboszowej, podczaszy podlaskiej, marmurowa. W kościele znajduje się również monstrancja barokowa z XVII wieku z figurkami Matki Boskiej, świętych i aniołów oraz kielichy wczesnobarokowe, pacyfikaty barokowe i relikwie w formie monstrancji.

W **Młotkowicach** znajduje się kapliczka z 1937 roku z rzeźbą ludową św. Jana Nepomucena.

Gmina może poszczycić się również tradycjami rybackimi. W 1912 roku właściciel Rudy Malenieckiej Felicjan Jankowski sprowadził prof. Franciszka Staffa i oddał do jego dyspozycji budynki i otaczające tereny. Stworzyli tu Doświadczalną Stację Rybacką. W budynkach założono system akwariów, a w otoczeniu liczne tarliska i stawy hodowlano-doświadczalne. Pracowali tu wraz z prof. Staffem liczni studenci licznych narodowości, a wśród nich późniejszy dyrektor

Instytutu Ichtiologii PAN Władysław Stegman. Dorobek stacji był ogromny, wyhodowano tu karpia królewskiego (z małą ilością łusek), którego rozpowszechniono na całą Europę. Stacja istniała do 1921 roku, w tym okresie zespół pracowników naukowych opracował i opublikował 123 prace naukowe, które do dziś są znane i przenoszone na grunt praktyki. Budynek istniejący do dziś i stawy znane są pod tradycyjną nazwą „Doświadczalnia”.

Dziedzic Jankowski wyniki doświadczeń wcielał w życie, a hodowle karpia królewskiego rozwinął na szeroką skalę. W tym celu rozbudował sieć stawów, obok Doświadczalni powstały Śluza, Cieklińsko, Starzyk, Czapla.

Na przełomie wieku XIX i XX w Rudzie Malenieckiej zaczął rozwijać się również przemysł tartaczno-drzewny. Mały tartak na placu dzisiejszego przedszkola istniał już w końcu XIX wieku. Spłonął on w 1905 roku. Wówczas Felicjan Jankowski przystąpił do budowy nowego na 8 ha placu z dwoma trakami o napędzie parowym. Sprowadził on z Anglii okrętową maszynę parową dużej mocy, która poruszała traki i szereg innych urządzeń do roku 1907. Był to największy w tym okresie tartak, który dawał zatrudnienie robotnikom, a także licznym wozakom. W 1927 roku wdzięczni robotnicy tartaku ufundowali piękną figurkę (przy tartaku).

W obecnym kształcie gmina Ruda Maleniecka działa od roku 1986 kiedy to została powołana jako jednostka administracyjna.

Zachowane zabytki oraz zapis historyczny świadczą o bardzo wysokim uprzemysłowieniu tego terenu i o jego świetności w XIX wieku.

POŁOŻENIE GMINY I UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ORAZ WEWNĘTRZNE.

Gmina Ruda Maleniecka pod względem geograficznym znajduje się w obrębie makroregionu Wyżyn Kielecko – Sandomierskiej i Wyżyny Przedborskiej. Położona jest nad rzeką Czarną w powiecie koneckim, peryferyjnie na północno zachodnim skraju województwa Świętokrzyskiego i graniczy od północy z terenem gminy Żarnów, od północnego wschodu z gminą Końskie, od południowego wschodu z terenem gminy Radoszyce i od południa z terenem gminy Słupia Konecka, a od zachodu z gminą Fałków.

Granice administracyjne gminy obejmują obszar 110 km², który zamieszkuje 3733 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 34 osób na km² i jest niższa od średniej w województwie świętokrzyskim.

Gmina charakteryzuje się atrakcyjnym krajobrazem leśno – wodnym, czystym powietrzem oraz licznymi zabytkami kultury i przemysłu. Lasy obejmują obszar gminy w około 60% ogólnej powierzchni. Głównie są to lasy państwowe należące do Nadleśnictwa Ruda Maleniecka. W niektórych miejscach zaliczono je do pierwszej grupy tzw. lasy ochronne spełniające przede wszystkim funkcję krajobrazową. W lasach dominują drzewostany brzoźowe, jodłowe. Olchowe różnych klas wiekowych. Ze względu na warunki dominującą funkcją gminy jest funkcja leśno – rolna a uzupełniającą rekreacyjno -turystyczna. W przyszłości należy poświęcić więcej uwagi funkcji rekreacyjno – turystycznej i stopniowo ją rozwijać i promować.

Sieć drogowa gminy jest dość dobrze rozwinięta. Na obszarze gminy krzyżują się drogi krajowe nr 74 Kielce – Łódź oraz nr 749 Końskie – Radomsko. Sieć dróg drugorzędnych i lokalnych jest dość dobrze rozwinięta, a łączna ich długość to około 104 km. Wszystkie sołectwa mają dość dobre połączenia drogowe z siedzibą gminy, ale stan techniczny dróg w gminie pozostawia wiele do życzenia.

Dość duży wpływ na ludność zamieszkującą gminę Ruda Maleniecka na bezpośrednie sąsiedztwo z gminą Końskie, obecnie siedzibą powiatu a także główne miejsce zakupów i

zaopatrzenia, a dla niektórych również miejsce pracy. W przyszłości miasto Końskie, w którym był bardzo mocno rozwinięty przemysł metalurgiczny i odlewniczy było głównym miejscem zatrudnienia dla znacznej części mieszkańców gminy Ruda Maleniecka.

SFERA SPOŁECZNA

1. Ludność

Według stanu na dzień 1.01.1999 roku ludność gminy Ruda Maleniecka liczyła 3 733 osób zamieszkujących w 18 sołectwach położonych na obszarze 100 km.

Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 34,3 osoby przy średniej wojewódzkiej 113,7 osoby, wskaźnik ten jest również wyższy w powiecie koneckim. Na 100 mężczyzn przypada 110 kobiet i jest to najwyższy wskaźnik w powiecie koneckim oraz wyższy niż w województwie (104).

Szczegółowe dane liczbowe podano w tabeli nr 1.

Tabela Nr 1

Ludność w woj. świętokrzyskim i gminach ościennych (stan na 1.01.1999r.)

Tabela Nr 1

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Pow. w km²</i>	<i>Sołectwa</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Ludność</i>				<i>Ilość kobiet na 100 mężczyzn</i>
				<i>ogółem</i>	<i>mężczyźni</i>	<i>kobiety</i>	<i>na km²</i>	
Województwo	11672	2874	2874	1327859	651738	676121	113,77	104
Powiat Końskie	1140	193	257	91326	45147	46179	80	102,3
Końskie	232	40	47	38246	18882	19364	164,85	103
Stąporków	220	35	36	19435	9442	9993	88,34	106
Falków	132	19	26	4913	2436	2477	37,21	102
Gowarczów	102	16	16	4961	2497	2464	48,63	99
Radoszyce	147	35	32	9787	4963	4824	66,57	98
Smyków	62	12	14	3650	1922	1728	58,87	90
Słupia Konecka	106	18	20	3911	1992	1919	36,9	97
Ruda Maleniecka	110	18	18	3733	1758	1975	34,31	112

Ludność zamieszkuje w 18 sołectwach, przy czym wsi zamieszkujących przez mniej niż 100 osób jest 4, liczących od 100 – 300 mieszkańców – 9, powyżej 300 mieszkańców – 5.

Liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach w latach 1996 – 1999 przedstawia tabela nr 2.

Tabela Nr 2

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Rok</i>			
		1999	1998	1997	1996
1	Cis	92	93	94	96
2	Cieklińsko	125	124	124	124
3	Dęba	308	308	313	314
4	Dęba Kolonia	98	102	102	102
5	Hucisko	139	139	143	144
6	Koliszowy	357	364	361	361
7	Kołoniec	218	220	224	224
8	Lipa	384	388	384	385
9	Machory	116	122	127	129
10	Maleniec	113	118	128	128
11	Młotkowice	410	413	416	417
12	Ruda Maleniecka	636	645	642	647
13	Strzęboszów	87	88	85	85
14	Szkucin	230	232	234	235
15	Tama	28	28	28	28
16	Wyszyna Fałkowska	179	175	177	178
17	Wyszyna Machorowska	100	101	102	103
18	Wyszyna Rudzka	113	114	120	120
	Razem	3733	3774	3804	3820

Na przestrzeni ostatnich 4 lat zaobserwowano znaczny spadek liczby ludności zamieszkałej na terenie gminy co spowodowane jest głównie malejącym przyrostem naturalnym i ujemnym saldem migracji.

Ruch naturalny na 1000 osób przedstawia tabela nr 3.

Tabela nr 3

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Rok</i>		
		1998	1997	1996
1	Urodzenia	11,25	9,9	10,4
2	Zgony	14,46	16,1	17,9
3	Przyrost naturalny	-3,21	-6,2	-7,5
4	Saldo migracji wewnętrznej	-5,62	-7,5	-5,62

Z powyższej tabeli wynika, iż liczba urodzeń dzieci w analizowanych latach jest na podobnym poziomie i ulega ona w poszczególnych latach niewielkim wahaniom w górę lub w dół. Porównując liczbę urodzeń na 1000 mieszkańców to jest ona wyższa niż liczba urodzeń na 1000 mieszkańców w powiecie koneckim i w województwie świętokrzyskim. Niepokojącym zjawiskiem jest ujemne saldo migracji wewnętrznej, co wynika z odpływu ludności do miast, zwłaszcza absolwentów szkół i młodych małżeństw, którzy wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszej perspektywy życiowo-zawodowej.

Pozytywnym zjawiskiem jest spadek zgonów w porównaniu z latami poprzednimi, ale niestety ilość zgonów na 1000 mieszkańców jest nadal jedną z wyższych w powiecie koneckim i w województwie świętokrzyskim.

W związku z powyższym pomimo utrzymującego się dość wysokiego poziomu urodzeń i systematycznemu spadkowi zgonów nadal przyrost naturalny w gminie jest ujemny.

Liczbę mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym obrazuje poniższa tabela nr 4.

Tabela Nr 4

<i>Ludność w wieku</i>	<i>Rok</i>		
	1998	1997	1996
- przedprodukcyjnym	854	871	898
- produkcyjnym	1843	1883	1928
- poprodukcyjnym	1036	1066	1101

W związku ze spadkiem przyrostu naturalnego i odpływu mieszkańców zaobserwowano w kolejnych latach malejącą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, jak także produkcyjnym. Na terenie gminy Ruda Maleniecka w 1998 roku – 23 % mieszkańców zalicza się do grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym, 49 % w wieku produkcyjnym oraz 28 % w wieku poprodukcyjnym (natomiast w odniesieniu do województwa liczby te wynoszą odpowiednio – 26,3 %, 57,8 % i 15,9 %). Niepokojącym zjawiskiem jest dużo niższa niż w województwie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym co potwierdza wcześniejsze spostrzeżenia dotyczące odpływu ludzi młodych do miasta w poszukiwaniu lepszej perspektywy życiowej. Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Ruda Maleniecka prawie dwukrotnie przewyższa średnią wojewódzką co świadczy o starzeniu się społeczeństwa na terenie tej gminy.

Na dzień 30.03.1999 roku liczba bezrobotnych w gminie wynosiła 493 osób, z czego aż 287 osób straciło prawo do zasiłku, natomiast 157 bezrobotnych pozostaje bez pracy powyżej 1 roku.

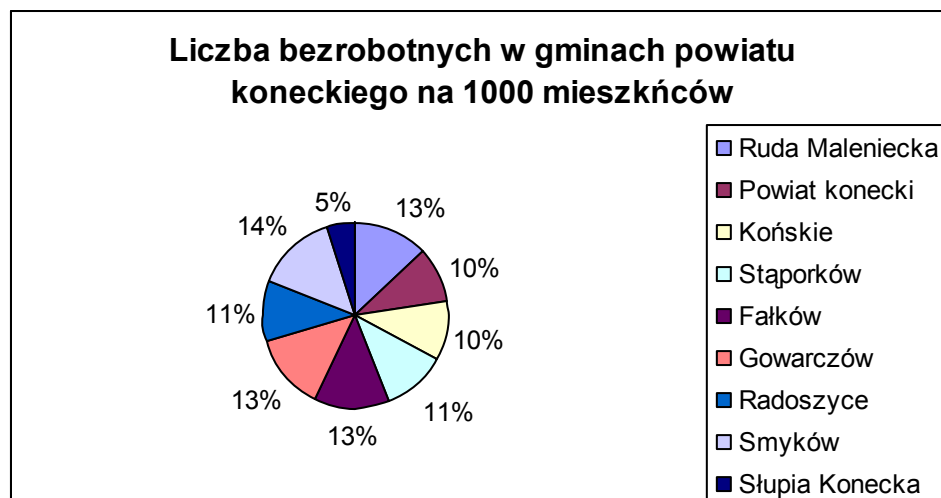
Do głównych przyczyn powodujących bezrobocie w gminie należy:

- ❖ znaczne zmniejszenie rynku pracy zarówno w Końskich jak też w innych, sąsiadujących z gminą miejscowościach, oraz związany z tym powrót ludności na wieś, w tym tzw. dwuzawodowców,
- ❖ trudna sytuacja powodująca zmniejszenie zatrudnienia w zakładach i instytucjach związanych ze wsią i rolnictwem,
- ❖ ujawnienie się – w związku z trudną sytuacją w rolnictwie – tzw. bezrobocia ukrytego.

W większości przypadków ankietowani bezrobotni deklarowali chęć podjęcia pracy, w tym również poza terenem gminy z czym mogłaby się wiązać czasowa zmiana miejsca zamieszkania. Większość z ankietowanych chcących podjąć pracę jest gotowa podnieść lub zmienić swoje kwalifikacje.

Ilość bezrobotnych w powiecie koneckim, gminie Ruda Maleniecka i sąsiadujących z nią gminami wg stanu w dn. 30.03.1999r.

Wyszczególnienie	Razem	W tym kobiety	Absolwenci szkół ponadpodstawowych	Zwolnieni z przyczyn dot. Zakładu pracy	Nie posiadający prawa do zasiłku	W wieku produkcyjnym mobilnym (18-25 lata)	Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy
Powiat Konecki	9679	5236	360	514	7008	2656	3883
Końskie	3811	2116	143	184	2650	1062	1359
Stąporków	2132	1240	82	175	1579	527	895
Fałków	666	342	21	18	526	200	352
Gowarczów	706	391	25	24	574	194	349
Radoszyce	1076	524	38	43	810	308	444
Smyków	529	287	21	19	376	1421	230
Słupia Konecka	206	113	17	10	206	109	101
Ruda Maleniecka	493	223	13	41	287	115	157

Liczba bezrobotnych przypadających na 1000 mieszkańców w powiecie koneckim wynosi 106 osób, ten sam wskaźnik w gminie Ruda Maleniecka wynosi 132 osoby i jest jednym z wyższym w powiecie koneckim, Są to dane oficjalne, które nie obejmują bezrobocia ukrytego, które na

terenie gminy Ruda Maleniecka jest bardzo wysokie ze względu na niską jakość gleb, na których produkcja jest bardzo droga i nie opłacalna. Z roku na rok przybywa pól odłogowanych i osób, które zwracają się do GOPS o pomoc materialną. Problem bezrobocia jest jednym z najważniejszych jaki powinien być rozwiązany.

2. Infrastruktura społeczna.

2.1 Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Ruda Maleniecka po wprowadzeniu reformy szkolnictwa na początku 1999 roku sieć placówek oświaty i wychowania stanowią dwie szkoły podstawowe i jedno gimnazjum. W związku z likwidacją szkoły podstawowej w Maleńcu oraz trzech filii, uczniowie tych placówek dowożeni są do szkoły w Rudzie Malenieckiej. Dowóz dzieci został rozwiązany dzięki autobusowi szkolnego tzw. GIMBUSA.

Z powodu braku własnej bazy lokalowej pomieszczenia dla trzech klas gimnazjum zostały wydzielone w Szkole Podstawowej w Rudzie Malenieckiej.

Szkolnictwo w gminie w roku szkolnym 1999/2000

Tabela Nr 6

<i>Lp.</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Liczba uczniów</i>	<i>Liczba oddziałów</i>	<i>Liczba nauczycieli</i>	<i>Liczba etatów</i>
1	Szkoła Podstawowa w Rudzie Malenieckiej	237	12	23	20,66
2	Szkoła Podstawowa w Lipie	115	7	12	10,82
3	Gimnazjum w Rudzie Malenieckiej	56	3	13	7,28
Razem		408	22	48	38,76

W roku szkolnym 1999/2000 we wszystkich szkołach na terenie gminy uczyły się 408 uczniów pod opieką 48 nauczycieli. Na jednego nauczyciela przypada zatem 10,52 uczniów i jest to wskaźnik niższy niż średnia wojewódzka. W szkołach podstawowych działają stołówki, w których dzięki pomocy GOPS może być część dzieci z najuboższych rodzin dożywiana.

Baza materialna wymaga inwestycji w formie remontów i rozbudowy budynków, a

wyposażenie szkół podstawowych jest dość dobre i wymaga tylko bieżącego uzupełniania (wyposażenie i pomoce dydaktyczne).

Szkoła w Rudzie Malenieckiej posiada lepsze wyposażenie niż szkoła w Lipie, jest tu dość dobrze wyposażona pracownia komputerowa oraz osoba odpowiednio przygotowana do prowadzenia w niej zajęć.

Najważniejszym zadaniem na najbliższe lata jest budowa szkoły w Rudzie Malenieckiej pod potrzeby gimnazjum, która została rozpoczęta w roku 1999. Budowa obejmuje budowę 7-8 sal lekcyjnych z niezbędnym zapleczem socjalnym. Planowane oddanie obiektu dla potrzeb gimnazjum przewidziane jest na rok 2002.

Kolejną niezbędną inwestycją będzie budowa sali gimnastycznej, której projekt budowlany jest na etapie opracowania. Jest to inwestycja niezbędna ponieważ obecnie na terenie gminy brak jest tego typu obiektu w związku z czym rozwój fizyczny dzieci i młodzieży jest na bardzo niskim poziomie. Po realizacji tej inwestycji możliwe będzie również rozwijanie zajęć pozalekcyjnych, a także organizowanie różnych zawodów sportowych.

Nie mniej ważnym zadaniem jest rozbudowa i doposażenie Szkoły Podstawowej w Lipie, która obecnie nie posiada przede wszystkim zaplecza w postaci sali gimnastycznej i pracowni komputerowej.

Na postawione w ankiecie pytanie: „*Czy ilość i wyposażenie szkół w gminie jest dość wystarczające*”?

- ❖ Na tak odpowiedziało 24 osób
- ❖ na nie 139, przy czym „nie” odnosiło się raczej do wyposażenia aniżeli do ilości szkół, dotyczyło to przede wszystkim brak sal gimnastycznych i komputerowych oraz innych pomocy naukowych.
- ❖ 10 osób na to pytanie nie udzieliło odpowiedzi.

Zwracano przede wszystkim uwagę na niedobór w istniejących szkołach sal gimnastycznych, sprzętu komputerowego (w szkole w Lipie).

Podczas sesji planowania strategicznego z młodzieżą wszyscy byli zgodni co do bardzo słabego wyposażenia szkół w pomoce naukowe oraz brak sal gimnastycznych jak również małym dostępie do nauki języków obcych. Również młodzież podniosła problem braku zajęć poza szkolnych, które mogłyby wypełnić wolny czas młodzieży na wsiach.

2.2. Biblioteki.

Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Rudzie Malenieckiej sprawująca nadzór merytoryczny nad filiami bibliotecznymi w Machorach i Lipie.

Biblioteki oferują swoim czytelnikom:

- literaturę piękną dla dzieci i młodzieży,
- literaturę piękną dla dorosłych,
- literaturę popularno-naukową,
- podstawowe słowniki i encyklopedie,
- czasopisma.

W 1988 roku w bibliotekach zarejestrowano 653 czytelników w tym 248 do lat 15 i 9.378 wypożyczeń, z czego 2.367 to wypożyczenia czytelników do lat 15. Wskaźnik zasięgu, czyli liczba czytelników na 100 mieszkańców wynosi 17,5 % (dla bibliotek województwa świętokrzyskiego 12,3).

Użytkownicy bibliotek to przede wszystkim czytelnicy korzystający ze zgromadzonych książek i czasopism. Reprezentują oni wszystkie grupy wiekowe (od 7 lat do 70 lat). Młodzież i dzieci szkolne najczęściej do biblioteki sprowadza konieczność wypożyczenia lektury, która jest niedostępna w działających bibliotekach szkolnych. Należy zaznaczyć, że liczba czytelników i liczba wypożyczeń od kilku lat utrzymana jest na wysokim poziomie.

Księgozbiór ogółem we wszystkich punktach bibliotecznymi wynosi 23.975 woluminów z czego 5601 to księgozbiór dla dzieci i młodzieży do lat 15. Najbogatszy księgozbiór znajduje się w bibliotece w Rudzie Malenieckiej, liczy aż 11.012 woluminów, w Lipie 7.096, a w Machorach 5.867 woluminów.

Księgozbiór na bieżąco jest uzupełniany o nowe pozycje, a także uzupełniane są tytuły, które uległy znacznemu zniszczeniu. Na ten cel od kilku lat wydawane jest około 1500 zł, również i w roku 1999 zostanie zakupione około 100-120 pozycji za podobną kwotę jak w latach ubiegłych.

Niestety stan techniczny budynków oraz wyposażenie bibliotek jest w złym stanie i wymaga inwestycji w celu poprawy warunków przechowywania książek oraz warunków korzystania z księgozbioru.

W erze panującej telewizji i komputeryzacji ilość czytelników i wypożyczanych książek

jest bardzo wysoka i należy zrobić wszystko aby proces ten w dalszym ciągu się rozwijał. Należy zastanowić się nad zorganizowaniem miejsca, w którym czytelnicy mogliby się spotykać na różnego rodzaju wieczorkach.

2.3. Służba zdrowia.

Na terenie gminy funkcjonuje jeden Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rudzie Malenieckiej. W Zakładzie zatrudnionych jest 3-ech lekarzy z pierwszym stopniem specjalizacji:

- ginekolog położnik
- internista
- stomatolog
- 5 pielęgniarek
- 1 położna

Pilną potrzebą jest zatrudnienie lekarza pediatry na pełnym etacie.

Działalność Ośrodka sprowadza się do działalności statutowej, obejmuje porady, leczenie, badania dodatkowe I i II stopnia.

W dni powszednie Ośrodek jest czynny w godzinach 8-15, a w wolne soboty w godzinach 8-13. Poza tymi godzinami pacjenci mają możliwość korzystania z pomocy lekarza pierwszego kontaktu, który może udzielić pomocy po wezwaniu telefonicznym lub kontakcie osobistym. Należy zastanowić się nad wydłużeniem czasu pracy Ośrodka oraz dyżurami w dni wolne od pracy.

W 1988 roku udzielono 17.200 porad w zakresie usług profilaktyczno-leczniczych, a w roku 1997 – 16.139 porad.

Do PZOZ w Rudzie Malenieckiej zapisało się 3573 pacjentów z gmin Ruda Maleniecka, Fałków, Radoszyce oraz Końskie. Liczba ta została zatwierdzona przez Świętokrzyską Kasę Chorych w Kielcach. Na jednego lekarza przypada obecnie 1787 pacjentów.

Opiekę nad noworodkami do 6 tygodnia życia sprawuje położna, a nad niemowlętami pielęgniarka środowiskowa. W roku 1998 udzielona 118 porad, a do czerwca 1999 roku 52 porady. W związku z prawidłowo prowadzoną profilaktyką zmniejszyła się śmiertelność niemowląt, ale i tak w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest to 21,28, wskaźnik ten jest dużo wyższy od wskaźnika w powiecie koneckim, który wynosi 10,66.

W zakresie opieki na szkołami prowadzona jest oświata zdrowotna, odbywają się konkursy, sprawdziany wiadomości z tematyki zdrowotnej itp. Przeprowadzane są badania bilansowe i szczepienia. Wszystkie dzieci szczepione są zgodnie z kalendarzem szczepień. Każde dziecko jest badane i kwalifikowane do szczepienia, dlatego też zmniejszyła się zachorowalność na krzywicę oraz jest większa możliwość wykrywania wad rozwojowych.

Natomiast u dorosłych wzrasta liczba wykrywalnych schorzeń układu krążenia, układu oddechowego, alergii, schorzenia narządy ruchu, liczne wypadki w pracy rolniczej, nowotwory i nerwice.

Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rudzie Malenieckiej jest wyposażony w następujący sprzęt:

- aparat do badania poziomu cukru,
- aparat EKG
- sprzęt stomatologiczny z aparatem do zdejmowania kamienia nazębnego,
- sterylizator VDT,
- lampa solux,
- inhalator

Pilną potrzebą jest zakupienie:

- autoklawu,
- komputera do księgowości,
- butli tlenowej z reduktorem,
- EKG (obecny jest w bardzo złym stanie).

Szpital, w którym chorzy chcą się leczyć, mogą sami wybrać, najczęściej jest to szpital w Końskich.

W ramach programów profilaktycznych należy uświadomić i zwrócić uwagę mieszkańców na czynniki ryzyka występowania wielu chorób:

- każdy obywatel jest współodpowiedzialny za swoje zdrowie,
- środowisko społeczne i fizyczne warunkuje zdrowie w około 30%,
- styl życia, zachorowania zdrowotne w około 60 %,
- służba zdrowia około 5 – 10 %,
- czynniki genetyczne 7 – 10 %.

2.4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy przyznawanie zasiłków i pomoc w naturze osobom ubogim i potrzebującym. Pomoc Społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Skuteczność działań pomocy społecznej uzależniona jest od wielkości środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

GOPS w Rudzie Malenieckiej zatrudnia trzech pracowników (2 i 1/2 etatu). W roku 1996 rozpatrzono 319 wniosków w tym wydano:

- 317 decyzji pozytywnych
- 2 decyzje odmowne z powodu nie spełniania wymogów.

W 1997 rozpatrzono 335 wniosków i wydano:

- 313 decyzji pozytywnych
- 10 decyzji odmownych z powodu braku środków
- 12 decyzji odmownych z powodu nie spełniania wymogów.

W 1998 rozpatrzono 548 wniosków i wydano:

- 531 decyzji pozytywnych,
- 17 decyzji odmownych z powodu braku środków.

Wszystkie wypłacone zasiłki poprzedzone są wywiadem środowiskowym przeprowadzonym przez pracownika socjalnego, na podstawie którego wydawane są decyzje o przyznaniu świadczenia.

Pomimo, że z roku na rok ilość wypłacanych świadczeń systematycznie wzrasta to i tak w ocenie mieszkańców wysokość środków na ten cel jest stanowczo za małą.

2.5. Bezpieczeństwo publiczne.

Gmina Ruda Maleniecka od stycznia br. obsługiwana przez Komisariat Policji w Radoszycach podległy Powiatowemu Komisariatowi Policji w Końskich.

Natomiast w latach poprzednich bezpieczeństwa publicznego na terenie tutejszej gminy strzegł Komisariat Policji w Rudzie Malenieckiej, którego siedziba mieściła się w Komendzie

Rejonowej Policji w Końskich. W Rudzie Malenieckiej znajdował się tylko punkt przyjęć mieszczący się w budynku Urzędu Gminy. Rejon ten obsługiwany był przez czterech funkcjonariuszy policji. W chwili obecnej nadal funkcjonuje taki układ organizacyjny i dlatego w najbliższym czasie jest konieczność wygospodarowania pomieszczeń dla potrzeb posterunku policji oraz wyposażenie go w niezbędne urządzenia wykorzystywane w codziennej pracy (samochody, łączność itp.). Zarząd gminy rozważa możliwość zatrudnienia dzielnicowego, który pozostanie do dyspozycji Policji, a po pięciu latach przejdzie na etat w Policji.

W Latach 1996-1998 wszczęto 176 karnych postępowań przygotowawczych, z czego ukończono i wykryto 151 przestępstw osiągając w analizowanych latach wskaźnik wykrywalności 85%.

W większości zaistniałych przestępstw były to kradzieże z włamaniem i to zarówno do obiektów społecznych jak i obiektów prywatnych.

Duży wpływ na taki stan rzeczy ma utrzymujące się bezrobocie, a brak możliwości podjęcia pracy i uzyskania prawa do zasiłku skłania sprawców tych przestępstw do wchodzenia w kolizję z prawem.

Corocznym problemem są przypadki znęcania się nad członkami rodziny, w większości spowodowane trudną sytuacją materialną jak też nagminne spożywanie alkoholu przez sprawców. Sprawy te w ubiegłych latach trafiły na wokandy sądowe, a sprawcy poddali się leczeniu odwykowemu. Rejestrowane są także liczne wyręby i kradzieże drewna w lasach państwowych i prywatnych.

W analizowanym okresie sporządzono 142 wnioski o ukaranie do kolegium ds. Wykroczeń, nałożono za wykroczenia drogowe 188 mandatów oraz zatrzymano 28 dowodów rejestracyjnych za zły stan techniczny pojazdów.

Niestety z roku na rok ilość przestępstw kryminalnych, wykroczeń oraz jazdy po spożyciu alkoholu z roku na rok wzrasta.

2.6. Sport i wypoczynek.

Na terenie gminy nie istnieje żaden klub rekreacyjno-sportowy. Jedynie dzieci i młodzież szkolna bierze udział w konkursach organizowanych między szkołami na poziomie gminy i powiatu. Do dyspozycji są tylko boiska przy szkołach, które jednak również pozostawiają dużo do życzenia. Budowa sali gimnastycznej może znacznie ożywić zainteresowanie dorosłych i

młodzieży uprawianiem sportu rekreacyjnego.

Na terenie gminy znajduje się również wiele miejsc nadających na rekreację i wypoczynek, po odpowiednim ich zagospodarowaniu i zapewnieniu bezpieczeństwa mogą stać się miejscami wypoczynku nie tylko mieszkańców ale również turystów.

W 2000 roku rozpocznie się tworzenie Międzyszkolnego Klubu Sportowego, który będzie zrzeszał młodzież i dzieci oraz organizował czas pozalekcyjny uczniów. Organizacja ta będzie podlegała Stowarzyszeniu „Zdrowa Polska”, przez którą będzie finansowana.

2.7. Ochotnicze Straże Pożarne.

Na terenie gminy Ruda Maleniecka funkcjonuje 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym wszystkie to jednostki samochodowe wyposażone w samochody ciężkie: Star 2 w Rudzie Malenieckiej, Jelcz w Kołonicu oraz samochody lekkie Żuki w pozostałych jednostkach. Na terenie gminy funkcjonują również dwie drużyny młodzieżowe.

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych znajdują się w następujących miejscowościach:

- ❖ Kołoniec,
- ❖ Wyszyna Fałkowska,
- ❖ Ruda Maleniecka,
- ❖ Lipa,
- ❖ Młotkowice,
- ❖ Dęba,
- ❖ Koliszowy.

Wszystkie jednostki posiadają remizy murowane, które są wykorzystywane również przez mieszkańców miejscowości, w których się znajdują na zebrania, spotkania oraz imprezy okolicznościowe. Strażacy biorą udział w akcjach gaszenia pożarów na terenie gminy Ruda Maleniecka i w sąsiednich gminach.

Wyposażenie jednostek w sprzęt gaśniczy jest niewystarczające a środki transportu są w dobrym stanie na tle innych jednostek z gmin ościennych, brakuje również umundurowania stosowanego w akcjach gaśniczych oraz umundurowania wyjściowego.

SAMORZĄD GMINY

1. Aktywność ludności

Mieszkańcy wykazują małą aktywność w organizowaniu działalności gospodarczej i społecznej. Powszechne są postawy i roszczeniowe i przekonanie, że ktoś inny powinien załatwić i rozwiązać problem.

Pobudzenie aktywności mieszkańców gminy jest konieczne ze względu na duże potrzeby, tak w sferze gospodarczej jak i społecznej.

Potrzebny jest do szerokiego upowszechnienia model społeczeństwa obywatelskiego – szybko organizującego się do wykonania jakiegoś zadania. Należy neutralizować postawy osób, które nie chcą, bądź wręcz często przeszkadzają i utrudniają realizację zadań.

Na postawione w ankiecie pytanie „*jak widzi możliwości zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców wsi bądź też jak zamierza zwiększyć swoje dochody*” - wielu ankietowanych w ogóle nie udzieliło odpowiedzi. Świadczy to o małej aktywności zawodowej i społecznej bądź braku pomysłu na lepsze życie.

Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców można osiągnąć poprzez:

- atrakcyjny system szkolenia i wychowania młodzieży oraz osób dorosłych,
- kreowanie liderów społeczności lokalnej,
- włączenie społeczeństwa do realizacji inwestycji w gminie,
- organizacja imprez kulturalnych i sportowych, które będą promowały walory turystyczne i przyrodnicze gminy (przykład dożynki 1999 roku).

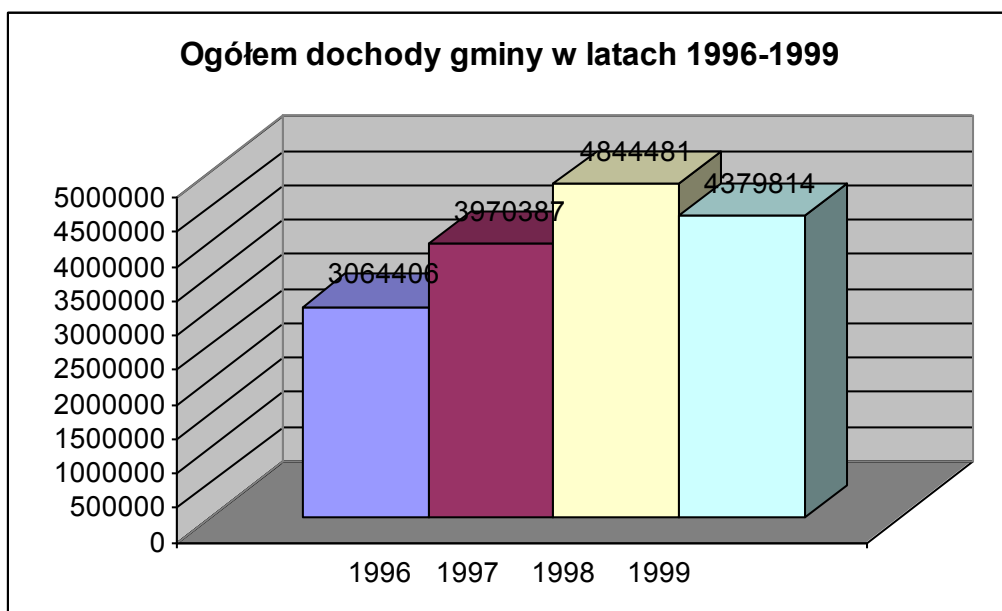
Na postawione w ankiecie pytanie: *Jak Pan/Pani widzi możliwość aktywizacji społecznej w rozwoju gminy większość ankietowanych niestety nie odpowiadała*. Pojedyncze głosy dotyczyły potrzeby częstszych spotkań władz gminy z mieszkańcami, słuchania opinii mieszkańców itp.

2. Budżet Gminy.

2.a. Dochody gminy

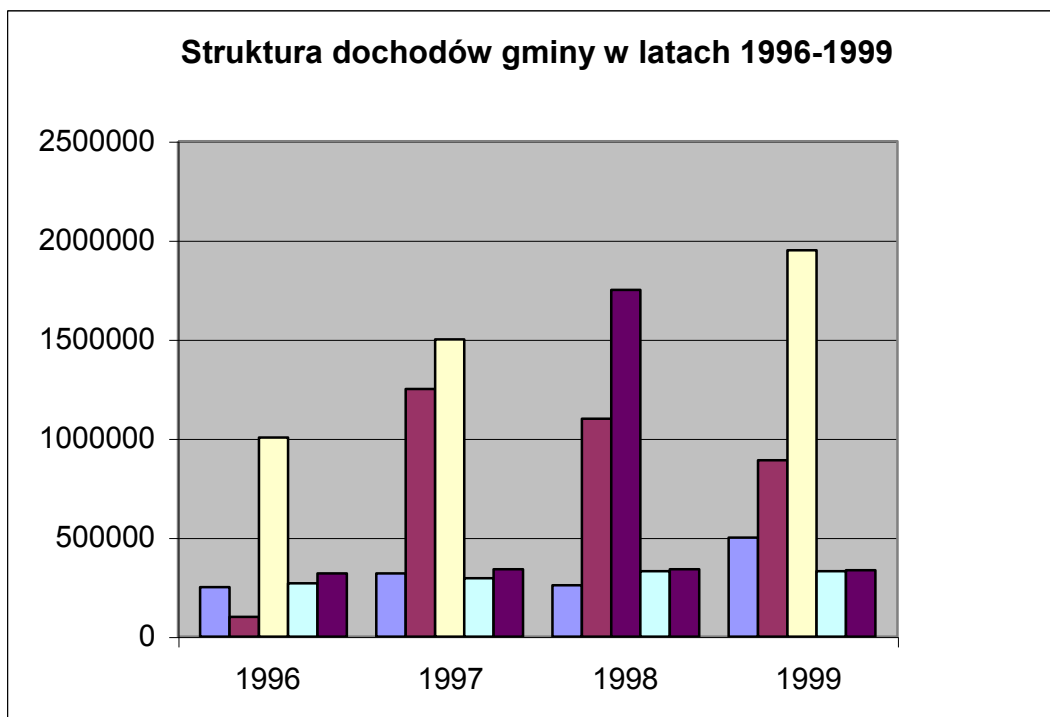
Głównymi źródłami dochodów budżetowych w gminie Ruda Maleniecka są:

- dochody własne,
- dotacje celowe,
- subwencje,
- dochody własne z tytułu podatków,
- udział w podatkach stanowiących dochód państwa.

Jak wynika z przedstawionego wykresu dochody gminy z roku na rok systematycznie wzrastają co jest bardzo dobrym zjawiskiem świadczącym o dużym zaangażowaniu władz gminy w pozyskiwanie środków zasilających budżet. Niewielki spadek dochodów gminy zanotowano w roku 1999 na co główny wpływ miało zmniejszenie dotacji celowych. Na kolejnym wykresie zostanie przedstawiona struktura dochodów gminy Ruda Maleniecka.

- dochody własne
- dotacje celowe
- subwencje
- dochody z podatków
- udział w podatkach budżetu

Główną pozycją w dochodach gminy od kilku lat są subwencje i dotacje celowe.

Bardzo pozytywnym zjawiskiem jest znaczny wzrost dochodów własnych gminy w roku 1999 co jest spowodowane głównie działającymi na terenie gminy elektrownie wodnymi, które zaczęły przynosić wymierne korzyści.

Dochody własne gminy z tytułu podatków niestety nie są zbyt wysokie i w latach 1996 – 1999 (trzy kw.) kształtowały się następująco:

Tabela Nr 7

<i>Lp.</i>	<i>Dochody z tytułu</i>	<i>Lata</i>			
		1996	1997	1998	1999
1	Podatku rolnego	42187	48648	45319	46175
2	Podatku leśnego	40647	48277	50271	41712
3	Podatku od nieruchomości	157439	193110	265647	293464
4	Podatku z działalności gospodarczej	3951	3047	1467	3523
5	Podatku od środków transportu	48352	45955	13449	10838
<i>RAZEM</i>		292576	339037	376153	395894
<i>Stawka podatku rolnego</i>		38	78	78	78

Analizując dochody własne gminy w latach 1996 – 1998 zauważamy ich nominalny wzrost, a udział dochodów własnych w dochodach ogółem na przełomie tych lat wynosił od 7 % do 9 %. Dochody gminy oraz udział w dochodach subwencji i dotacji w porównaniu z gminami powiatu oraz średnią województwa w latach 1996 – 1998 pokazuje tabela nr 9. Udział dotacji w dochodach ogółem wynosił 23% - 33%. Udział subwencji w dochodach wynosił analogicznie od 35% do 37%.

**Dochody ogółem gmin województwa świętokrzyskiego
w latach 1996 -1998 w przeliczeniu na jednego mieszkańca**

Tabela Nr 8

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Dochody ogółem w zł na jednego mieszkańca w latach</i>			<i>Wskaźnik %</i>	
	1996	1997	1998	3: 2	4: 3
Województwo	679	879	865	1,3	
Miasto	744	955		1,3	
Miasto – Gmina	606	788	740	1,3	

Gmina	671	875		1,3	
Gmina Ruda Maleniecka i ościenne					
Ruda Maleniecka	789	1026	1297	1,3	1,26
Końskie	535	751	827	1,4	1,1
Stąporków	546	741	836	1,4	1,1
Fałków	605	757	818	1,5	1,1
Gowarczów	660	886	937	1,3	1
Radoszyce	652	864	1053	1,3	1,2
Słupia Konecka	652	859	1011	1,3	1,2
Smyków	679	849	1170	1,3	1,4
Średnio w gminach ościennych	618	815	950	1,32	1,16

Analizując dochody gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca należy stwierdzić, że z roku na rok wskaźnik ten systematycznie wzrasta i tak dochody na jednego mieszkańca w roku 1998 były o 1,26 wyższe niż w roku 1997, a w roku 1997 były o 1,3 wyższe niż w roku 1996. Jest to bardzo pozytywne zjawisko tym bardziej, że wskaźnik ten w roku 1998 jest o 0,1 wyższy niż średni w pozostałych gminach powiatu koneckiego.

Udział subwencji i dotacji w dochodach gminy Ruda Maleniecka w odniesieniu do województwa i sąsiednich gmin (w tys. zł)

TABELA STRONA 33

Wyszczególnienie	Dochody ogółem			Dotacje						Subwencje					
				Kwota			Procentowy udział w dochodach ogółem			Kwota			Procentowy udział w dochodach ogółem		
	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Województwo															
Województwo	771 282	998 322	1 149 732	111 969	155 313	178 512	14,5	15,6	15,5	261 686	320 321	391 808	33,9	32,1	34,0
Średnio w województwie	771 282	998 322	1 149 732	111 969	155 313	178 512	14,5	15,6	15,5	261 686	320 321	391 808	33,9	32,1	34,0
Miasta															
Miasta	299 011	383 552	442 176	36 446	40 822	50 882	12,2	10,6	11,5	70 230	81 391	98 669	23,5	21,2	22,3
Średnio w miastach	74 753	95 888	110 544	9 111	10 205	12 720	12,2	10,6	11,5	17 558	20 348	24 667	23,5	21,2	22,3
Miasto – Gminy															
Miasto – Gmina	190 752	246 904	281 732	28 886	42 291	46 973	15,1	17,1	16,7	70 030	84 895	102 133	36,7	34,4	36,3
Średnio w miasto- gminie	11 221	14 524	15 652	1 699	2 488	2 610	15,1	17,1	16,7	4 199	4 994	5 674	36,7	34,4	36,3
Gminy															
Gmina	281 519	367 866	430 482	46 637	72 200	81 546	16,6	19,6	18,9	121 426	154 014	186 212	43,1	41,8	43,3
Średnio w gminach	4 772	6 235	7 296	790	1 224	1 382	16,6	19,6	18,9	2 058	2 610	3 156	43,1	41,8	43,3
Gmina Ruda Maleniecka i gminy ościenne															
Ruda Maleniecka	3 064	3 970	4 844	876	1 310	1 130	28,6	33,0	23,3	1 080	1 482	1 778	35,2	37,3	36,7

Końskie	20 366	28 565	32 474	2 369	4 043	3 553	11,6	14,1	10,9	6 810	8 214	10 204	33,4	28,7	31,4
Stąporków	10 692	14 441	16 758	1 629	2 491	2 190	15,2	17,2	13,0	4 589	6 139	6 646	42,9	42,5	39,7
Falków	3 399	4 200	4 606	582	631	843	17,1	15,1	18,3	1 668	2 085	2 507	49,1	49,6	54,4
Gowarczów	3 294	4 402	4 657	807	1 096	888	24,5	24,9	19,1	1 513	2 005	2 479	46,0	45,5	53,2
Radoszyce	6 436	8 538	10 582	1 290	1 939	2 347	20,0	22,7	22,2	3 459	4 345	5 552	53,7	50,9	52,5
Smyków	2 505	3 126	4 355	509	858	1 523	20,3	27,4	35,2	1 104	1 359	1 743	44,1	43,5	40,0
Słupia Konecka	2 634	3 436	3 957	705	913	904	26,7	26,6	22,8	1 315	1 666	2 085	49,9	48,5	52,7
Ogółem gmina i sąsiednie	52 390	70 678	82 233	8 767	13 281	13 387	16,7	18,8	16,3	21 538	27 295	32 994	41,1	38,6	40,1
Średnio w powiecie	6 549	8 835	10 279	1 096	1 660	1 673	16,7	18,8	16,3	2 692	3 412	4 124	41,1	38,6	40,1

2.b. Wydatki gminy

Szczegółową strukturę wydatków gminy Ruda Maleniecka w latach 1996 – 1999 przedstawia poniższa tabela.

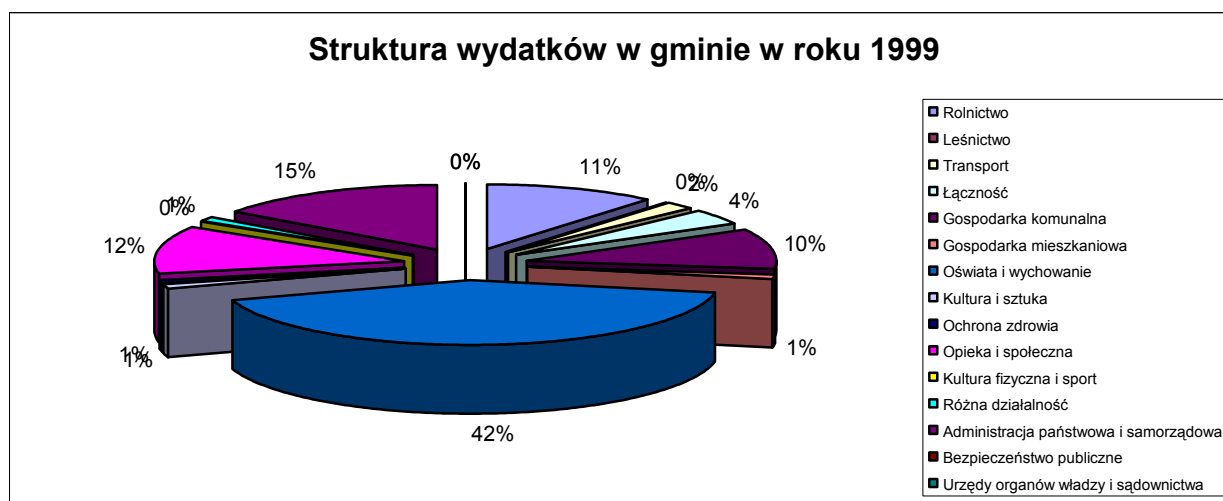
<i>Dział</i>	<i>1996</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>	<i>1999</i>
Rolnictwo	916.513	1.282.652	1.536.530	455.132
Leśnictwo	4.664	4040	7.956	13.938
Transport	36.468	84.651	49.581	67.939
Łączność		55.000	241.200	178.576
Gospodarka komunalna	71.200	130.701	112.212	393.128
Gospodarka mieszkaniowa	36.228	48.975	51.974	51.744
Oświata i wychowanie	1.053.243	1.261.696	1.530.501	1.666.495
Kultura i sztuka	36.440	40.026	46.430	53.762
Ochrona zdrowia	171.978	225.330	287.820	39.809
Opieka społeczna	202.084	302.234	390.029	483.662
Kultura fizyczna i sport	2.493	2.468	3.949	431
Różna działalność	2.390	26.376	32.925	24.073
Administracja państwowa i samorządowa	320.317	417.110	500.611	602.590
Bezpieczeństwo publiczne	150	979	1000	1000
Urzędy organów władzy i sądownictwa	10.793	16.992	8.203	2.827
Razem	2.860.181	3.899.203	4.800.921	4.035.108

Od roku 1996 wydatki budżetu gminy z roku na rok wzrastały co między innymi wiązało się z inwestycjami w zakresie łączności i gospodarki komunalnej oraz wzrostem wydatków na oświatę i opiekę społeczną i administracją państwową i samorządową. W roku 1999 nastąpił spadek wydatków gminy głównie za sprawą zmniejszenia wydatków na rolnictwo i ochronę zdrowia.

W budżecie gminy systematycznie wzrasta udział wydatków inwestycyjnych, co w porównaniu z innymi gminami powiatu i województwa, w których ten udział maleje jest bardzo

dobrym zjawiskiem świadczącym o prawidłowym kierunku przemian w gminie. W roku 1998 udział wydatków inwestycyjnych w budżecie gminy Ruda Maleniecka wyniósł blisko 40 % i był znacznie wyższy niż w pozostałych gminach powiatu koneckiego, w których średni wyniósł niewiele ponad 25 % oraz z pozostałych gminach województwa kieleckiego, w których udział inwestycji wyniósł około 26 %. Szczegółowe dane dotycząc3 udziału inwestycji i wydatków bieżących w wydatkach ogółem w województwie kieleckim na przestrzeni lat 1996 – 1998 przedstawia tabela nr 12.

Analizując strukturę wydatków w gminie Ruda Maleniecka na przykładzie roku 1998 należy stwierdzić, że główne wydatki w gminie stanowią wydatki na oświatę i wychowanie blisko 42 %, ale i tak wydatki te są znacznie niższe niż w innych gminach wiejskich, w których sięgają nawet do 70 %. Strukturę wydatków w gminie Ruda Maleniecka w roku 1999 przedstawia poniższy wykres.

Tabela Nr 11

**Wydatki ogółem gmin województwa świętokrzyskiego
w latach 1996 – 1998 w przeliczeniu na jednego mieszkańca**

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Wydatki ogółem na jednego mieszkańca w latach</i>			<i>Wskaźnik %</i>	
	1996	1997	1998	3 2	4 3
Województwo	693	888	889	1,3	
Miasto	762	958		1,3	
Miasto - Gmina	625	799		1,3	
Gmina	677	888		1,3	
Gmina Ruda Maleniecka i ościennie					
Ruda Maleniecka	746	1007	1286	1,34	1,27
Końskie	568	779	798	1,4	1,03
Stąporków	545	773	817	1,4	1,05
Falków	583	808	843	1,4	1,04
Gowarczów	653	906	1016	1,4	1,12
Radoszyce	660	867	1010	1,3	1,16
Smyków	671	889	1226	1,3	1,37
Słupia Konecka	686	878	1031	1,3	1,17
Średnio w gminach ościennych	624	843	963	1,35	1,14

Analizując wydatki gminy na jednego mieszkańca na przestrzeni lat 1996 – 1998 należy stwierdzić, że wzrastały one systematycznie i jest to uzasadnione ze względu wzrostu dochodów gminy. Wydatki w roku 1998 w przeliczeniu na jednego mieszkańca były o 0,13 wyższe niż średnio w pozostałych gminach powiatu koneckiego.

STRUKTURA WYDATKÓW GMIN WOJEWÓDZTWA KIELECKIEGO W LATACH 1996 – 1998 (W TYS. ZŁ)

Tabela Nr 12

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem			Wydatki inwestycyjne						Wydatki bieżące					
				Kwota			Procentowy udział w wydatkach ogółem			Kwota			Procentowy udział w wydatkach ogółem		
	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Województwa															
Województwo	786451	1008423	1180799	166490	225202	254095	21,2	22,3	21,5	619961	783221	926704	78,8	77,7	78,5
Średnio w województwie	786451	1008423	1180799	166490	225202	254095	21,2	22,3	21,5	619961	783221	926704	78,8	77,7	78,5
Miasta															
Miasta	306012	384747	457878	43984	62425	72940	14,4	16,2	15,3	262027	322321	384938	85,6	83,8	84,1
Średnio w miastach	76503	96187	114470	10996	15606	18235	14,4	16,2	15,3	65507	80580	96235	85,6	83,8	84,1
Miasto – Gmina															
Miasto – Gmina	195909	250567	286302	46569	63889	66944	23,8	25,5	23,4	149340	186678	219358	76,2	74,5	76,6
Średnio w miasto-gmin	11524	14739	15906	2739	3758	3719	23,8	25,5	23,4	8785	10981	12187	76,2	74,5	76,6
Gminy															
Gmina	284530	373109	441668	75936	98888	116120	26,7	26,5	26,3	208594	274222	325548	73,3	73,5	73,7
Średnio w gminach	4823	6324	7486	1287	1676	1968	26,7	26,5	26,3	3535	4648	5518	73,3	73,5	73,7
Gmina Ruda Maleniecka, ościenne															
Ruda Maleniecka	2860	3899	4801	1006	1426	1893	35,2	36,6	39,4	1854	2473	2908	64,8	63,4	60,6
Końskie	21636	29295	31340	5749	9704	8162	26,6	33,1	25,9	15887	19591	23178	73,4	66,8	73,9
Stąporków	10642	15060	16382	2445	4230	3821	23	28,1	23,3	8198	10829	12561	77	71,9	76,7
Fałków	3275	4483	4759	701	806	973	21,4	18	20,4	2574	3677	3786	78,6	82	79,6
Gowarczów	3258	4500	5050	1159	1992	1910	35,6	44,3	37,8	2099	2508	3140	64,4	55,7	62,2
Radoszyce	6507	8563	10557	1033	1599	1888	15,9	18,7	17,9	5474	6963	8669	84,1	81,3	82,1
Słupia Konecka	2736	3513	4036	606	731	745	22,1	20,8	18,5	2130	2782	3291	77,8	79,2	81,5
Smyków	2461	3273	4564	905	1190	1913	36,8	36,4	49,1	1556	2083	2651	63,2	63,6	58,1
Razem gm. Ościenne	50515	68687	76688	12598	20252	19412	24,94	29,48	25,31	37918	48433	57276	75,06	70,51	74,69
Śr. w gm. ościennych	7216	9812	10955	1800	2893	2773	24,94	29,48	25,31	5417	6919	8182	75,06	70,51	74,69

3.3. Inwestycje.

W latach 1995 – 1999 na terenie gminy zrealizowano następujące inwestycje

Wodociągowe:

- wykonano wodociąg grupowy z ujęciem w Wyszynie Fałkowskiej o wydajności 20 m³ /h. Sieć liczy 11,2 km, do której jest podłączone 184 gospodarstwa z miejscowości Wyszyna Fałkowska, Wyszyna Rudzka, Ruda Maleniecka.
- Wodociąg grupowy z ujęciem w Dębie o wydajności 5,4 m³/h. Sieć ma długość 8,5 km i jest do niej podłączone 112 gospodarstw z miejscowości Dęba, Dęba Kolonia, Strzęboszów.
- Wodociąg grupowy z ujęciem w Szkucinie o wydajności 22 m³/h. Długość wodociągu wynosi 27,5 km i jest do niego podłączone 311 gospodarstw miejscowości Szkucin, Lipa, Młotkowice, Hucisko i Cis.

Prowadząc dotychczasową właściwą gospodarkę finansową oraz po uzyskaniu dotacji z zewnątrz możliwe będzie zwodociągowanie całej gminy już w roku 2000.

Kanalizacja

W ciągu ostatnich lat wybudowano 45 przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowości Wyszyna Fałkowska i Wyszyna Rudzka. Inwestycje te były realizowane w ramach programu pilotażowego przy udziale Fundacji Zaopatrzenia Wsi w Wodę.

W roku 2001 gmina planuje opracować program kanalizacji gminy z rozdziałem na etapy realizacji w poszczególnych latach.

Ochrona powietrza

Dokonano modernizacji kotłowni CO przy szkole podstawowej w Rudzie Malenieckiej . Kotłownię węglową zastąpiono kotłownią olejową, podobną inwestycję wykonano przy szkole w Lipie. Inwestycje realizowane były ze środków budżetowych gminy, przy udziale Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Telefonizacja

Wykonano I etap telefonizacji gminy dla miejscowości Wyszyna Rudzka, Wyszyna Fałkowska, Kołoniec, Maleniec, Dęba, Dęba Kolonia, Ruda Maleniecka, Młotkowice, Lipa. Wykonano 223 przyłącza abonentów, inwestycja była realizowana ze środków budżetu gminy i wpłat mieszkańców.

W roku 2000 planowany jest II etap telefonizacji w pozostałych 9 miejscowościach. Komplet dokumentacji jest przygotowany i po zgromadzeniu niezbędnych środków inwestycja była realizowana.

Gazyfikacja

Gmina jest członkiem Związku Międzygminnego "Gazociąg" z siedzibą w Radoszycach. Związek liczy osiem gmin i jego celem jest wykonanie na terenie każdej z gmin przyłączy gazowych. Na terenie gminy Ruda Maleniecka zgodnie z opracowaną koncepcją, powstanie w miejscowości Cieklińsko stacja redukcyjno – pomiarowa.

Pozostałe zadania inwestycyjne

W roku 1996 oddano do użytku Dom Ludowy w Szkucinie. W roku 1999 opracowano koncepcję zagospodarowania obiektu restauracji "Kasztelański Gościniec", który zostanie adaptowany na siedzibę Urzędu Gminy, banku i poczty. Wszystkie w/w instytucje będą partycypowały w kosztach adaptacji. Adaptacja rozpocznie się w roku 2000 a zakończenie planowane jest na rok 2001.

Poza w/w zadaniami inwestycyjnymi na bieżąco prowadzone są remonty dróg gminnych ale i tak w niewystarczającym zakresie. W latach następnych powinny zostać zwiększone środki na remonty i budowę dróg, na co zwrócili uwagę ankietowani (133 osoby uważa to za jedno z głównych zadań jakie należy zrealizować w najbliższych latach).

Na bieżąco są również prowadzone remonty szkół i innych obiektów będących w posiadaniu gminy.

ROLNICTWO

1. Informacje podstawowe.

Gmina Ruda Maleniecka zajmuje obszar 11 003 ha, w tym obszar użytków rolnych wynosi 3 568 ha, co stanowi tylko 32,43% ogólnej powierzchni gminy. Na terenie gminy znajdują się też znaczne obszary wód użytkowych 362 ha co stanowi 3,29% ogólnej powierzchni gminy.

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów przedstawia poniższa tabela.

Użytkowanie gruntów wg spisu powszechnego GUS w 1996 roku

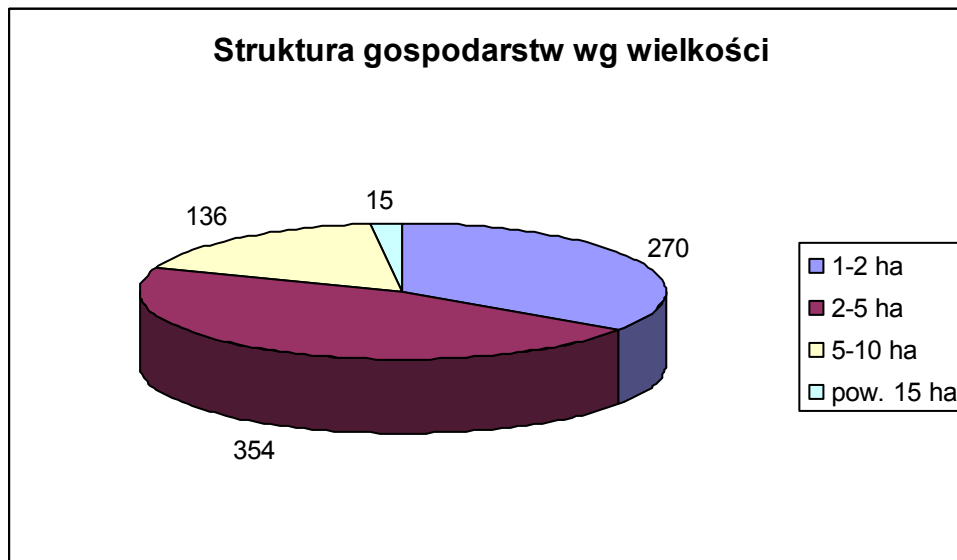
Tabela Nr 13

Wyszczególnienie	Województwo		Ruda Maleniecka	
	ha	%	ha	%
Powierzchnia ogólna	920646	100	11003	100
Użytki rolne ogółem	565 569	61,4	3563	32,43
w tym: - grunty orne	434 814	47,2	1995	54,79
- sady	7 423	0,8	9	0,25
- łąki	97 424	10,58	1319	36,97
- pastwiska	25 908	2,81	285	7,99
Lasy i grunty leśne	264490	28,72	6414	58,29
Pozostałe grunty i nieużytki w tym pod wodami użytkowymi	90 587	9,83	1021	9,28
	2214	0,24	362	35,45

Na terenie gminy w roku 1997 tylko 1076 ha gruntów ornych było obsiane, co stanowi tylko 54% ogółem gruntów ornych. Jest to spowodowane bardzo słabą jakością gleb występujących na terenie gminy oraz coraz mniejszą opłacalnością produkcji, która w tych warunkach wymaga dość wysokich nakładów produkcyjnych.

Około 90% użytków rolnych jest w posiadaniu właścicieli indywidualnych, w tym 2825 ha przypada na gospodarstwa indywidualne. Według dokumentacji prowadzonej w urzędzie gminy na terenie gminy jest 775 gospodarstw indywidualnych. Średnia wielkość gospodarstwa w gminie wynosi 5,4 ha i jest zbliżona do średniej powiatu koneckiego – 5,50 ha oraz średniej dla województwa – 5,20 ha.

Struktura gospodarstw pod względem ich wielkości w gminie została przedstawiona na poniższym wykresie.

**Średnia powierzchnia gospodarstw rolniczych
w ha wg rodzaju użytków**

Tabela Nr 14

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Grunty</i>					
	Ogółem	Grunty orne	Użytki zielone	Sady i plantacje wieloletnie	Lasy i grunty leśne	Inne grunty
Województwo	5,2	3,6	1	0,1	0,3	0,2
Gminy razem	5,3	3,7	1,1	0,1	0,3	0,2
Gmina Końskie	4,6	2,4	1,3	0	0,8	0,2
Gmina Stąporków	3,6	1,1	1,1	0	1,2	0,1
Gmina Radoszyce	5	2,3	2,1	0	0,4	0,2
Gmina Smyków	4,2	1,8	1,5	0	0,7	0,2
Gmina Słupia Konecka	8,46	3,8	2,55	0,04	1,55	0,53
Gmina Ruda Maleniecka	5,4	1,9	1,6	0	1,1	0,8

Z danych zawartych na wykresie wynika , że w gminie przeważają gospodarstwa o bardzo małej powierzchni mieszczące się w przedziale od 1 do 5 ha. Gospodarstw powyżej 10 ha jest tylko 15 na terenie całej gminy. Mając na uwadze małą powierzchnię gospodarstw oraz bardzo

słabe gleby należy stwierdzić, że teren gminy nie jest terenem rolniczy, gdzie z produkcji roślinnej można uzyskiwać zadawalające wyniki finansowe. Alternatywą może być produkcja zwierzęca oraz na niektórych glebach produkcja warzywnicza lub sadownicza, a także produkcja warzyw pod osłonami.

Z danych przedstawionych w tabeli nr 14 wynika, że średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie jest nieco większa od średniej w województwie. Jeżeli porównamy powierzchnie użytków rolnych (grunty orne i użytki zielone) to ich średnia powierzchnia jest znacznie niższa niż średnia powierzchnia użytków rolnych w województwie oraz w pozostałych gminach.

Gmina posiada bardzo dużą powierzchnię lasów i gruntów leśnych, ich średnia powierzchnia znacznie przewyższa średnią w województwie (1,1 / 0,3). Podobnie jest z pozostałymi gruntami, których średnia w gminie wynosi 0,8 , a średnia wojewódzka wynosi 0,2.

Na terenie gminy występuje duże zróżnicowanie wielkości gospodarstw w poszczególnych sołectwach. Największe obszarowo gospodarstwa występują w miejscowości Tama , gdzie średnia wielkość gospodarstwa wynosi 15,81ha oraz Cis – 9,79 ha. Najmniejsze obszarowo gospodarstwa występują w sołectwie Machory, gdzie średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 3,15 ha.

Liczbę mieszkańców, ilość i wielkość gospodarstw w poszczególnych sołectwach przedstawia tabela nr 15.

Tabela Nr 15

<i>Lp.</i>	<i>Sołectwo</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>	<i>Ilość gospodarstw</i>	<i>Powierzchnia ogólna w ha</i>	<i>Średnia powierzchnia gospodarstwa</i>
1	Cieklińsko	125	32	158,89	4,9
2	Cis	92	17	166,59	9,8
3	Dęba	308	64	406,19	6,35
4	Dęba Kolonia	98	26	136,66	5,26
5	Hucisko	139	33	167,18	5,07
6	Koliszowy	357	88	500,36	5,69
7	Kołonic	218	52	372,68	7,17
8	Lipa	384	82	460,74	5,62
9	Machory	116	29	91,42	3,15
10	Maleniec	113	29	120,59	4,16
11	Młotkowice	410	98	694,65	7,09
12	Ruda Maleniecka	636	33	152,75	4,63
13	Strzęboszów	87	27	182,29	6,75
14	Szkucin	230	58	370,1	6,38
15	Tama	28	9	142,31	15,81
16	Wyszyna Machorowska	100	32	257,19	8,04
17	Wyszyna Fałkowska	179	36	227,54	6,32
18	Wyszyna Rudzka	113	30	139,88	4,66
	Razem	3733	775	4748,01	6,13

Charakterystyka szachownicy i położenia gruntów gospodarstw rolnych

Tabela Nr 16

<i>Grupy obszarowe gospodarstw rolnych</i>	<i>Województwo</i>	<i>Miasta razem</i>	<i>Gminy razem</i>	<i>Ruda Maleniecka</i>
Średnia liczba działek ogółem	3,8	2,9	3,9	5,4
W tym: 1 - 2	2,4	2,4	2,4	4,5
2 - 3	2,9	2,9	2,9	5
3 - 5	3,6	3,7	3,6	5,4
5 - 7	4,6	4,2	4,6	6
7 - 10	5,5	5,7	5,5	6,2
10 - 15	6,6	6,2	6,7	5,8
15 - 20	7,7	7,4	7,7	5,7
20 - 30	8,4	6,4	8,4	-
30 - 50	7,6	4	7,9	-
50 i więcej	10,8	15	10,6	-
Średnia powierzchnia działki ogółem	1,4	1	1,4	1
W tym: 1 - 2	0,7	0,7	0,7	0,6
2 - 3	1	1	1	0,8
3 - 5	1,2	1,2	1,2	1
5 - 7	1,4	1,6	1,4	1,3
7 - 10	1,6	1,6	1,6	1,6
10 - 15	1,9	2,1	1,9	2,2
15 - 20	2,5	3,1	2,5	26,5
20 - 30	3	4,1	3	-
30 - 50	5,3	13	5	-
50 i więcej	16,1	9,8	16,6	-
Średnia odległość od siedliska do najdalej położonej działki	2	3,3	1,9	1,6
W tym: 1 - 2	1,4	2,8	1,1	1,3
2 - 3	1,6	3,5	1,5	1,6
3 - 5	2	4,1	1,9	1,6
5 - 7	2,3	4,6	2,3	1,8
7 - 10	2,6	4,4	2,6	1,8
10 - 15	3,1	7,9	3	2
15 - 20	3,5	5,5	3,4	2,3
20 - 30	4,1	6,9	4	-
30 - 50	5	10	4,6	-
50 i więcej	9,8	12	9,6	-

Przeciętne gospodarstwo w gminie składa się z kilku lub kilkunastu działek. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest brak scalania gruntów od okresu wojny w większości miejscowości. Scalanie w latach osiemdziesiątych zostało tylko przeprowadzone w Koliszowach, Kołońcu, Wyszynie Machorowskiej i Wyszynie Fałkowskiej. Wąskie, długie oraz o małej powierzchni działki, znacznie utrudniają gospodarowanie, głównie z powodu niemożności mechanizacji prac. Pomimo takiej sytuacji, rolnicy nie są zainteresowani scalaniem gruntów, co wynika prawdopodobnie z ogólnej sytuacji w rolnictwie, podeszłym wiekiem właścicieli gospodarstw oraz brakiem następców.

Przeciętne gospodarstwo w gminie posiada grunty położone w 5,4 działkach o średniej powierzchni działki 1,0 ha, i o średniej odległości od siedliska 1,6 km. Pod względem rozłogu ziemi oraz szachownicy pól, gmina Ruda Maleniecka ma gorsze wskaźniki niż średnia w województwie, natomiast pod względem średniej odległości od siedliska (1,6 km) wskaźnik jest niższy niż średnia w województwie (2,0 km).

Liczba działek ogółem w gminie – 13 521.

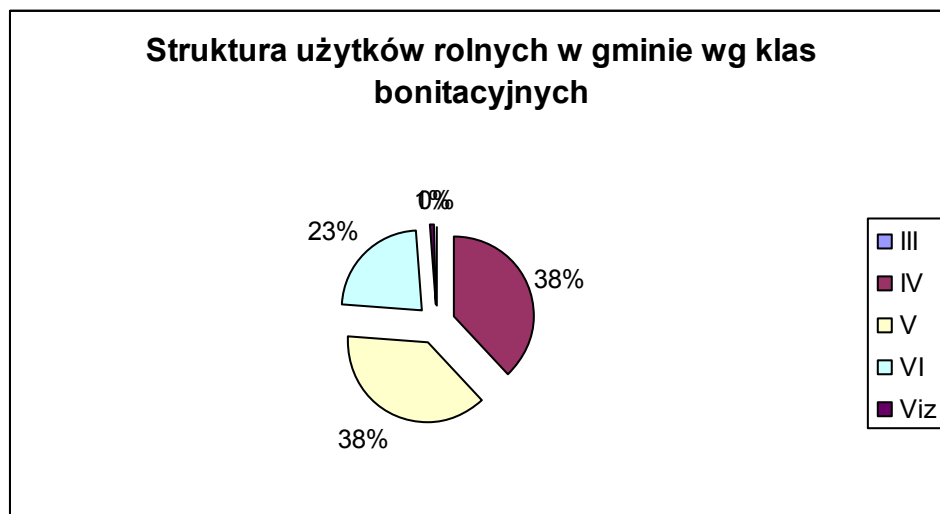
Obecnie znaczna część rolników nie widzi potrzeby komasacji gruntów, ale ogólna sytuacja w rolnictwie oraz perspektywa integracji polskiego rolnictwa ze strukturami Unii Europejskiej wymusi w przyszłości takie zachowania. Należy się zatem spodziewać z jednej strony rozdrobnienia ziemi w małych obszarowo, nierentownych tzw. socjalnych gospodarstwach, z drugiej strony powstania dużych obszarowo gospodarstw, mogących konkurować z rolnictwem unijnym.

2. Uwarunkowania przyrodnicze produkcji rolniczej.

Większość gruntów (**około 63%**) to grunty o najniższej przydatności rolniczej, charakteryzują się okresowym lub trwałym nadmiernym uwilgotnieniem. Są to grunty zaliczane do kompleksu pastewnego słabego, nadającego się do uprawy żyta, ziemniaków i niektórych roślin pastewnych oraz użytki zielone zaliczane do kompleksu 3Z o najniższej wartości produkcyjnej.

Około **26%** użytków rolnych należy do kompleksu żytniego słabego i bardzo słabego, charakteryzujące się nadmiernym okresowym przesuszeniem oraz bardzo niską przydatnością rolniczą.

Gleby o średniej przydatności rolniczej stanowią tylko około 11% użytków rolnych i są zaliczane do kompleksów żytanego dobrego i bardzo dobrego. Grunty te skupiają się przede wszystkim w miejscowościach: Dęba, Koliszowy, Szkucin oraz w mniejszym areale w Wyszynie Fałkowskiej, Wyszynie Machorowskiej i Hucisku.

Gleby w gminie charakteryzują się niekorzystnymi właściwościami agrochemicznymi pod względem zakwaszenia i zasobności w składniki pokarmowe. Z badań przeprowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą w Kielcach wynika, że na obszarze województwa świętokrzyskiego gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych jest 54% ogólnej powierzchni UR. Wskaźnik powyższy w gminie Ruda Maleniecka jest jeszcze gorszy i wynosi powyżej 80%.

3.Zatrudnianie w gospodarstwach rolniczych.

Przyjmuje się, że wszystkie osoby w rodzinie w przedziale wieku od 15 do 70 lat przedstawiają pewną potencjalną przydatność dla gospodarstwa rolnego i sprawują w nim określone funkcje. Poniższa tabela przedstawia strukturę wieku użytkowników gospodarstw rolnych wraz z działkami rolnymi na terenie gminy Ruda Maleniecka.

Tabela Nr 17

Użytkownicy gospodarstw rolnych (działek rolnych) wg wieku

Wyszczególnienie		Wiek użytkownika						
		15 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 i więcej
Ogólna ilość gospodarstw	927	-	20	64	144	162	103	434
% udziału	100	-	2,15	6,9	15,5	17,5	11,1	46,8
Województwo udziału	- %	0,14	6,72	17,32	24,9	18,08	9,5	23,33

Niestety bardzo niepokojącym zjawiskiem jest jak wynika z powyższej tabeli wiek użytkowników gospodarstw rolnych (działek rolnych), których w wieku powyżej 60 lat jest aż 58% i jest to prawie dwa razy więcej niż średnia w województwie. Głównie jest to spowodowane migracją młodych ludzi do miast w poszukiwaniu pracy, gdyż nie widzą dla siebie przyszłości w prowadzeniu gospodarstwa rolnego.

Utrzymujący się od lat taki stan rzeczy niestety utrudnia wprowadzanie w gospodarstwach nowych kierunków produkcji lub szukanie dodatkowych źródeł dochodów dla gospodarstwa (agroturyzm, produkcja ekologiczna itp.)

Tabela Nr 18

Użytkownicy gospodarstw rolnych wg poziomu wykształcenia (na 30.06.1999)

Wyszczególnienie	Poziom wykształcenia											
	wyższe		policealne		śr. zawodowe		ogólne	Zasadnicze zawodowe		podstawowe		Kurs lotniczy
	razem	rolnicze	Razem	rolnicze	razem	rolnicze		razem	rolnicze	ukończon e	nie	

Ruda Maleniecka	8	2	32	4	16	3	67	258	173	171	11	223
%	1,03	0,25	4,13	0,52	2,06	0,39	8,64	33,4	22,3	22	1,42	28,5
Województwo – wieś w %	1,64	0,36	0,9	0,07	11,2	2,65	2,02	27,1	3,68	48,3	8,82	24,8

Jak wynika z powyższego zestawienia, poziom wykształcenia użytkowników gospodarstw jest bardzo niski, odsetek osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym wynosi 23%, a osób posiadających tylko kurs rolniczy przeszło 28%. Wykształcenie wyższe posiada tylko 1,03% użytkowników gospodarstw, w tym wyższe rolnicze zaledwie 0,25% tj. 2 osoby na terenie całej gminy.

Tabela Nr 19

Źródła utrzymania gospodarstw rolnych (z działkami rolnymi)

Ogółem gospodarstwa	Utrzymujący się			Główne źródło utrzymania		
	Z jednego źródła	Z dwóch źródeł	Z trzech źródeł	Własne gospodarstwo	Z pracy poza swoim gospodarstwem	Z niezarobkowych źródeł
927	108	409	410	70	187	670
% udziału	11,7	44,1	44,2	7,6	20,2	72,2

Dane ze spisu rolnego przeprowadzonego w 1996 roku (brak aktualnych szczegółowych danych) wskazują, że tylko około 108 gospodarstw utrzymuje się z jednego źródła dochodu, w tym z rolnictwa tylko około 70. Pozostałe gospodarstwa utrzymują się z dwóch lub więcej źródeł dochodu.

Głównym źródłem utrzymania tylko dla około 7,6% użytkowników jest praca w gospodarstwie, dla 20,2% praca poza gospodarstwem. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest to, że aż przeszło 72% mieszkańców posiada inne nie zarobkowe źródła dochodu (zasiłek dla bezrobotnych, renta, emerytura).

4. Wyposażenie gospodarstw rolniczych w środki do produkcji.

Jednym z ważnych czynników decydujących w dużym stopniu o prawidłowym funkcjonowaniu gospodarstwa rolnego, jest wyposażenie w budynki gospodarcze, siłę pociągową oraz maszyny. Budynki gospodarcze nie są w pełni wykorzystywane ale w większości są one wykorzystane na działalność związaną z rolnictwem. Najniższe jest wykorzystanie obór, tylko 70% i znacznie ono odbiega od średniego wykorzystania w województwie tak jak i innych budynków gospodarczych. Istniejące a nie wykorzystane obiekty można przeznaczyć na działalność inną niż rolniczą np. Na agroturyzm. Szczegółowe dane dotyczące powierzchni budynków oraz ich stopnia wykorzystania przedstawia tabela nr 20.

Na terenie gminy bez siły pociągowej pozostaje obecnie 10% gospodarstw, 26% używa koni, 14% gospodarstw posiada ciągniki rolnicze. Według ewidencji prowadzonej na potrzeby rejestracji pojazdów, obecnie zarejestrowanych jest 135 ciągników. Ta liczba nie oddaje w pełni stanu faktycznego, ponieważ w użytkowaniu są także ciągniki nie rejestrowane, własnej konstrukcji. Na terenie gminy 159 gospodarstw posiada jeden lub więcej samochodów osobowych, dwa samochody ciężarowe oraz osiem samochodów dostawczych.

Wyposażenie gospodarstw w ciągniki, kombajny oraz podstawowe maszyny i urządzenia w większości asortymentów jest niższe a niżeli średnia wojewódzka od 20% do 70%.

Jak wynika z załączonej tabeli nr 21, blisko połowa gospodarstw domowych podłączonych jest do wodociągu sieciowego a kolejne 300 czerpie wodę ze studni za pomocą wewnętrznej instalacji wodociągowej. W roku 2001 planowane jest zakończenie wodociągowania całego terenu gminy, co pozwoli na podłączenie do sieci publicznej wszystkich gospodarstw domowych.

Dostępność do energii elektrycznej posiadają wszystkie gospodarstwa domowe na terenie gminy, aczkolwiek dość znaczna grupa właścicieli deklaruje potrzebę zwiększenia mocy. Na terenie gminy nie występuje sieć gazowa, około połowy gospodarstw korzysta z gazu z butli.

Tabela Nr 20

Powierzchnia i wykorzystanie budynków w gospodarstwach rolnych.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w m ²				Stopień wykorzystania w %			
	ogółem	Wykorzystana na działalność		Nie wykorzystana	Ogółem %	Wykorzystana na działalność		Nie wykorzystana
		rolniczą	poza rolnicza			rolniczą	poza rolnicza	
1. Chlewnie								
Województwo ogółem	507 917	476 437	480	31 001	100	93,8	0,1	6,1
Gmina Ruda Maleniecka	104	97	-	7	100	93,3	-	6,7
2. Obory								
Województwo ogółem	3 003 853	2 795 478	3 457	204 918	100	93,1	0,1	6,8
Gmina Ruda Maleniecka	1571	1 093	-	478	100	69	-	3,1
3. Stodoly								
Województwo ogółem	8 612 653	8 369 303	6 428	236 922	100	97,2	0,1	2,8
Gmina Ruda Maleniecka	53 907	49 032	-	4 875	100	96,1	-	3,9
4. Budynki wielofunkcyjne								
Województwo ogółem	4 504 326	4 193 429	61 278	249 619	100	93,1	1,4	5,5
Gmina Ruda Maleniecka	34 472	30 685	91	3 696	100	89,0	0,3	10,7
5. Szklarnie								
Województwo ogółem	94 522	72 002	2 049	20 471	100	76,2	2,2	21,7
Gmina Ruda Maleniecka	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Tunele foliowe								
Województwo ogółem	280 899	277 428	680	2 791	100	98,8	0,2	1,0
Gmina ruda Maleniecka	80	80	-	-	100	100	-	-

Tabela Nr 21

Gospodarstwa rolne wg zapotrzebowania w wodę

Wyszczególnienie	Wodociąg				Studnia własna lub wspólna bez instalacji wodociągowej	Dowożenie wody spoza gospodarstwa				
	Sieciowy (publiczny)		Zagrodowy, własny podłączony do studni			razem	W tym dowożenie wody z odległości			
	Bez podłączenia do gospodarstwa	z podłączeniem do gospodarstwa	głębiniowej	gospodarczej			do 0,5 km	0,5–1,9 km	2 - 5.9 km	6 km i powyżej
Województwo ogółem:	4 057	57 641	4 087	26 987	40 544	3 284	240	1 981	953	110
- w tym gospodarstwa rolne	2 667	40 317	3 305	23 081	32 223	2 515	190	1 446	795	84
Gmina Ruda Maleniecka	4/4¹⁾	589/372	4/4	291/275	1011/718	17/17	2/2	10/10	5/5	-

¹⁾ ogółem gmina / gospodarstwo rolne

Tabela Nr 22

Gospodarstwa rolne wg głównego źródła zaopatrzenia w gaz i wyposażenia w sieć elektryczną

Wyszczególnienie	Wyposażenie w sieć elektryczną		Potrzebujący zwiększenia sieci elektrycznej			Zaopatrujące się w gaz		Nie korzystające z gazu
	380V	220V	tak	nie	brak zdania	z sieci gazowej	z butli gazowej	
Województwo ogółem:	93 914	42 136	6 755	94 272	3 174	8 198	98 271	30 130
- w tym gospodarstwa indywidualne	78 207	25 588	6 750	94 177	3 171	4 292	76 303	
Gmina Ruda Maleniecka	976/614	1283/793	106/113	799/659	183/49	0	596/451	687/445

Gospodarstwa rolne wg dostępności do usług telefonicznych

Wyszczególnienie	Dostęp do telefonu		Brak dostępności do telefonu	Potrzeba dostępności do telefonu		Brak takiej potrzeby
	w gospodarstwie	Ogólnodostępny we wsi		w gospodarstwie	ogólnodostępny we wsi	
Województwo:	23 331	74 548	38 721	58 915	18 078	36 321
- w tym gospodarstwa rolne	15 219	59 673	29 216	47 928	14 050	26 956
Gmina Ruda Maleniecka	301	699	73	492	131	241

Tabela Nr 24

Liczba gospodarstw posiadających samochody i przyczepy

Lp.	Wyszczególnienie	Samochody						Przyczepy			
		osobowe		ciężarowo-osobowe do 2 ton		ciężarowe powyżej 2 ton		ogółem		w tym o ładowności powyżej 6 ton	
		razem	w tym starsze niż 10 lat	razem	w tym starsze niż 10 lat	razem	w tym starsze niż 10 lat	razem	w tym starsze niż 10 lat	razem	w tym starsze niż 10 lat
1.	Województw – ogółem	43 167	18 008	9 074	5 319	3 204	1 784	7 340	5 242	1 417	920
	W tym gospodarstwa rolne	33 657	17 998	7 905	5 286	2 683	1 755	7 264	5 178	1 367	889
2.	Ruda Maleniecka – ogółem	477	232	26	18	17	12	27	7	8	3
	W tym gospodarstwa rolne	159	82	8	5	2	2	12	8	1	1

Tabela Nr 25

Liczba gospodarstw i działek posiadających ciągniki wg grup obszarowych

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych w ha			
			od 0,1 do 2,0 ha	2,1 – 5 ha	5,1 – 10 ha	10 ha i więcej
1.	Województwo – ogółem	48 442	3 387	16 575	22 611	5 878
	w tym gospodarstwa rolne	47 600	2 594	16 574	22 607	5 825
2.	Ruda Maleniecka – ogółem	135				
	w tym gospodarstwa rolne	110	1	43	52	14

Dane: według spisu z 1996

**Liczba gospodarstw
posiadających maszyny i urządzenia rolnicze**

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Województwo w przeliczeniu na 100 gospodarstw</i>	<i>Gmina Ruda Maleniecka</i>	
			ogółem	w przeliczeniu na 100 gospodarstw
1	Kombajny zbożowe	2,55	6	0,8
	- w tym starsze > lat 10	1,35	6	0,8
	- ziemniaczane	2,15		
	- buraczane	0,43	-	
	- samobierające	0,14	-	
2	Rozsiewacz nawozów	12,37	28	3,6
3	Rozrzutnik obornika	20,73	25	3,2
4	Kosiarki ciągnikowe	19,57	79	10,2
5	Ładowacze chwytakowe	5,9	7	0,9
6	Kopaczki do ziemniaka	14,45	33	4,3
7	Sadzarki do ziemniaka	19,92	8	1
8	Przyczepy zbierające	2,54	6	0,77
9	Prasy zbierające	2,77	7	0,9
10	Opryskiwacze polowe	18,01	16	2
	- sadownicze	0,76	-	
11	Dojarki bańkowe	5,45	12	1,5
	- rurociągowe	0,14		
12	Schładzarki konwiowe	3,45	9	1,2
	- zbiornikowe	0,54	2	0,26
13	Sortowniki	0,14	-	
14	Agregaty uprawowe	2,2	3	0,39

5. Produkcja rolnicza.

Rodzaj i skala produkcji są ściśle powiązane z jakością gleb, tradycją uprawy roślin oraz hodowli poszczególnych gatunków zwierząt, obecnością zakładów skupujących oraz przetwarzających płody rolne, a także bliskością dużych aglomeracji miejskich.

Słaba jakość gleb powoduje, że w strukturze zasiewów gminy dominują zboża i ziemniaki, a udział żyta i ziemniaków w zasiewach ogółem wynosi aż 70%. Na przestrzeni ostatnich lat powierzchnia uprawy zbóż uległa istotnym zmianom. Pomimo zmniejszającej się powierzchni zasiewów, na skutek ugorowania niektórych działek, udział zbóż w strukturze zasiewów zwiększył się o 3 – 5%.

Na ogólną liczbę 775 gospodarstw 595 zajmuje się uprawą żyta, 472 produkcją ziemniaków, 25 uprawą owsa, 98 uprawą mieszanek zbożowych, 45 uprawą pszenicy a 75 pszenżyta (tabela nr 28).

W związku z coraz niższą opłacalnością produkcji, trudnościami ze zbytem płodów rolnych oraz bardzo słabymi glebami co wymaga wysokich nakładów z roku na rok zmniejsza się ilość użytkowanych rolniczo gruntów.

Plony zbóż i ziemniaków niestety nie należą do wysokich, co spowodowane jest zarówno niską jakością gleb, jak też coraz mniejszym zużyciem środków plonotwórczych takich jak nawozy czy środki ochrony roślin oraz wymianą materiału siewnego.

Plony podstawowych roślin:

- ❑ żyto – około 22q/ha
- ❑ owies – około 20q/ha
- ❑ ziemniaki – około 180-200q/ha

W produkcji zwierzęcej głównymi kierunkami są chów bydła mlecznego i opasowego oraz trzody chlewnej. W ostatnim czasie znacznie spadło pogłowie krów oraz innego bydła, jak również i trzody chlewnej. Szacunkowo obsada zwierząt hodowlanych na terenie gminy wynosi: bydło – 850 sztuk, w tym krowy mleczne – 620 sztuk, trzoda chlewna 260 sztuk, w tym maciory 4 sztuki, owce 40 sztuk, konie – 213 sztuk.

Struktura użytków i zasiewów w gminie Ruda Maleniecka – 1997 rok
(gospodarstwa indywidualne)

Lp.	Wieś	Ogółem pow. w ha	Użytki rolne		Grunty orne		Sady		Zasiewy ogółem		w tym			
			ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	Żyto		Ziemniaki	
											ha	%	ha	%
1	Kołonec	348	197	56,6	111	56,4	1		81		52		20	
2	Machory	92	70	76,1	43	61,4			15		3		40	
3	Maleniec	101	68	67,3	42	61,8			8		2		3	
4	Koliszowy	421	294	69,8	196	66,7	1		120		64		22	
5	Wyszyna Fałkowska	203	144	70,9	76	52,8			60		33		14	
6	Tama	46	24	52,2	18	75,0			6		2		1	
7	Wyszyna Machorowska	163	132	81,0	59	44,7			42		17		8	
8	Wyszyna Rudzka	131	107	81,7	56	52,3			48		18		14	
9	Ruda Maleniecka	630	151	24,0	69	45,7			45		15		15	
10	Kolonia Dęba	114	85	74,6	47	55,3			42		25		7	
11	Dęba	297	188	63,3	117	62,2			90		43		18	
12	Strzęboszów	108	64	59,3	36	56,2			32		14		6	
13	Młotkowice	538	406	75,5	190	46,8	1		170		58		42	
14	Szkucin	307	241	78,5	118	49,0			101		48		21	
15	Hucisko	153	127	83,0	70	55,1	1		65		24		14	
16	Lipa	402	289	71,9	154	53,3			88		38		18	
17	Cis	122	95	77,9	47	49,5			41		13		8	
18	Cieklińsko	121	72	59,5	39	54,2			22		12		5	
RAZEM		4297	2754		1488		4		1046		491		240	

**Liczba gospodarstw zajmujących się
poszczególnymi uprawami w gminie Ruda Maleniecka**

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Grupy obszarowe powierzchni upraw w ha</i>				
	ogółem	Poniżej 1	1 2	2 5	5 10
Pszenica – ilość gosp. powierzchnia	45 30	45 30	-	-	-
Żyto – ilość gosp. powierzchnia	595 412	350 -	210 -	35 -	-
Jęczmień – ilość gosp. powierzchnia	9 5	9 5	-	-	-
Owies – ilość gosp. powierzchnia	250 150	250 150	-	-	-
Pszenżyto – ilość gosp. powierzchnia	75 40	75 40	-	-	-
Miesz. Zboż.- ilość gosp. powierzchnia	98 70	80 -	18 -	-	-
Ziemniaki – ilość gosp. powierzchnia	472 252	460 -	12 -	-	-
Okop. pastew. - ilość gosp. powierzchnia	25 10	25 10	-	-	-
Strączk. Past. - ilość gosp. powierzchnia	8 2	8 2	-	-	-
Motyłk. Past. - ilość gosp. powierzchnia	25 12	25 12	-	-	-
Warzywa – ilość gosp. powierzchnia	120 15	120 15	-	-	-

Tabela Nr 29

**Zbiory i plony zbóż i ziemniaków
w gospodarstwach indywidualnych w dt (1997 rok)**

Wyszczególnienie	Zboża ogółem		Pszenica		Żyto		Jęczmień		Owies	
	Zbiory	Plon	Zbiory	Plon	Zbiory	Plon	Zbiory	Plon	Zbiory	Plon
Województwo										
- 1995 rok		26,3		29,8		22,8		27,4	477113	22,8
- 1997 rok		23,9		24,1		20,6		27,7	427229	23,3
Gmina Ruda Maleniecka										
- 1995 rok	22341	21,5	1200	27,3	12088	22	305	23,5	3502	21
- 1997 rok	19556	22,8	1111	28,5	11088	22	284	23,7	3938	22

Ziemniaki 1995 150dt zbior 45.600dt

1997 200dt zbior 51.000dt

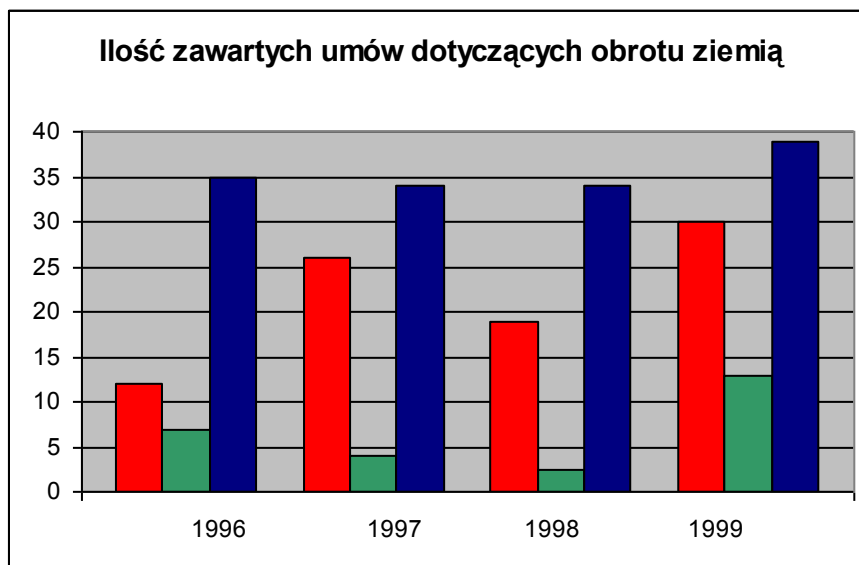
Tabela Nr 30

Pogłowie zwierząt w Gminie Ruda Maleniecka

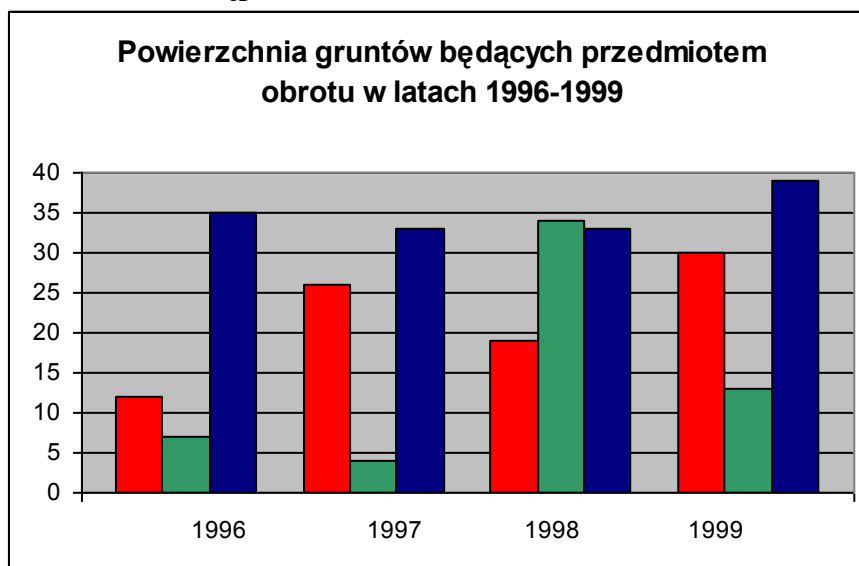
Lp.	Wyszczególnienie	Sztuki	SD/100 na UR
1	Ogółem bydło	850	23,82
	w tym		
	ciełeta do 0,05 r.	60	1,68
	jałówki od 0,5 do 1 r.	45	1,26
	byczki od 0,5 do 1 r.	30	0,84
	jałówki powyżej 1r.	80	2,24
	byczki powyżej 1r.	15	0,42
	krowy	620	17,37
2	Ogółem trzoda	260	7,28
	w tym		
	prosięta	127	3,56
	warchlaki	69	1,93
	lochy	3	0,08
	knurki	1	0,03
	tuczniaki	60	1,68
3	Owce	40	0,39
	w tym		
	maciorki	30	0,84
4	Konie	213	5,97
	w tym		
	pociągowe	20	0,56
5	Kozy	2	0,06
6	Króliki	1200	33,63
7	Futerkowe		
8	Drób	107897	30233
	w tym		
	kury	6800	190,58
	gęsi	1127	31,59
	kaczki	2200	61,66
	indyki	600	16,82

6. Obrót ziemią.

Wykresy obrazują ilość zawartych umów dotyczących obrotu ziemią oraz powierzchnię gruntów będących przedmiotem obrotu zarówno w formie zakupu i sprzedaży, jak też zamiany czy darowizny w latach 1996-1999.

- Sprzedaż przez wł. prywatnych
- Sprzedaż z zasobów AWRSP
- Przekazane dla następców

- Sprzedaż przez wł. prywatnych
- Sprzedaż z zasobów AWRSP
- Przekazane dla następców

Jak pokazują wykresy z roku na rok zwiększa się ilość zawartych umów oraz powierzchnia obrotu gruntami na terenie gminy ale i tak wielkości te są znacznie niższe niż w innych gminach powiatu koneckiego a także w województwie świętokrzyskim.

W zasadach Agencji pozostaje nadal 652 ha gruntów, w tym użytków rolnych 225 ha. Najwięcej nierozdysponowanej ziemi znajduje się w Młotkowicach, Wyszynie Machorowskiej i Rudzie Malenieckiej. Działki te są mało atrakcyjne z rolniczego punktu widzenia, niewielkie obszarowo i z tego powodu nadają się raczej na rekreację niż na użytkowanie rolnicze.

Na terenie gminy występuje duża ilość działek przeznaczonych do sprzedaży, na które brak jest zainteresowania i dlatego też ceny ziemi są niskie wynoszą średnio 1000 – 1500 zł/ha.

Tabela Nr 31

Zasoby ziemi Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w gminie Ruda Maleniecka wg stanu na 1998 rok

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia gruntów w ha																	Ilość gruntów wyzdzielonych		Ilość dzierżawców	
		Ilość działek szt	ogółem	Użytki rolne										lasy i grunty leśne	Inne grunty					w ha		w %
				razem	Grunty orne		Użytki zielone				sady	grunty pod	ogółem		w tym							
					ogółem	w tym kl. VI	ogółem	w tym kl. VI	łąki	pastwi- ska					grunt zabu.	dowa drogi	wody	rowy	nieu- żytki			
1	Cieklińsko	26	87,43	2,59	0,77	0,13	1,82	1,32	0,5				2,75	82,09	0,37		78,79	2,45	0,48	84,64	96,8	1
2	Cis	23	4,11	4,11	3,72	0,3	0,39		0,39													
3	Dęba	45	7,36	6,93	5,23	0,24	1,7	0,13	1,57				0,41	0,02				0,02				
4	Dęba Kolonia	10	4,38	2,66	2,39	0,12	0,27		0,16	0,11			1,71	0,01				0,01				
5	Hucisko	2	0,86	0,8			0,8			0,8			0,06									
6	Koliszowy	60	23,17	19,61	15,97	0,86	3,64	0,32	2,7	0,62			3,55	0,01				0,01				
7	Kołonec	9	1,97	1,9	1,1	0,79	0,8	0,11	0,12	0,57			0,07									
8	Lipa	46	26,18	21,68	9,48	6,23	12,2	2,99	8,61	0,6			3,43	1,07				0,07	1,0			
9	Machory	51	33,37	31,57	21,91	0,31	9,66	0,53	8,85	0,28			0,47	1,33	0,7			0,63				
10	Maleniec	101	24,54	19,35	12,86	3,15	6,49	0,32	5,16	1,01			4,97	0,22				0,22				
11	Młotkowice	18	150,37	15,05	1,21	0,7	13,84	11,7	2,04	0,06			14,3	121,11	0,11		23,74	1,0	96,16	147,6	98,15	1
12	Ruda Maleniecka	21	92,5	0,64			0,64			0,64			2,54	89,32	2,47	0,11	86,73	0,01		92,5	100	1
13	Strzęboszów	35	5,35	4,15	3,11	2,0	1,04	0,81	0,05	0,18	0,2		1,2									
14	Szkucin	11	9,92	7,49	3,74	1,96	3,55	1,4	1,49	0,66			2,05	0,38	0,34				0,04			
15	Tama	21	5,4	4,83	3,63	1,29	1,2	0,03	0,72	0,45			0,57	0,51				0,06				
16	Wyszyna Machorowska	32	100,05	13,91	2,81	1,54	11,1	8,85	2,25				3,58	82,56		4,33	77,92	0,23	0,08	90,82	90,77	1
17	Wyszyna Fałkowska	20	41,77	35,97	12,3	7,79	23,67	4,82	17,83	1,02			3,85	1,95	0,88			0,03	1,04			
18	Wyszyna Rudzka	14	33,24	32,48	23,66	0,79	8,82		7,09	1,73			0,57	0,19				0,19				
RAZEM		545	651,97	225,72	123,89	28,2	101,63	33,37	59,53	8,73	0,2		45,52	380,73	5,38	4,44	267,18	4,93	98,8	415,56	63,73	4

7.Otoczenie rolnictwa.

Na terenie gminy działa Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska", która jednak obecnie nie prowadzi skupu płodów rolnych, funkcję tę pełnią inne podmioty, które na tym terenie występują sporadycznie.

Znaczna część obrotu produktami rolnymi odbywa się na targowiskach w sąsiednich gminach: Radoszyce i Końskie.

Skup i przerób mleka z terenu gminy prowadzi Okręgowa Spółdzielnia mleczarska w Końskich.

Różny jest poziom usług świadczonych na rzecz rolnictwa, który obejmuje:

- jeden punkt pomocy weterynaryjnej w Rudzie Malenieckiej,
- młyn w Rudzie Malenieckiej, który od pewnego czasu nie jest czynny.

Obsługę finansową prowadzi filia w Rudzie Malenieckiej Bank Spółdzielczy w Przedborzu.

Brak jest na terenie gminy zakładów świadczących usługi remontowe ciągników i maszyn rolniczych oraz punktów zaopatrujących w części zamienne, a nawozy i materiały budowlane można nabyć tylko w Gminnej Spółdzielni "Sch".

Otoczenie rolnictwa jest niestety bardzo słabe, brak firm zajmujących się skupem płodów rolnych jak i wystarczającej ilości firm zaopatrujących gospodarstwa w środki do produkcji. Prawdopodobnie wynika to z tego, że działalnością rolniczą na terenie gminy zajmuje się coraz mniej osób ze względu na brak opłacalności oraz wysokie koszty jakie należy ponieść aby osiągnąć zadawalające efekty produkcyjne.

TURYSTYKA

Gmina Ruda Maleniecka należy do obszarów posiadających wyjątkowe walory turystyczne, ale nie są one w pełni wykorzystane. Powodem tego jest między innymi brak tradycji, odpowiedniej bazy lokalowej, chociażby w postaci zagród agroturystycznych oraz punktów gastronomicznych.

1. Walory przyrodnicze

Gmina charakteryzuje się atrakcyjnym krajobrazem leśno-wodnym, czystym powietrzem oraz licznymi zabytkami kultury i przemysłu. Lasy pokrywają obszar gminy w około 60% ogólnej powierzchni. W niektórych miejscach zaliczono je do pierwszej grupy tzw lasy ochronne spełniające przede wszystkim funkcję krajobrazową. W lasach dominują drzewostany sosnowe, ale występują też dość licznie drzewostany brzoźowe, jodłowe, olchowe różnych klas wiekowych. Liczne kompleksy leśne zachęcają do grzybobrania i długich spacerów, a zbiorniki wód otwartych – Rzeka Czarna Konecka (w niektórych odcinkach pierwsza klasa czystości) i jej dopływy zachęcają do wędkowania.

W granicach administracyjnych gminy znajdują się również pomniki i rezerwy przyrody, do których należy zaliczyć:

- ❖ Rezerwat Przyrody “Piekiełko” w Szkucinie,
- ❖ Głaz narzutowy w miejscowości Lipa,
- ❖ Dąb szypułkowy występujący w Leśnictwie Szkucin, Lipa i Czapla.

Na terenie gminy w Leśnictwie Szkucin znajduje się Pomnik Powstańców Styczniowych na Ormanisze, a podczas badań archeologicznych natrafiono na ślady pierwotnego osadnictwa, czego świadectwem były znaleziska w postaci naczyń gliniastych, wiórów krzemienych, fragmentów polepy i monety rzymskie z czasów Trajana.

2. Walory turystyczne

Ponadto obszar gminny charakteryzuje się znacznymi walorami kulturowymi, związanymi z zabytkami kultury i techniki, budownictwa sakralnego.

Z ważniejszych obiektów zabytkowych należy wymienić:

W Rudzie Malenieckiej

- ❖ Zespół dworski z końca XVIII wieku,

- ❖ Kaplica pod Zwiastowaniem Najświętszej Marii Panny, murowana w 1848 roku,
- ❖ Park Krajobrazowy z końca XVIII,
- ❖ Cmentarz wojenny z okresu pierwszej wojny światowej.

W Machorach

- ❖ Kaplica grobowa Dołęgów, murowana z początku XIX wieku,
- ❖ Zespół dworski (dwór, dom zarządcy i czworak),
- ❖ Zespół Kaflarni i Papierni na miejscu zakładu wielkopieczowego, którego początek sięga XVI wieku.

W Małęczu

- ❖ Muzeum Techniki stanowiące zespół walcowni i gwoździarni, na miejscu kuźni z XVI – XVIII wieku. W skład zespołu wchodzi : szpadlarnia, walcownia, klatka koła wodnego, magazyn i układ wodny. Jest to unikalny obiekt w skali światowej, który zachował się bez prób unowocześniania od 1874 roku i obecnie dla potrzeb turystów i zwiedzających jest uruchamiany.

W Lipie

- ❖ Kościół drewniany z 1761 roku wraz ze starszą kaplicą św. Rozalii z roku 1636.

Wymienione walory turystyczne, krajobrazowe oraz występujące zabytki kultury i techniki przyciągają turystów do gminy. W gminie występują wsie o zabudowie letniskowej, do których należy zaliczyć Szkucin, Cieklińsko, Maleniec, Tama.

Z roku na rok w gminie poprawia się infrastruktura, co również powinno wpłynąć na wzrost znaczenia funkcji turystycznej a przede wszystkim agroturystycznej w gminie.

Ankietowani na pytanie “Co hamuje rozwój turystyki w gminie?” najczęściej wymieniali:

- ❖ zły stan dróg – 92 osoby
- ❖ brak bazy lokalowej – 78 osób
- ❖ niedostateczna reklama walorów gminy – 68 osób
- ❖ brak usług gastronomicznych – 41 osób

Jako przeszkodę w rozwoju agroturystyki najczęściej wymieniano:

- ❖ brak środków finansowych – 118 osób
- ❖ brak bazy lokalowej – 62 osoby
- ❖ brak przyjmowania turystów – 52 osoby;

OCHRONA ŚRODOWISKA

1. Ochrona powietrza

Ochrona powietrza atmosferycznego stanowi, w całości zagadnienia ochrony środowiska, jeden z najistotniejszych problemów. Powietrze, które nas otacza jest nie tylko niezbędnym dla życia zasobnikiem tlenu, lecz także stanowi część środowiska o decydującym wpływie na zdrowie.

Mimo obserwowanego w ostatnich latach istotnego zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza, nadal duże zagrożenie stwarzają tzw. niskie emisje pochodzące z palenisk domowych oraz lokalnych kotłowni. Emitują one do atmosfery głównie: tlenek i dwutlenek węgla, dwutlenek siarki i tlenki azotu. W ostatnich latach sytuacja na terenie gminy uległa pewnej poprawie dzięki modernizacji kotłowni przy szkołach w Rudzie Malenieckiej i Lipie. Zastąpiono kotłownie tradycyjne kotłowniami opalanymi olejem.

Analiza dostępnych danych, o emisjach, Głównego Urzędu Statystycznego – Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Kielcach wykazała, że na terenie gminy nie występują zakłady uciążliwe, zobowiązane do składania rocznych sprawozdań z wielkości i zmian emisji zanieczyszczeń oraz ze stanu urządzeń odpylających. Dlatego też w porównaniu z innymi gminami zanieczyszczenie powietrza w gminie Ruda Maleniecka nie jest zbyt dużym problemem a mając na uwadze znajdujące się tu obszary leśne należy stwierdzić, że pod względem czystości powietrza jest to gmina, którą można polecić turystom na wypoczynek.

2. Ochrona wody.

Wody podziemne

Są to wody retencjonowane w porach i są ciągle odnawialne w wyniku zasilania opadami atmosferycznymi. Z wód podziemnych korzystają wszystkie wodociągi zlokalizowane na terenie gminy.

Z prowadzonych systematycznie kontroli czystości ujęć wodnych wynika, że woda pobierana z tych ujęć odpowiada obowiązującym normom i nie wymaga stosowania urządzeń uzdatniających. Pewnym zagrożeniem może być brak na terenie gminy oczyszczalni ścieków i

kanalizacji co powoduje, że większość odprowadzanych ścieków z gospodarstw domowych trafia z nieszczelnych szamb do gleby. Długotrwały taki proces może doprowadzić do pogorszenia się stanu wód.

Wody powierzchniowe

W skład wód powierzchniowych wchodzi: sieć rzeczna, zbiorniki wód stojących, mokradła, kanały i rowy melioracyjne.

Przez obszar gminy przepływa rzeka Czarna (klasa czystości II) wokół, której powstało wiele zbiorników wodnych, głównie stawów, w których prowadzona jest hodowla ryb. Obszar gminy cechuje się dużą gęstością sieci rzecznej w postaci licznych cieków wodnych.

Obecnie wody powierzchniowe wykorzystywane są z przeznaczeniem głównie na cele rolnicze (stawy rybne), na cele technologiczne, komunalne i turystyczne. Należy zaznaczyć, że na terenie gminy zlokalizowane są trzy małe elektrownie wodne, które przynoszą dość znacznie przychody gminie i można zastanowić się nad dalszymi inwestycjami w tym kierunku.

Drugim czynnikiem, obok zasobów ilościowych, limitującym możliwość korzystania z wód powierzchniowych, jest stan ich czystości. Woda rzeki Czarnej Koneckiej zaliczana jest do drugiej klasy czystości, ale pomimo to należy podjąć działania zmierzające do co najmniej utrzymania lub poprawy stanu czystości wód poprzez budowę oczyszczalni ścieków na obszarze gminy.

Na terenach położonych w pobliżu rzek i nie przydatnych na inne cele mogą zostać wybudowane zbiorniki retencyjne służące celom rekreacyjnym lub hodowlanym.

Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy związane są:

- ❖ odprowadzaniem ścieków bezpośrednio do rzek lub do gruntu z budynków bez oczyszczania,
- ❖ wylewanie ścieków z szamb w miejscach do tego nie przeznaczonych,
- ❖ zrzucanie do wód lub w ich pobliżu ścieków z drobnych zakładów produkcyjnych i usługowych,
- ❖ ze ściekami pochodzącymi z wmywania dzikich wysypisk i odpadów,

z zanieczyszczeń substancjami ropopochodnymi

Obecnie na terenie gminy nie występują duże zakłady produkcyjne lub obiekty użyteczności publicznej, które wytwarzałyby duże ilości ścieków. Szkoły w Rudzie Malenieckiej

posiadają własne biologiczne oczyszczalnie ścieków. Największym zagrożeniem są gospodarstwa indywidualne, w których w większości jest zainstalowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna, z której ścieki odprowadzane są najczęściej do nieszczelnych szamb, ścieki zamiast trafiać do oczyszczalni ścieków w Końskich, trafiają do lasów, rzek i rowów, powodując olbrzymie zanieczyszczenia.

Przy poprawie infrastruktury w gminie jednym z priorytetów będzie kanalizacja gminy i odprowadzanie ścieków do trzech oczyszczalni zlokalizowanych w miejscowościach Ruda Maleniecka, Koliszowy oraz Lipa. Zrealizowanie tej inwestycji poprawi znacznie czystość wód gruntowych oraz powierzchniowych.

3.Ochrona powierzchni ziemi.

Odpady komunalne, będące konsekwencją bytowania człowieka stanowią ważny problem i są poważnym zagrożeniem dla środowiska i zdrowia ludzi.

Nie selektywnie gromadzone, będące mieszaniną nieużytecznych rzeczy, ulegające często przemianom biochemicznym, oddziałują na środowisko poprzez produkty rozkładu takie jak dwutlenek węgla, amoniak, metan, siarkowodór, azotany i azotyny dając możliwość skażenia powietrza oraz wód powierzchniowych i gruntowych.

Odpady komunalne w chwili obecnej gromadzone są na terenie gminy częściowo indywidualnie przez każde gospodarstwo oraz inne podmioty działające na terenie gminy w specjalnych koszach. Niestety tylko część gospodarstw posiada odpowiednie pojemniki na śmieci, które zostały zakupione przez Urząd Gminy, sytuacja powinna się znacznie poprawić na koniec roku 1999, kiedy to planuje się zakup kolejnej partii pojemników na śmieci. Gromadzone w koszach (pojemnikach) śmieci są następnie wywożone bez selekcji na wysypisko w miejscowości Wyszyna Machorowska. Wywożeniem śmieci oraz obsługą na wysypisku zajmuje się gminny Zakład Gospodarki Komunalnej, który niestety nie dysponuje specjalistycznym samochodem do wywozu śmieci tylko ciągnikiem i przyczepą. Odbiór śmieci z gospodarstw odbywa się zgodnie z wcześniej ustalonym harmonogramem, w dniu odbioru pojemniki są wystawiane w pobliże drogi, a następnie opróżniane przez pracowników ZGK. Odbiór śmieci odbywa się raz na dwa tygodnie i obecnie nie zachodzi potrzeba zwiększenia częstotliwości odbioru.

Zakup specjalistycznego samochodu z pewnością poprawił by organizację pracy oraz wpłynął by na znaczne jej ułatwienie.

Wysypisko w Wyszynie Machorowskiej znajduje się na powierzchni 0,53 ha i na dzień dzisiejszy jest to powierzchnia wystarczająca dla potrzeb gminy, ale niestety wysypisko to nie spełnia wymogów jakie są stawiane tego typu obiektom i konieczne jest podjęcie działań, które doprowadzą do prawidłowego nie tylko składowania ale i utylizacji śmieci. Działania te należy podjąć wspólnie z sąsiednimi gminami lub na poziomie powiatu.

4.Gospodarka kopalinami.

Na obszarze gminy występują następujące kopaliny: piaskowce, ily i łupki, gliny, żwiry, piaski i torfy. Obecnie nie prowadzi się eksploatacji w/w kopalin na skalę przemysłową, miejscami głównie żwiry i piaski są wydobywane na skalę lokalną dla własnych potrzeb.

Piaskowce występują w rejonie Maleńca, Szkucina i Lipy, mogą one być wykorzystane do produkcji kamienia łamanego, ale do tej pory nie były one przedmiotem badań geologicznych.

Ily i łupki po przeprowadzonych badaniach geologicznych zostały uznane za pokłady negatywne ze względu na niespełnienie kryteriów bilansowości.

Jako surowiec dla potrzeb ceramiki budowlanej mogą być wykorzystane gliny zwałowe, które w znacznym stopniu pokrywają obszar gminy, przed podjęciem jednak jakichkolwiek decyzji o ich wydobyciu wymagają przeprowadzenia badań geologicznych.

Żwiry występują w okolicach Szkucina, Huciska i Lipy. Przeprowadzone badania geologiczne udokumentowały szacunkowo zasoby żwiru na terenie gminy w ilości około 1912 tys. Ton, z czego w okolicach Lipy aż 1347 tys. ton . Obecnie niektóre z tych zbóż są eksploatowane pod potrzeby budowy dróg lokalnych.

Piaski na skalę przemysłową udokumentowano w złożach "Koliszowy" na około 1346 tys. ton. Są to złoża obecnie nie eksploatowane ale mogą w przyszłości zostać użyte dla celów drogownictwa i budownictwa. Poza zasobami w Koliszowach piaski występują w rejonie Dęby i Maleńca, gdzie szacuje się ich zasoby na około 4600 tys. ton.

Torfy na obszarze gminy zostały udokumentowane w rejonie Maleńca, Młotkowic i Cieklińska, ale są to bardzo małe zasoby i ze względu na ochronę środowiska nie powinny one być eksploatowane.

Na terenie gminy występuje duża ilość wyrobisk co świadczy o nieplanowanych wydobyciach oraz pozostałościach z lat poprzednich. Dotyczy to głównie wydobycia piasku i żwiru. W wyniku tego następuje dewastacja przede wszystkim obszarów leśnych. Skala wyrobisk stwarza konieczność rekultywacji i zagospodarowania tych gruntów. Po opracowaniu szczegółowego planu wykorzystania posiadanych kopalin może dojść do ich wydobycia ale tylko w sposób zaplanowany i po uzyskaniu wymaganych zezwoleń i decyzji.

5.Gospodarka leśna.

Lasy na terenie gminy zajmują obszar 6414 ha, co stanowi 58,3% ogólnej powierzchni, jest to bardzo wysoki procent w porównaniu ze średnią krajową, która wynosi 28%. Struktura własnościowa lasów przedstawia się następująco:

- ❖ lasy lasów państwowych - 4234,75 ha
- ❖ lasy gospodarstw indywidualnych - 1454,71 ha
- ❖ lasy zasobów AWRSP - 45,52 ha
- ❖ PFZ - 39,00 ha
- ❖ lasy pozostałych właścicieli – 640,02 ha

Lasy państwowe stanowią ponad 66% ogółu powierzchni lasów w gminie i są to wysokiej jakości drzewostany, głównie sosnowe, jodłowe i dębowe. Ponadto występują inne gatunki lasotwórcze jak olcha, świerk, jesion, modrzew, buk, grab, klon, jawor. Wśród nich znajdują się również sosnowe i olszowe drzewostany nasienne o najlepszych cechach genetycznych. Lasy ponadto są siedliskiem różnych pożytecznych krzewów i roślin zielnych. Na siedliskach borowych występują borówki, czarna brusznica oraz bagienna. W miesiącach letnich lasy te są podstawą utrzymania wielu mieszkańców, pozyskujących i sprzedających czarną jagodę.

W lasach Ruda Maleniecka występuje wiele gatunków zwierząt łownych oraz gatunków chronionych. Na podstawie przeprowadzonych inwentaryzacji przez koła łowieckie i służby leśne szacuje się, że w okolicznych lasach występuje około 28 sztuk jeleni, 143 sarny, 26 sztuk dzików, 73 lisów, 1000 zajęcy, 9 borsuków, 55 bobrów oraz znaczna ilość kuropatw. Poza w/w gatunkami występują również w niewielkich ilościach inne gatunki ptaków: cietrzewie – 30

sztuk, bociany czarne – 4 sztuki, bociany białe – 45 sztuk, sowy – 2 sowy, łabędzie – 30 sztuk, jarząbki – 30 i jastrzębie – 35 sztuk.

6.Ochrona przyrody i krajobrazu.

Ochrona przyrody jest jednym z elementów szeroko pojętej ochrony środowiska. Działania właściwych służb w zakresie ochrony przyrody powinny zmierzać do osiągnięcia na terenie gminy sytuacji i stanu zapewniającego:

- ❖ zachowanie walorów przyrodniczych na obszarach, na których nie dokonano dużych zmian i przekształceń w środowisku przyrodniczym;
- ❖ zachowanie i utrzymanie w stanie możliwie nie zmienionym, obiektów posiadających duże wartości przyrodnicze;
- ❖ przywracanie równowagi ekologicznej na terenach, gdzie ta równowaga została zachwiana;
- ❖ włączenie ochrony wielkopowierzchniowej obszaru gminy w system wojewódzki, a następnie w ogólnokrajowy.

Działania w kierunku osiągnięcia wyżej wymienionych celów są możliwe poprzez poddawanie pod ochronę pojedynczych obiektów oraz znacznych powierzchniowo obszarów. W granicach administracyjnych gminy Ruda Maleniecka ustanowiono 5 pomników przyrody, głównie w postaci dębu szypułkowego (trzy pomniki) oraz gład narzutowy w Lipie i odsłonięcie geologiczne w Szkucinie.

Większa część obszaru gminy wchodzi w skład rejonów i obszarów chronionych, do których należą:

- ❖ rejon środkowej Pilicy obejmujący lasy wodochronne i wody w rejonie Huciska,
- ❖ rejon Konecki, obejmujący tereny położone na wschód i południe od Końskich, w skład którego na obszarze gminy wchodzi obszar chronionego krajobrazu, obejmujący lasy wodochronne nad rzeką Czarną wraz z otoczeniem Muzeum Techniki w Małeńcu.

Rejony i obszary chronione wspólnie ze Staropolskim Zagłębem Przemysłowym, stanowią bardzo atrakcyjny teren turystyczno – wypoczynkowy.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom i dobre funkcjonowanie infrastruktury technicznej ma wpływ na standard cywilizacyjny danej jednostki terytorialnej jaką jest gmina. Jest również jednym z mierników atrakcyjności dla turystów i przedsiębiorców. Obecny stan w gminie należy ocenić jako niski, chociaż w ostatnich latach nastąpiło duże ożywienie w tym zakresie, a w szczególności w budowie wodociągów i telefonizacji gminy.

1.Zaopatrzenie w wodę.

Obecnie na terenie gminy 11 wiosek posiada wodociąg grupowy, co stanowi przeszło 60% wszystkich wsi:

- ❖ Ujęciem w Wyszynie Fałkowskiej o wydajności 20 m³ / h. Sieć liczy 11,2 km, do której jest podłączone 184 gospodarstw z miejscowości Wyszyna Fałkowska, Wyszyna Rudzka, Ruda Maleniecka.
- ❖ Ujęciem w Dębie o wydajności 5,4 m³ / h. Sieć ma długość 8,5 km i jest do niej podłączone 112 gospodarstw z miejscowości Dęba, Dęba Kolonia, Strzęboszów.
- ❖ Ujęciem w Szkucinie o wydajności 22 m³ / h. Długość wodociągu wynosi 27,5 km i jest do niego podłączone 311 gospodarstw z miejscowości Szkucin, Lipa, Młotkowice, Hucisko, Cis.

Obecnie trwają prace, które mają doprowadzić do zwodociagowania całej gminy już w roku 2000.

Pomiar zużycia wody odbywa się za pomocą wodomierzy skrzydełkowych zamontowanych w każdym z budynku, podłączonym do sieci lub studzienki wodomierzowej.

Ludność nie podłączona do sieci wodociągowej zaopatruje się wodę ze studni kopalnych, w których woda nie zawsze odpowiada warunkom wody do picia i na potrzeby gospodarcze.

2.Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków.

Gmina nie posiada kanalizacji, własne oczyszczalnie ścieków posiadają Nadleśnictwo

oraz nieczynna Fabryka Narzędzi Gospodarczych w Maleńcu. Po przeprowadzonej ocenie stanu tych oczyszczalni obecnie raczej nie nadają się one do wykorzystania jako oczyszczalnie zbiorcze dla większej ilości użytkowników. W ciągu ostatnich lat wybudowano 45 przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Wyszyna Fałkowska i Wyszyna Rudzka. Inwestycje te były realizowane w ramach programu pilotażowego przy udziale Fundacji Zaopatrzenia Wsi w Wodę.

Większość domów mieszkalnych posiada wewnętrzną instalację kanalizacyjną odprowadzaną do indywidualnych zbiorników (szamb). Ścieki z tych zbiorników powinny trafiać do oczyszczalni ścieków w Końskich ale niestety większość z nich jest rozlewana po polach, w lasach a także ścieki są wylewane do rzeki Czarnej Koneckiej. Jest to niedopuszczalne ponieważ powoduje to zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych.

Gmina posiada koncepcję kanalizacji gminy, która zakłada budowę trzech oczyszczalni ścieków w miejscowości Ruda Maleniecka , Koliszowy i Lipa. W roku 2001 gmina planuje opracować szczegółowy program kanalizacji gminy z rozdziałem na etapy realizacji w poszczególnych latach. Jeżeli gmina chce się stać gminą atrakcyjną turystycznie to w jak najkrótszym czasie należy usprawnić system odprowadzania ścieków.

W hierarchii ważności, budowę kanalizacji ankietowani postawili na miejscu trzecim – 45 osób (po I – budowa i modernizacja dróg /133/ oraz II – budowa wodociągów /48/).

3.Utylizacja śmieci.

Na terenie gminy w miejscowości Wyszyna Machorowska na pow. 0,54 ha, jest zlokalizowane wysypisko śmieci, ale rozwiązania zastosowane na wysypisku nie są najnowocześniejsze i nie spełniają aktualnie stawianych wymogów dla tego typu inwestycji. Dlatego konieczne jest na poziomie powiatu podjęcie działań zmierzających do budowy nie tylko wysypiska ale i urządzeń do utylizacji śmieci.

Mieszkańcy gminy zostali wyposażeni w pojemniki na śmieci, które raz na dwa tygodnie w ustalonych terminach są odbierane przez Zakład Usług Komunalnych w Rudzie Malenieckiej, który wywozi je na wysypisko w Wyszynie Machorowskiej. Zakład Usług Komunalnych wywozi śmieci przy pomocy ciągnika z przyczepą , ponieważ nie dysponuje specjalistycznym samochodem do wywozu śmieci, zakup tego typu samochodu jest niezbędny w celu poprawy

całego systemu zbierania i dostarczania na wysypisko śmieci. Do końca 1999 roku zostanie zakupiona kolejna partia pojemników na śmieci, wówczas problem ze zbieraniem odpadów na terenie powinien zniknąć.

Po zrealizowaniu zakupu odpowiedniej ilości pojemników na śmieci problem nieczystości stałych na terenie gminy zostanie praktycznie rozwiązany, należy tylko zastanowić się nad odpowiednią utylizacją. Natomiast problem odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków z uwagi na ogromne zagrożenie dla środowiska wymaga pilnego rozwiązania i powinien to być priorytet gminy.

Jak wynika z przeprowadzonego sondażu, blisko 40% ankietowanych mieszkańców gminy uznało za najlepszy sposób utylizacji śmieci gromadzenie ich w kontenerach i wywóz na zorganizowane wysypisko, 30% gromadzenie w kontenerach połączone z segregacją.

Bardzo ważnym zagadnieniem jest ciągle informowanie, a niekiedy i karanie za nieprawidłowe odprowadzanie ścieków i wywóz nieczystości, ponieważ nawet najlepszy system bez współdziałania społeczeństwa nie przyniesie zadawalających efektów.

4.Łączność i telefonizacja.

Wykonano I etap telefonizacji Gminy dla miejscowości: Wyszyna Rudzka, Wyszyna Fałkowska, Kołoniec, Maleniec, Dęba, Dęba Kolonia, Ruda Maleniecka, Młotkowice, Lipa. Wykonano 223 przyłącza abonamentów, inwestycja była realizowana ze środków budżetu gminy i wpłat mieszkańców.

W roku 2000 planowany jest II etap telefonizacji w 9-u miejscowościach. Komplet dokumentacji jest przygotowany i po zgromadzeniu niezbędnych środków inwestycja będzie realizowana.

5.Sieć gazowa.

Gmina jest członkiem Związku Międzygminnego "Gazociąg" z siedzibą w Radoszycach. Związek liczy osiem gmin i jego celem jest wykonanie na terenie każdej z gmin przyłączy gazowych. Na terenie gminy Ruda Maleniecka zgodnie z opracowaną koncepcją, powstanie w

miejsowości Cieklińsko stacja redukcyjno – pomiarowa. Będzie to inwestycja bardzo kosztowna i bez środków zewnętrznych niemożliwa do realizacji.

6. Komunikacja zbiorowa.

Gmina Ruda Maleniecka obsługiwana jest wyłącznie przez komunikację PKS. Część sołectw, głównie na obrzeżach gminy pozbawiona jest możliwości korzystania z komunikacji masowej z uwagi na brak kursów PKS do tych miejscowości.

Brak jest połączenia niektórych miejscowości z siedzibą powiatu, która się mieści w Końskich, gdzie znajduje się szpital, poradnie specjalistyczne, urząd skarbowy, ZUS, banki oraz inne urzędy i placówki użyteczności publicznej.

Na dzień dzisiejszy brak jest zainteresowania w kierunku poprawy komunikacji pasażerskiej, głównie ze strony przewoźników. Po wprowadzeniu nowych kursów nowymi trasami możliwa stanie się częściowa poprawa obsługi pasażerskiej.

Na terenie gminy przy trasie Kielce-Łódź w miejscowości Koliszowy zlokalizowana jest nowoczesna stacja benzynowa posiadająca 6-u dystrybutorów oraz obiekty towarzyszące w postaci baru oraz parkingu dla samochodów osobowych i ciężarowych.

Na postawione w ankiecie pytanie: Czy system komunikacji w gminie jest:

- ❖ dobry – odpowiedzieli 44 osoby
- ❖ zły – 61 osób
- ❖ wymagający zmian – 26 osób (lepsze połączenie z gminą)

Wielu ankietowanych wskazywało na potrzebę poszerzenia przewozu osób przez przewoźników prywatnych, świadczących usługi przewoźne mniejszymi, bardziej wykorzystanymi samochodami osobowo-dostatecznymi typu “BUS”.

7. Źródła i sposób zasilania w energię.

Teren gminy Ruda Maleniecka podlega obsłudze zakładowi Energetycznemu Skarżysko-Kamienna, Rejon Energetyczny Końskie. Na terenie pracuje 42 stacje transformatorowe, w których zainstalowane są transformatory o łącznej mocy znamionowej 3056 KVA.

Zasilanie w energię elektryczną odbywa się poprzez linię niskiego napięcia o łącznej długości 56,388 km oraz linię średniego napięcia o długości 61,6 km. Na terenie gminy zainstalowane jest 430 urządzeń oświetleniowych.

Zasilanie w energię elektryczną na terenie gminy pokrywa w całości zapotrzebowanie i nie istnieje na dziś potrzeba rozbudowy, czy też modernizacji istniejącego układu energetycznego.

W latach 1990-1994 wykorzystując szeroko rozwiniętą siatkę hydrologiczną zostały wybudowane trzy małe elektrownie wodne. Inwestycja ta okazała się bardzo trafiona, ponieważ obecnie przynosi zyski a ekologiczny charakter przysporzył zainteresowanie wielu gmin nie tylko w skali województwa ale również w skali całego kraju.

8. Drogi.

Głównymi traktami gminy są dwie drogi krajowe nr 74 Kielce - Łódź i droga nr 749 Końskie – Radomsko (łączna długość 18,3 km).

Oprócz dróg krajowych na terenie gminy są trzy odcinki dróg powiatowych o łącznej długości 43,5 km, w tym : 36,8 km to drogi ulepszone- bitumiczne i 5,1 km drogi utwardzone – żwirowe, które wymagają modernizacji tj. dodatkowego utwardzenia i położenia masy bitumicznej.

Pozostałe odcinki wymagają ciągłych remontów i modernizacji. Wszystkie odcinki należy odvodnić poprzez okopanie ich odpowiednimi rowami. Również odczucie mieszkańców w tym zakresie jest podobne, bowiem aż 52% ankietowanych uznało budowę i modernizację dróg za cel najważniejszy.

Na terenie gminy jest 15 odcinków dróg gminnych o długości 41,3 km, są to drogi żwirowe często bez właściwej podbudowy. Większość z nich należy zmodernizować i odvodnić.

Dobry stan dróg jest warunkiem dalszego rozwoju gminy i poszczególnych miejscowości. Ich budowa wymaga wysokich nakładów tak ze strony powiatu jak i gminy. Należy jak najszybciej opracować plan poprawy stanu dróg na terenie gminy.

HANDEL, USŁUGI I PRZEMYSŁ TERENOWY

Do roku 1990, podobnie jak w całym kraju działalność handlową oraz usługowo-produkcyjną prowadziły na terenie gminy głównie jednostki spółdzielcze i państwowe. Prywatne punkty handlowe, usługowe i produkcyjne stanowiły niewielki procent zarówno w strukturze działających zakładów jak i w strukturze udziału produkcji i obrotach.

W wyniku zmian systemowych i rozwoju sektora prywatnego, głównie handel oraz większość usług zostały przejęte przez osoby prywatne. W zaniku jest również skup płodów rolnych i runa leśnego prowadzony wcześniej przez jednostki państwowe i spółdzielcze. Obecnie skup tych płodów odbywa się najczęściej przez sezonowe punkty skupu lub poprzez firmy z zewnątrz, które przyjeżdżają w ustalone punkty gminy i dokonują zakupu.

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 128 różnych podmiotów gospodarczych, z czego aż 37 to sklepy spożywcze, przemysłowe itp. (bez handlu obwoźnego). Sieć sklepów, wprawdzie dość liczna, nie jest równomiernie rozmieszczona - w Rudzie Malenieckiej jest 7 tego typu punktów, natomiast sołectwa Dęba Kolonia, Strzęboszów oraz Tama nie posiadają ich w ogóle. Mieszkańcy tych wsi do najbliższego sklepu mają około 1 do 2 km.

Oprócz stałych punktów sprzedaży jest zarejestrowanych 15 podmiotów zajmujących się handlem obwoźnym przede wszystkim artykułami spożywczo-przemysłowymi.

Na terenie gminy działają tylko dwa bary, jedna kawiarnia i dwie pijalnie piwa. Ich rozmieszczenie jest również nierównomierne, ponieważ bary znajdują się w miejscowości Koliszowy.

Brak jest na terenie gminy większych zakładów produkcyjnych, które pozwoliłyby na zatrudnienie większej liczby mieszkańców. Charakterystyczną działalnością dla gminy są zakłady tzw. usług leśnych, których jest zarejestrowane 12, jest to związane z zapotrzebowaniem na tego typu usługi przede wszystkim przez nadleśnictwo. Funkcjonują na terenie gminy również inne zakłady w szeroko rozumianej branży drzewnej (tartaki – 2, zakłady stolarskie – 4, inne – 2).

Rozmiar niewykorzystanych zasobów pracy w zestawieniu z możliwościami zatrudnienia jakie są na terenie gminy pozwala przypuszczać, że gmina nie jest w stanie zagospodarować istniejącej nadwyżki siły roboczej. Część poszukujących pracy będzie jej poszukiwać poza gminą, co może potęgować dalszą migrację ludności. To z kolei może hamować rozwój.

Szczegółowy wykaz jednostek handlowo-usługowych działających na terenie gminy przedstawia Tabela Nr 32.

W ocenie autorów niniejszego opracowania na wyczerpaniu są proste rezerwy dalszego rozwoju handlu w tym przede wszystkim handlu artykułami spożywczymi. Dalszy rozwój działalności gospodarczej na terenie gminy wymagać będzie od podejmujących taką decyzję większego zaangażowania kapitału i większego przygotowania zawodowego.

Na terenie gminy istnieją luki rynkowe, które można wykorzystać przy podejmowaniu działalności gospodarczej. Można do nich zaliczyć:

- ❖ usługi fryzjerskie,
- ❖ handel opałem i materiałami budowlanymi,
- ❖ skup runa leśnego i produktów rolniczych,
- ❖ usługi związane z szeroko rozumianą motoryzacją,
- ❖ ??????????????????

Dla dalszego rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy niezbędne jest utworzenie w gminie programów wspierających jej rozwój takich jak:

- ❖ opracowanie systemu preferencji dla inwestorów,
- ❖ opracowanie i realizacja programu pomocy gminy,
- ❖ zorganizowanie centrum obsługi inwestorów,
- ❖ opracowanie i realizacja programu szkolenia dla podejmujących działalność gospodarczą,
- ❖ opracowanie programu infrastruktury w celu przyciągnięcia turystów,

Tabela 32

Zakłady usługowo-produkcyjne w gminie Ruda Maleniecka

Lp.	Sołectwo	Handle					Usługi										Zakłady produkcyjne				Razem działających	Ilość mieszk. w sołectwach	Ilość mieszk. na 1 zakład
		sklepy spoż. - przem. I inne punkty handlowe	obwoźny			Inne gastro- nomia	budo- wane	import eksport	transp.	pogrze- bowe	Przemiał zbóż	leśne	elektry- czne elektri- czne	Przerób Drewna	Inne	Stacja bezn.	Krawie- ctwo	Ślusa- rstwo	Stola- Rstwo	inne			
			art. spoż. - przem.	odzież	inne																		
1	Ruda Maleniecka	11		1	5	1	3		2	1				2	6		1			1	34	631	
2	Młotkowice	2	1		5		2	2			1		2		1		1		1		18	408	
3	Lipa	3	1		1	1						1			2				1	1	11	353	
4	Szkucin	2										1			1						4	225	
5	Hucisko	1										4			2						7	135	
6	Cis	1					2														3	96	
7	Cieklińsko	1					1								1						3	117	
8	Dęba	3	1				1		1			5			1				1	1	14	300	
9	Dęba Kolonia																	1	1		2	97	
10	Strzęboszów					2																82	
11	Koliszowy	3												1	1						7	354	
12	Wyszyna Rudzka	1															1		1		3	116	
13	Wyszyna Fałkowska	2										1		2							5	181	
14	Wyszyna Machorowska	1												1	1						3	101	
15	Maleniec	3					1					1						2	1		8	108	
16	Kołoniec	2																		2	4	216	
17	Tama																					27	
18	Machory	1					1														2	114	
RAZEM		37	3	1	11	4	11	2	3	1	1	12	3	3	18	1	3	3	6	5	128	3661	

ZASOBY GMINY

Gmina Ruda Maleniecka nie posiada zbyt wiele nieruchomości, które nie są zagospodarowane. Trzy budynki mieszkalne, które są zamieszkałe przez lokatorów, będą przeznaczone do sprzedaży jak i budynek mieszkalny w Wyszynie Fałkowskiej, który obecnie nie jest zamieszkały. Do sprzedaży lub dzierżawy przeznaczony jest również młyn w Rudzie Malenieckiej oraz budynek kaflarni w Machorach.

Tabela Nr 33

Zasoby Gminy Ruda Maleniecka

Lp.	Miejscowość	Budynki / budowle	Powierzchnia działki	Stan zagospodarowania na dzień dzisiejszy	Propozycja zagospodarowania
1	Ruda Maleniecka	Młyn	0,35	Nie zagospodarowany	Sprzedaż lub dzierżawa
2	Ruda Maleniecka	Budynek Urzędu Gminy	0,18	Budynek administracyjny	
3	Ruda Maleniecka	Przedszkole samorządowe	0,24	Przedszkole samorządowe	Przedszkole samorządowe
4	Ruda Maleniecka	Ośrodek zdrowia	0,33	Ośrodek zdrowia	Ośrodek zdrowia
5	Ruda Maleniecka	Budynki mieszkalne	0,96	Zamieszkały	Sprzedaż
6	Ruda Maleniecka	Budynki mieszkalne	0,27	Zamieszkały	Sprzedaż
7	Ruda Maleniecka	Była restauracja	0,39	Trwa remont	Urząd gminy, bank, poczta
8	Ruda Maleniecka	Świetlica środowiskowa	0,73	Świetlica	Świetlica
9	Ruda Maleniecka	Dom nauczyciela	0,16	Zamieszkały	Sprzedaż
10	Machory	Była kaflarnia	1,77	Nie zagospodarowany	Sprzedaż
11	Lipa	Biblioteka	0,14	Biblioteka	Biblioteka
12	Wyszyna Fałkowska	Budynek mieszkalny	0,11	Nie zagospodarowany	Sprzedaż
13	Wyszyna Fałkowska	Studnia głębinowa	0,35	Studnia głębinowa	Studnia głębinowa
14	Wyszyna Machorowska	Elektrownia wodna - 3	1,57	Elektrownia wodna	Elektrownia wodna
15	Wyszyna Machorowska	Elektrownia wodna - 2	0,41	Elektrownia wodna	Elektrownia wodna
16	Wyszyna Machorowska	Zbiornik wyrównawczy	0,58	Zbiornik wyrównawczy	Zbiornik wyrównawczy
17	Cieklińsko	Elektrownia wodna - 1	0,22	Elektrownia wodna	Elektrownia wodna
18	Szkucin	Studnia głębinowa	0,18	Studnia głębinowa	Studnia głębinowa
19	Dęba	Studnia głębinowa	0,14	Studnia głębinowa	Studnia głębinowa
20	Ruda Maleniecka	Budynek Szkoły Podstawowej	1,63	Szkoła Podstawowa	Szkoła Podstawowa

21	Ruda Maleniecka	Budynek z kamienia	0,11	W użytkowaniu GS "SCh"	Użytkowanie wieczyste
22	Lipa	Budynek Szkoły Podstawowej	1,37	Szkoła Podstawowa	Szkołą Podstawowa
23	Wyszyna Falkowska	Budynek po szkole	0,86		
24	Koliszowy	Budynek po szkole	0,51		
25	Dęba	Budynek po szkole	0,96		
26	Maleniec	Budynek po szkole	0,09	Świetlica	Świetlica
27	Machory	Budynki mieszkalne	1,83	Zamieszkałe	Sprzedaż
28	Ruda Maleniecka	Grunty	0,58	Użytkowanie przez SKR	

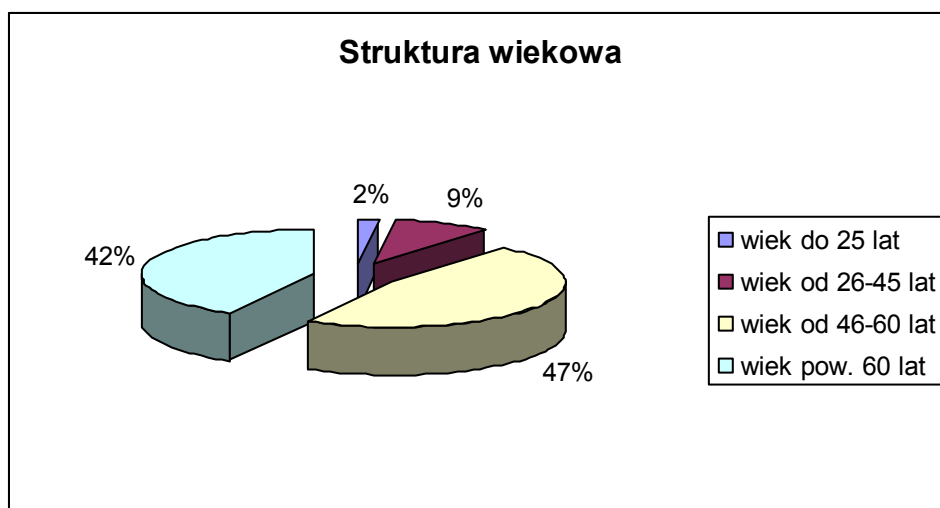
BADANIA ANKIETOWE

W celu jak najszerszego uspołecznienia budowanej strategii rozwoju gminy Ruda Maleniecka, przeprowadzono na reprezentatywnej grupie mieszkańców badania ankietowe. Na postawione w anonimowej ankiecie pytania, dotyczące różnych aspektów życia mieszkańców gminy odpowiedziały zarówno osoby młode jak i starsze, posiadające różne wykształcenie, pracujące w różnych zawodach. Część z pytań wymagała tylko odpowiedzi na tak lub nie, część z nich zaszeregowania odpowiedzi według stopnia ważności.

Badania przeprowadzono na grupie 173 osób.

Dane osobowe ankietowanych

1. Struktura wiekowa

Ankiety wypełniło 68 kobiet oraz 105 mężczyzn.

Ankiety wypełniały osoby z różnym wykształceniem, jednakże największą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zawodowym oraz podstawowym.

Struktura wykształcenia ankietowanych:

- ❖ niepełne podstawowe - 2 osób co stanowi 1%

- ❖ podstawowe - 57 osób co stanowi 33%
- ❖ zawodowe - 66 osób co stanowi 38%
- ❖ średnie ogólnokształcące – 12 osób co stanowi 7%
- ❖ średnie techniczne - 22 osób co stanowi 13%
- ❖ wyższe - 14 osób co stanowi 8%

Dla 22% ankietowanych podstawowym źródłem dochodu jest praca w rolnictwie, dla 3% rolnictwo oraz dodatkowa praca, dla 32% praca w zakładach (przemysł, usługi, samorząd, sfera budżetowa), około 7% ankietowanych utrzymuje się z renty lub emerytury, z tytułu działalności gospodarczej 6% ankietowanych i aż 30% ankietowanych otrzymuje zasiłek dla bezrobotnych lub deklaruje inne źródło dochodu.

2. Wyniki ankiet.

1. Który z celów rozwoju gminy uważa Pan/Pani za największy?

Za najważniejszy cel uznano likwidację bezrobocia. Cel ten na miejscu I postawiło 91 osób, na II 44 (razem 135 osób). Za równie ważny cel uznano podniesienie poziomu życia ludzi: miejsce I – 48 osób, II – miejsce 52 osoby, III – miejsce 21 osób (razem 121 osób).

2. Która z inwestycji lub przedsięwzięć gospodarczych powinna być realizowana w pierwszej kolejności?

Aż 88 osób uznało budowę dróg za najważniejsze, 26 osób wskazało ten cel na miejscu drugim, a 19 osób na miejscu trzecim (w sumie za tym przedsięwzięciem na 1, 2 lub 3 miejscu opowiedziało się 133 ankietowanych).

Jako nie mniej ważny cel uznano budowę wodociągów, za którą opowiedziało się 48 ankietowanych: I miejsce – 12 osób, II – miejsce 21 osób, III – miejsce 15 osób.

Za budową kanalizacji na miejscu I, II lub III opowiedziało się 45 osób, oczyszczalni ścieków – 42 osoby.

3. Jakie są Pana / Pani plany na przyszłość?

- ❖ prowadzenie gospodarstwa rolnego – 14 osób,
- ❖ praca w przemyśle – 63 osoby,
- ❖ prowadzenie działalności gospodarczej – 25 osób,
- ❖ prowadzenie gospodarstwa rolnego + usługi – 4 osoby,
- ❖ prowadzenie gospodarstwa rolnego + agroturyzm – 8 osób,
- ❖ prowadzenie działalności gospodarczej + gospodarstwo rolne – 7 osób,
- ❖ inne formy – 12 osób,
- ❖ brak odpowiedzi – 40 osób.

4. Za którą gminą lub miastem sąsiadującym z gminą Ruda Maleniecka czuje się Pan / Pani bardziej związana i dlaczego?

Powody związków z tymi miejscowościami były różne. Najczęściej wymieniane to:

- ❖ lepsze zaplecze handlowe,
- ❖ szerszy zakres usług, w tym medycznych,
- ❖ wymieniona miejscowość była wcześniej siedzibą gminy,
- ❖ sympatie osobiste.

5. Jaki kierunek produkcji chciałby Pan / Pani w przyszłości prowadzić?

Większość ankietowanych w ogóle nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie, z czego wynika, że nie są zainteresowani rozwijaniem produkcji rolniczej. Sporadycznie wymieniono takie kierunki jak uprawę truskawek i innych warzyw, chów trzody chlewnej i bydła oraz koni dla celów rekreacyjnych.

6. Czy ilość i wyposażenie szkół w gminie jest wystarczające?

- ❖ na tak – opowiedziały się 24 osoby,
- ❖ na nie – 139 osób z następującą uwagą: prawie wszyscy ankietowani, którzy twierdzili, że ilość szkół jest wystarczająca uważali również, że wyposażenie jest daleko niewystarczające: brak sal gimnastycznych, brak lektorów języków obcych, brak sprzętu komputerowego,
- ❖ brak odpowiedzi – 10 osób.

7. Jak Pan / Pani widzi możliwość zagospodarowania wolnych obiektów szkolnych w wyniku wprowadzenia reformy szkolnej?

- ❖ nie wiem – 42 osoby,
- ❖ na potrzeby kulturalno-społeczne – 78 osób,
- ❖ sprzedaż, darowizna – 22 osoby,
- ❖ usługi – 7 osób,
- ❖ brak odpowiedzi – 24 osoby.

8. Jak Pan / Pani widzi możliwość aktywizacji społecznej w rozwoju gminy?

Na to pytanie ankietowani nie odpowiadali.

Pojedyncze głosy dotyczyły potrzeby częstych spotkań władz gminy z mieszkańcami, słuchania opinii mieszkańców itp.

9. Jakiego Pana / Pani zdaniem powinny powstać organizacje, które pomogłyby w rozwoju gminy?

- ❖ fundacja – 56 osób,
- ❖ spółki – 24 osoby,
- ❖ spółdzielnie – 32 osoby,
- ❖ stowarzyszenia – 31 osób,
- ❖ brak odpowiedzi – 30 osób.

10. Czy Pan / Pani zdaniem istnieje potrzeba opracowania strategii rozwoju gminy?

- ❖ tak – 137 osób
- ❖ nie – 7 osób,
- ❖ brak odpowiedzi – 29 osób.

11. W jakich kierunkach powinien iść rozwój gminy?

Najczęściej ankietowani opowiadali się za **rozwojem terenów rekreacyjnych**, 62 osoby ustawiły w hierarchii ważności ten problem na miejscu I, 18 na miejscu II oraz 16 osób na miejscu III (razem od I do III miejsca 96 – głosów).

Nieco mniej, ale też dużo osób postulowało:

- ❖ tworzenie gospodarstw agroturystycznych I – 19

II – 38   RAZEM 83 osoby

III – 26

❖ utworzenie przetwórci runa leśnego   I – 26
II – 20   RAZEM 62 osoby
III – 16

❖ rozwój handlu i usług   I – 16
II – 20   RAZEM 50 osób
III – 14

12. Które przedsięwzięcia powinny być realizowane wspólnie z sąsiednimi gminami?

Najwięcej ankietowanych opowiedziało się za :

- ❖ budowa dróg   I – 47, II – 27, III – 21   razem 65 osób,
- ❖ budowa oczyszczalni ścieków   I – 27, II – 24, III – 4   razem 55 osób
- ❖ budowa szkoły średniej   I – 9, II – 19, III – 20   razem 48 osób
- ❖ kanalizacja   I – 11, II – 16, III – 13   razem 40 osób
- ❖ budowa gazociągu   I – 15, II – 8, III – 16   razem 39 osób.

13. Jaki byłby najlepszy dla gminy sposób utylizacji śmieci?

- ❖ gromadzenie w kontenerach połączone z segregacją – 52 osoby,
- ❖ gromadzenie w kontenerach i wywóz na zorganizowane wysypisko – 69 osób,
- ❖ indywidualny wywóz na wysypisko – 12 osób.

14. Czy system komunikacji w gminie jest:

- ❖ dobry - 44 osoby
- ❖ zły   - 61 osób
- ❖ wymagający zmian – 26 osób (lepsze połączenie miejscowości z gminą).

15. Czy deklaruje Pan / Pani chęć pomocy przy budowie inwestycji we własnej miejscowości w formie:

- ❖ robocizny - 104 osoby,
- ❖ gotówki - 26 osób,
- ❖ nie deklaruje – 22 osoby.

16. Jakiego rodzaju turystykę należy rozwijać na terenie gminy?

- ❖ agroturystykę - 72 osób
- ❖ rybactwo - 34 osoby
- ❖ handel, usługi - 43 osoby
- ❖ obróbka drewna - 20 osób
- ❖ zorganizowanie pól namiotowych – 18 osób
- ❖ inne działalności - 4 osoby.

17. Co hamuje rozwój turystyki w gminie?

- ❖ zły stan dróg - 92 osoby
- ❖ brak bazy lokalowej - 78 osób
- ❖ brak usług gastronomicznych - 41 osób
- ❖ niedostateczna reklama walorów gminy – 68 osób
- ❖ inne - 5 osób

18. Co Pana / Pani zdaniem przeszkadza w rozwoju agroturystyki?

- ❖ brak środków finansowych - 118 osób
- ❖ brak tradycji przyjmowania turystów – 52 osoby
- ❖ brak bazy lokalowej - 62 osoby

19. Czy zamierza Pan / Pani zwiększyć swoje dochody, jeśli tak to w jaki sposób?

Większość osób odpowiedziało, że “tak, aczkolwiek sposób jest mi zupełnie nie znany (tak – ale – jak?)”

20. Czy chciałby Pan / Pani uczyć się w celu podniesienia lub zmiany swoich kwalifikacji?

- ❖ tak – 109 osób
- ❖ nie – 38 osób

21. Czy podjąłby Pan / Pani pracę poza terenem gminy?

- ❖ tak – 99 osób
- ❖ nie – 39 osób.

MŁODZIEŻOWA SESJA PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

W dniu 20.12.1999 roku w Urzędzie Gminy w Rudzie Malenieckiej w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Ruda Maleniecka odbyła się “Młodzieżowa Sesja Planowania Strategicznego”. Udział w sesji wzięli uczniowie ósmych klas ze Szkoły Podstawowej w Lipie i w Rudzie Malenieckiej oraz uczniowie pierwszej klasy gimnazjum w Rudzie Malenieckiej. Celem sesji było opracowanie misji gminy Ruda Maleniecka oraz określenie kierunków jej rozwoju na podstawie analizy SWOT. Uczestnicy sesji pracowali w dwóch grupach.

Lista obecnych na Młodzieżowej Sesji Planowania Strategicznego Gminy Ruda Maleniecka w dniu 20.12.1999 roku.

<u>Imię</u>	<u>Nazwisko</u>
1.Sylwia	Woźniak
2.Daniel	Kijewski
3.Magdalena	Pałgan
4.Marlena	Rudna
5.Katarzyna	Ostrowska
6.Anna	Zenka

7.Barbara	Wiśniewska
8.Kamil	Wilczyński
9.Justyna	Antosik
10.Małgorzata	Łuczyńska
11.Katarzyna	Nowak
12.Jolanta	Nowak
13.Ewelina	Jaskólska
14.Ada	Jerczyńska
15.Emilia	Maciejczyk
16.Ilona	Pluta
17.Joanna	Cieślik
18.Ewa	Dudzik
19.Katarzyna	Milczarek
20.Piotr	Cel
21.Łukasz	Jaskulski
22.Łukasz	Kaczor
23.Wioleta	Cieślik
24.Ewelina	Kmiecik
25.Małgorzata	Wojciechowska

Misje Gminy Ruda Maleniecka wypracowane podczas Młodzieżowej Sesji Planowania Strategicznego w dniu 20.12.1999 roku.

- 1.Za dziesięć lat będą wszędzie drogi asfaltowe nawet w najmniejszych miejscowościach, będzie kanalizacja, drogi zimą będą odśnieżone, każdy będzie miał telefon, a gmina będzie miała więcej pieniędzy na różne cele.
- 2.W roku 2010 wsie będą posiadać wodociągi i kanalizację, szkoły będą wyposażone w pomoce dydaktyczne, będzie sala gimnastyczna i nowy sprzęt komputerowy, ośrodek zdrowia będzie posiadał niezbędną aparaturę do leczenia mieszkańców.

3. W gminie należy poprawić stan dróg, stworzyć miejsca pracy dla bezrobotnych, zorganizować kluby młodzieżowe, śmieci powinny być segregowane i wyrzucane do oddzielnych pojemników.
4. W roku 2010 gmina będzie o dużym rozwoju gospodarczym. Powstanie wiele miejsc pracy, poprawi się stan dróg, każda miejscowość będzie oświetlona i będzie posiadała chodniki. Gimnazjum będzie szkołą nowoczesną, wyposażone w salę gimnastyczną i pracownie komputerowe.
5. W 2010 roku w naszej gminie będą dobre przejezdne drogi, we wsiach będą kosze na śmieci, dobre chodniki oraz powstaną zakłady usługowe: fryzjer, restauracja itp.
6. W 2010 roku będzie funkcjonowało gimnazjum z salą gimnastyczną i dobrym wyposażeniem, w ośrodku zdrowia będzie więcej lekarzy specjalistów z różnych dziedzin. Stan dróg na terenie całej gminy będzie zadawalający, gmina będzie dysponować domem kultury, z którego będą mogli wszyscy korzystać.
7. Za dziesięć lat będą lepsze drogi, w gimnazjum będzie sala komputerowa dostępna dla wszystkich uczniów, powstanie nowy dobrze wyposażony ośrodek zdrowia.
8. W 2010 roku chciałbym aby w naszej gminie było już gimnazjum z dobrym wyposażeniem oraz aby drogi, chodniki i oświetlenie ulic było w bardzo dobrym stanie.
9. Za dziesięć lat drogi będą w dużo lepszym stanie niż obecnie, powstaną miejsca pracy dla bezrobotnych głównie w usługach, powstaną kluby młodzieżowe, każda wieś będzie posiadała oddzielne kontenery na śmieci (szkło, papier, plastik).
10. Za dziesięć lat szkołą będzie rozbudowana, będzie więcej sal lekcyjnych i dobrze wyposażona sala gimnastyczna, powstanie klub dla młodzieży, a w ośrodku zdrowia będą lekarze o różnych specjalnościach, do każdej miejscowości będzie możliwy dojazd autobusami.
11. W 2010 roku nastąpi znaczna poprawa w stanie dróg na terenie gminy, powstaną miejsca pracy dla bezrobotnych, powstające gimnazjum będzie bardzo dobrze wyposażone oraz powstaną atrakcje turystyczne np. stadnina koni.
12. W gminie w 2010 roku będą szkoły posiadające sale gimnastyczne i komputerowe, poprawi się stan dróg, powstaną domy ludowe (kluby) dla młodzieży, zostanie rozbudowany ośrodek zdrowia, który będzie wyposażony w specjalistyczny sprzęt, powstaną przedsiębiorstwa przetwórcze i ośrodki turystyczne dające zatrudnienie mieszkańcom gminy.
13. W 2010 roku nasza gmina będzie przykładowa, w każdej gminie powstaną ośrodki dla

młodzieży, zostaną odbudowane drogi, powstaną ośrodki turystyczno-kulturalne, przy szkołach powstaną sale gimnastyczne i komputerowe, każda wieś będzie oświetlona a drogi na bieżąco odśnieżane i naprawiane.

14.Przy szkołach zostaną wybudowane sale gimnastyczne i komputerowe, poprawi się stan dróg, powstaną nowe firmy i sklepy dające zatrudnienie dla mieszkańców gminy, powstaną kluby młodzieżowe.

15.W 2010 roku będą funkcjonowały kluby dla młodzieży, zostaną naprawione drogi, powstaną ośrodki turystyczne, ośrodek zdrowia będzie wyposażony w odpowiedni sprzęt medyczny.

16.Za dziesięć lat poprawi się wyposażenie szkół, drogi będą w lepszym stanie, zostanie rozbudowany ośrodek zdrowia i zostaną zatrudnieni lekarze specjaliści, nastąpi rozwój turystyki.

17.W 2010 poprawi się stan dróg, szkoły będą nowocześnie wyposażone, zostanie rozbudowany ośrodek zdrowia, powstaną miejsca pracy.

18.Za dziesięć lat poprawi się stan dróg, powstaną miejsca pracy dla mieszkańców gminy, szkoły będą wyposażone w sprzęt sportowy i komputerowy, nastąpi rozwój turystyki i rolnictwa, poprawi się wyposażenie ośrodka zdrowia.

19.Nastąpi rozbudowa szkolnictwa, powstaną nowe drogi, rozwiną się usługi turystyczne, rozbudowany zostanie ośrodek zdrowia, poprawi się stan rolnictwa.

20.W gminie w 2010 roku będą funkcjonowały ośrodki wypoczynkowe, powstaną kąpieliska, łowiska dla rybaków, gmina będzie gminą turystyczną.

21.W 2010 będzie kanalizacja, nastąpi rozwój szkół, poprawi się stan dróg, powstaną kluby młodzieżowe, zmniejszy się bezrobocie oraz poprawi się sytuacja ludzi biednych.

22.W gminie za dziesięć lat zostanie zlikwidowane bezrobocie, poprawi się stan dróg, rozwinie się agroturystyka, powstaną świetlice dla młodzieży, zostanie rozbudowany ośrodek zdrowia z ambulatorium.

23.Za dziesięć lat zostanie zlikwidowane bezrobocie, poprawi się stan dróg, wybudowane zostaną kluby dla młodzieży, zostanie wybudowana restauracja, szpital, komisariat policji, siłownia i basen.

24.Za dziesięć lat cała gmina będzie posiadała wodociągi, telefony, drogi będą w dobrym stanie,

będzie wiele nasadzeń drzew i krzewów a samochody będą miały katalizatory aby nie zanieczyszczały powietrza.

25. W gminie za dziesięć lat poprawi się wyposażenie szkół, zostaną naprawione drogi, zostanie rozbudowany ośrodek zdrowia oraz poprawi się sytuacja rolnictwa.

Jak wynika z wyżej przedstawionych propozycji dotyczących misji gminy i stanu za dziesięć lat, większość uczestników chciałaby aby w gminie nie było bezrobocia, infrastruktura techniczna była w dużo lepszym stanie niż obecnie, wyposażenie szkół było na dużo wyższym poziomie i aby na terenie gminy było więcej obiektów użyteczności publicznej dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

ANALIZA SWOT

GRUPA A

<i>Sily</i>	<i>Słabości</i>
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Dobrze wyposażona szkoła i budowa gimnazjum,</i> - <i>Duża powierzchnia lasów i czyste powietrze,</i> - <i>W dobrym stanie ośrodek zdrowia i wystarczająca liczba sklepów,</i> - <i>Dobrze zorganizowany odbiór śmieci z gospodarstw,</i> - <i>Duża ilość telefonów oraz dobrze rozwinięta sieć wodociągowa.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Zły stan dróg,</i> - <i>Wysokie bezrobocie,</i> - <i>Zła komunikacja,</i> - <i>Brak oświetlenia ulicznego i chodników,</i> - <i>Brak atrakcji turystycznych,</i> - <i>Brak lekarzy specjalistów,</i> - <i>Brak zakładów pracy,</i> - <i>Mała liczba placówek rozrywkowych.</i>

<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Powstanie zakładów pracy dających zatrudnienie miejscowej ludności, - Lepsze wykorzystanie funkcjonujących elektrowni wodnych, - Systematyczne nasadzania lasów, - Budowa oczyszczalni i wysypiska z pewnością znacznie poprawi stan środowiska naturalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak punktów skupu produktów rolniczych, - Rozwijające się patologie społeczne, - Brak środków finansowych na poprawę infrastruktury i bezpieczeństwa, - Nasilające się wycinanie lasów co może doprowadzić do pogorszenia się warunków przyrodniczych.

GRUPA B

<p><i>Sily</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Malowniczy krajobraz,</i> - <i>Sąsiedztwo z drogą krajową,</i> - <i>Bogactwa spożywcze lasów,</i> - <i>Czyste powietrze,</i> - <i>Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa,</i> - <i>Dobra współpraca mieszkańców z władzami gminy,</i> - <i>Duża ilość miejsc do łowienia ryb.</i> 	<p><i>Słabości</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Słaby stan dróg,</i> - <i>Bezrobocie i brak miejsc prac,</i> - <i>Brak oczyszczalni ścieków i gazociągu,</i> - <i>Brak ośrodków kultury,</i> - <i>Słabe oświetlenie dróg,</i> - <i>Niewystarczające wyposażenie szkół.</i>
<p><i>Szanse</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój agroturystyki, - Zwiększające się zapotrzebowanie na wypoczynek na wsi, - Budowa zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego, - Poprawa sytuacji rolnictwa. 	<p><i>Zagrożenia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Niskie środki budżetowe gminy, - Nieplanowa wycinka lasów, - Patologie społeczne, - Zaśmiecanie środowiska naturalnego, - Bieda mieszkańców.

STRATEGICZNE CELE ROZWOJU

MISJA

Systematyczne podnoszenie poziomu życia ogółu mieszkańców
Gminy Ruda Maleniecka

CEL BEZPOŚREDNI BEZPOŚREDNI

1. Pobudzenie aktywności
przedsiębiorczości
mieszkańców gminy
poprzez przełamywanie
bariery mentalności i
utrzymującej się bierność

CEL BEZPOŚREDNI

2. Restrukturyzacja
rolnictwa poprzez
ograniczenie funkcji
rolniczych na rzecz
funkcji
nierolniczych

CEL BEZPOŚREDNI

3. Rozwój
agroturystyki i innych
form wypoczynku

CEL

4. Tworzenie
korzystnych
warunków dla
rozwoju usług i
zakładów
produkcyjnych

CELE POŚREDNIE

5. Rozwój infrastruktury technicznej

6. Rozwój infrastruktury społecznej

**7. Ochrona środowiska
naturalnego**

Realizacja celów bezpośrednich może być osiągnięta pod warunkiem realizacji celów pośrednich.

Kierunek rozwoju (I)

**Cel bezpośredni: pobudzenie aktywności i przedsiębiorczości
mieszkańców gminy poprzez przełamywanie bariery mentalności i utrzymującej się bierności**

**Stworzenie własnej
polityki informacyjnej
służącej realizacji
celów strategicznego
rozwoju gminy**

**Nawiązanie kontaktów w
polityce informacyjnej i
współpraca z różnego
rodzaju instytucjami,
grupami społecznymi i
pojedynczymi osobami
pozostającymi poza
strukturą urzędu Gminy**

**Stworzenie w Urzędzie
Gminy stanowiska ds.
realizacji strategii
rozwoju gminy**

**Opracowanie programu
aktywizacji zawodowej
mieszkańców gminy,
szkolenia**

Kierunek rozwoju (II)

Cel bezpośredni: Restrukturyzacja rolnictwa poprzez ograniczanie funkcji rolniczych na rzecz funkcji nierolniczych

Zmiana struktury agrarnej poprzez:

- realizacja „Paktu dla wsi”
- zalesienie gruntów rolnych

Zmiana struktury zasiewów poprzez:

- wzrost powierzchni upraw ziół
- owoców
- warzyw
- produkcję ekologiczną

Poprawa konkurencyjności gospodarstw poprzez:

- specjalizację produkcji
- tworzenie grup producenckich

Tworzenie infrastruktury skupowej i przetwórczej gospodarstw rolnych poprzez:

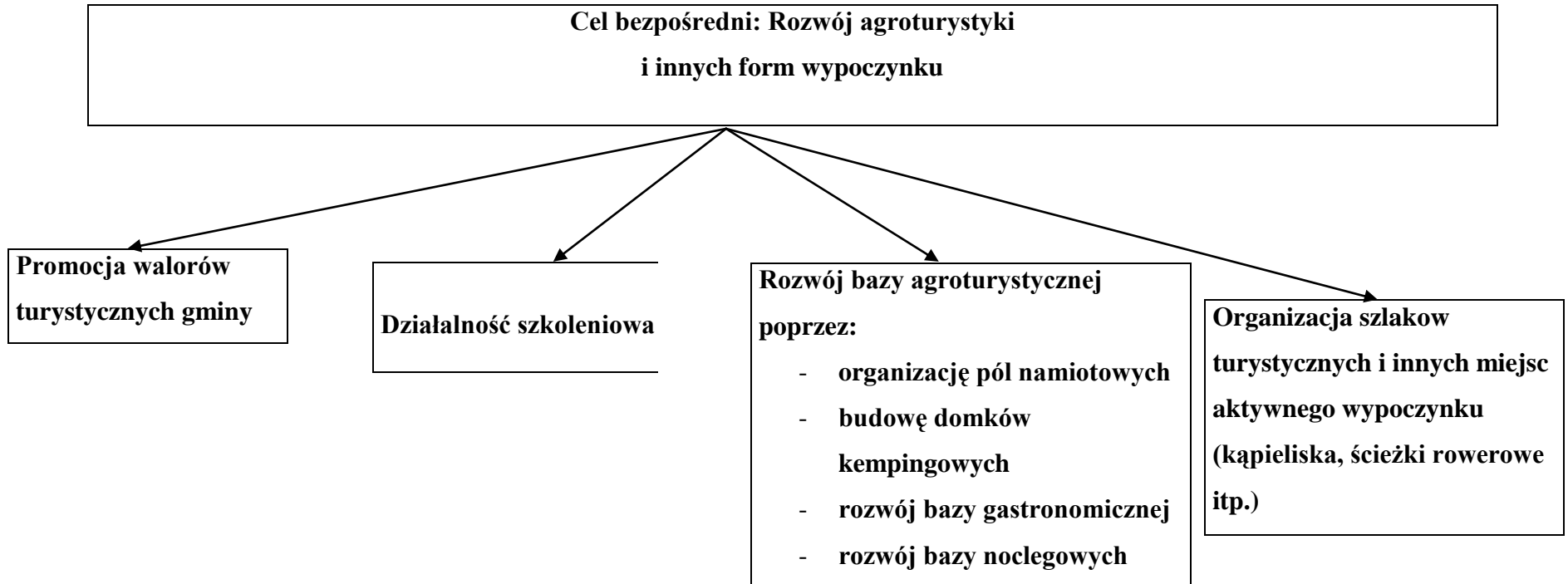
- uruchamianie punktów skupu
- organizację przetwórstwa owoców, warzyw, runa leśnego

Rozwój usług na wsi:

- rolniczych,
- gosp. domowego
- innych

Kierunek rozwoju (III)

Kierunek rozwoju (IV)

**Cel bezpośredni: Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju usług
i małych zakładów produkcyjnych**

**Tworzenie
proinwestycyjnej
polityki podatkowej**

**Wykorzystanie własnych
zasobów gminy**

**Stworzenie organizacji
wspierającej rozwój
przedsiębiorczości na
terenie gminy**

**Działalność szkoleniowa
promocyjna**

ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ (SWOT)

Sfera społeczna

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - istniejący potencjał siły roboczej, - duże uczestnictwo ludności w zadaniach inwestycyjnych na terenie gminy (wodociągi, telefonizacja itp.) - dobrze wykształcona kadra pedagogiczna, 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki stopień bezrobocia, - mała ilość placówek kulturalnych, - ubożenie społeczeństwa, - niska jakość gleb nie stwarzająca dobrych warunków do rozwoju rolnictwa, - mała liczba miejsc pracy na terenie gminy, - niekorzystna struktura wiekowa ludności.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie powiatu koneckiego, - wprowadzenie reform: administracji, służby zdrowia, oświaty ubezpieczeń społecznych. - powołanie organizacji wspierającej rozwój gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie ujemne saldo migracji, - mało skuteczne reformy walki z bezrobociem, - odpływ ze wsi wykształconej i przedsiębiorczej młodzieży.

Rolnictwo

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - brak zanieczyszczeń gleb, szczególnie metalami ciężkimi, co umożliwia podejmowanie produkcji ekologicznej, - duża powierzchnia wód co sprzyja rozwojowi hodowli ryb, - duża ilość budynków w gospodarstwach, które po modernizacji mogą służyć celom agroturystycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> - niski wskaźnik bonitacji gleb, - nadmiar siły roboczej, - brak stałych punktów skupu produktów rolnych, - niski poziom wykształcenia rolników, - starzenie się pracujących na roli.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój hodowli krów mlecznych ze względu na możliwość zbyturolnej (OSM Końskie), - przystąpienie Opolski do Unii Europejskiej, korzystanie ze środków przedakcesyjnych, - rozwój usług agroturystycznych, - tworzenie nowych miejsc pracy, - powstawanie specjalistycznych gospodarstw, - przyjęcie przez Rząd "Paktu dla Wsi". 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek opłacalności produkcji rolnej, - przystąpienie Polski do Unii Europejskiej.

Turystyka, sport, wypoczynek

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - walory kulturowe i krajobrazowe, - dobry stan środowiska naturalnego, - duża lesistość, - korzystne warunki do rozwoju agroturystyki, - bogactwo fauny i flory leśnej i wodnej, - liczne zabytki z unikalną na skalę europejską fabryką w Maleńcu. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak tradycji świadczenia usług agroturystycznych, - niski poziom infrastruktury turystycznej, - brak obiektów sportowych, - brak kapitału, - mała promocja walorów gminy.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - dobre położenie gminy na szlaku komunikacyjnym Kielce-Łódź, - przystąpienie gminy do Wojewódzkiego Związku Gmin Rolniczych i Ekologicznych EKOROL, - wykorzystanie środków z funduszu UE na poprawę dróg i kanalizację, - przystąpienie Polski do UE, - umiejętne promowanie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - znaczne zmniejszenie dochodów mieszkańców miast, - małe zaangażowanie społeczne w rozwój infrastruktury turystycznej.

Ochrona środowiska

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - duża lesistość gminy (50%) - znaczna powierzchnia obszarów chronionych, - dobry stan środowiska naturalnego, - posiadanie własnego wysypiska śmieci oraz wypracowany system odbioru śmieci z gospodarstw indywidualnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak kanalizacji na terenie gminy, - brak oczyszczalni ścieków poza oczyszczalniami przydomowymi (około 50), - niska świadomość ekologiczna mieszkańców (zaśmiecone lasy i rzeki).
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie powiatu koneckiego, - przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, - możliwość korzystania ze środków pieniężnych z zewnątrz na zalesienie i inne inwestycje, - dostępność tanich kredytów inwestycyjnych i proekologicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - konflikty i spory wynikające z lokalizacji wspólnych inwestycji proekologicznych, - zmniejszający się udział środków finansowych z zewnątrz na inwestycje proekologiczne, - mała odporność lasów monokulturowych na choroby i szkodniki.

Infrastruktura techniczna

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - wysoki stopień zwodociągowania gminy (do 2001 roku cała gmina zostanie zwodociągowana), - bardzo wysoki stopień telefonizacji (do końca 2000 roku cała gmina zostanie telefonizowana), - dobrze rozwinięty układ sieci drogowej, - pełne pokrycie potrzeb w energię elektryczną, - możliwość zaopatrzenia się w paliwo poprzez istnienie stacji paliw. 	<ul style="list-style-type: none"> - zły stan techniczny dróg, - niski poziom usług komunikacji pasażerskiej, - brak gazyfikacji gminy, - brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków, - spadek zamożności społeczeństwa co powoduje zwolnienie tempa rozwoju infrastruktury.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - przystąpienie gminy do Międzygminnego Związku "Gazociąg" z siedzibą w Radoszycach, - powstanie powiatów w wyniku czego część dróg przeszła w zarząd tych jednostek, - przystąpienie Polski do Unii Europejskiej – możliwość skorzystania ze środków przedakcesyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - relatywnie niskie dochody własne gminy, - wzrastające koszty utrzymania istniejącej infrastruktury.

Handel, usługi, przemysł terenowy

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> - rosnąca liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych szczególnie w zakresie usług budowlanych, - istnienie zasobów (grunty, budynki, budowle), które mogą być wykorzystane na rozwój handlu, usług lub produkcji. 	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom usług gastronomicznych, handlowych szczególnie na terenach atrakcyjnych turystycznie, - brak kapitału na rozwój działalności handlowej, usługowej i produkcyjnej, - słabe przygotowanie mieszkańców do świadczenia usług.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> - przyjęcie przez Rząd "Pakietu dla Wsi", - pozyskiwanie inwestorów z zewnątrz, - stwarzanie preferencji dla inwestorów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrastająca konkurencja zewnętrzna, - usytuowanie na terenie gminy obszarów chronionych.

KIERUNKI ROZWOJU GMINY RUDA MALENIECKA DO 2010 ROKU

W wyniku przemian ustrojowych jakie dokonują się w naszym kraju od 1989 roku, gminy przeobraziły się z podmiotu wykonującego dyrektywy odgórne w podmiot gospodarczy uwzględniający wymogi rynku, poszukujący odpowiedzi:

“Jak działać aby dostarczyć satysfakcji społeczności lokalnej w zaspokojeniu jej potrzeb, a jednocześnie być konkurencyjnym i zapewnić rozwój gminy?”

Podstawowym aktem prawnym modyfikującym zakres i funkcję gminy jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o Samorządzie Terytorialnym, określająca między innymi, iż podstawowym zadaniem gminy jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzy ogół jej mieszkańców. W celu realizacji tego podstawowego zadania opracowano “Strategię rozwoju gminy Ruda Maleniecka do roku 2010”. Przy opracowaniu tego dokumentu, będącego punktem wyjścia władz lokalnych w realizacji trudnych i wymagających społecznego poparcia zadań kierowano się następującymi zasadami:

1. Zasada współdziałania lub partnerstwa pozwalająca na szerokie uczestnictwo mieszkańców gminy w tworzeniu i realizacji strategii.

Czynne uczestnictwo oraz uzyskanie akceptacji społecznej dla programu stanowi warunek zasadniczy jego realizacji.

2. Zasada zrównoważonego rozwoju w myśl, której proces budowania strategii nie może ograniczać się wyłącznie do sfery ekonomicznej. Sukcesy ekonomiczne oraz idące za tym polepszenie warunków życia społecznego, muszą następować przy respektowaniu ograniczeń wynikających z możliwości ekosystemów. Uznając w pełni znaczenie aspektów ekonomicznych, należy widzieć potrzebę równowagi między celami gospodarczymi a celami społecznymi i ekologicznymi.

3. Zasada wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich polegająca na większym niż dotychczas różnicowaniu funkcji obszarów wiejskich, poprzez umiejętne wkomponowanie w wiejską przestrzeń coraz to nowych funkcji pozarolniczych. Rozwój małej przedsiębiorczości,

przetwórstwa rolno-spożywczego, rzemiosła, usług i handlu, agroturystyki umożliwi aktywizację zawodową ludności obecnej dzisiaj w nadmiarze w gospodarstwach rolnych, zarówno w postaci bezrobocia jawnego jak też ukrytego.

Mając na uwadze powyższe zasady, którymi kierowano się przy opracowaniu strategii rozwoju gminy, na bazie sporządzonej diagnozy stanu oraz dokonanej analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, przy akceptacji samorządowych władz gminy a także przy szerokiej konsultacji społecznej określono następujące kierunki rozwoju:

SFERA SPOŁECZNA

Bardzo istotnym elementem będzie stale pobudzanie aktywności, przedsiębiorczości i umiejętnego współdziałania mieszkańców gminy, co pozwoli na osiągnięcie sukcesu w realizacji założonych planów rozwojowych. Pobudzanie aktywności i przedsiębiorczości społeczności lokalnej zależy zarówno od polityki państwa jak też od działań władz samorządowych i administracyjnych gminy oraz lokalnych sił społecznych. Od szerokiego rozpoznania sytuacji i uwarunkowań oraz umiejętności wykorzystania wsparcia i wyzwolenia aktywności społecznej będzie zależało przyciągnięcie ludzi do działań na rzecz rozwoju własnego środowiska. Najlepsze jednak rezultaty przyniosą te działania, które wynikają z oddolnej samoorganizacji mieszkańców gminy.

Ważnym elementem w realizacji strategii będzie opracowanie programu aktywizacji i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców poprzez system szkoleń obejmujący problematykę:

- ❖ organizacji i prowadzenie gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych,
- ❖ uruchamiania działalności gospodarczej (kolejne kroki organizacji, pomoc w uzyskaniu kredytów, szkolenia z zakresu marketingu i zarządzania),
- ❖ umiejętność poszukiwania pracy,
- ❖ tworzenia organizacji społecznych i gospodarczych (grupy producenckie i inne zespołowe formy działania),

Znaczącym instrumentem w zakresie pobudzania aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców gminy będzie nawiązanie kontaktów i stała współpraca z różnymi instytucjami i grupami społecznymi spoza terenu gminy. Stała współpraca z różnego rodzaju partnerami

pozwole stworzyć stałe podstawy budowania właściwej i skutecznej polityki informacyjnej.

Niepokojącym zjawiskiem w zakresie sfery społecznej na terenie gminy jest starzenie się ludności – wskaźnik liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wynosi 28% i jest znacznie wyższy niż średnia dla województwa, która wynosi 15,9%. Niekorzystnym zjawiskiem jest także ujemne saldo migracji, które dotyczy głównie ludzi młodych, absolwentów szkół, którzy opuszczają teren gminy w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia.

W celu wzmocnienia działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz skutecznego wspomagania władz samorządowych w procesie rozwoju gospodarczo-ekonomicznego, należy podjąć działania zmierzające do powstania na terenie gminy Instytucji Wspierającej Rozwój Gospodarczy i Promocję Gminy. Celem tego przedsięwzięcia będzie ponadto wymiana doświadczeń, informacji, wzajemna integracja środowiska biznesu, aktywizacja lokalnej społeczności na rzecz rozwoju gminy oraz działania na rzecz redukcji bezrobocia w gminie.

W zakresie oświaty rok 1999 był pierwszym rokiem funkcjonowania reformy, w wyniku której na bazie szkoły podstawowej w Rudzie Malenieckiej utworzone zostało gimnazjum. Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy stanu, podstawowymi zadaniami z zakresu oświaty na najbliższe lata będzie doposażenie w sprzęt i pomoce naukowe istniejących szkół podstawowych oraz budowa gimnazjum i sali gimnastycznej w Rudzie Malenieckiej (prace rozpoczęto pod koniec 1999 roku). W związku z brakiem w Szkole podstawowej w Lipie nauczycieli języków i informatyka, należy podjąć działania zachęcające nauczycieli tych przedmiotów do podejmowania pracy na obszarach wiejskich.

Do najważniejszych inwestycji w oświecie należeć będzie:

- ❖ budowa budynku gimnazjum w Rudzie Malenieckiej,
- ❖ budowa sali gimnastycznej w Rudzie Malenieckiej,
- ❖ budowa sali gimnastycznej w Lipie,
- ❖ budowa boisk w Rudzie Malenieckiej i w Lipie,
- ❖ modernizacja lub adaptacja pomieszczeń na biblioteki i czytelnię.

W zakresie ochrony zdrowia nie przewiduje się w najbliższym czasie budowy nowych ośrodków, zachodzi natomiast potrzeba modernizacji istniejącego ośrodka, w tym modernizacja kotłowni (na olej opałowy). Istnieje potrzeba utworzenia gabinetu rehabilitacyjnego i dodatkowych pomieszczeń konsultacyjnych oraz innych pomieszczeń, niezbędnych do

świadczenia usług zdrowotnych a także doposażenia ośrodka w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną. Należy się liczyć w najbliższej przyszłości z koniecznością zwiększenia nakładów na ochronę zdrowia mieszkańców gminy w celu poprawy dostępności i jakości świadczonych usług medycznych, rozszerzenia zakresu profilaktyki, wczesnej diagnostyki oraz opieki nad matką i dzieckiem oraz ludźmi niepełnosprawnymi. Pilną potrzebą jest zatrudnianie lekarza pediatry.

Ośrodek Pomocy Społecznej otrzyma pomieszczenia na swoją działalność adaptowanym budynku dawnej restauracji gdzie również będą się mieścić bank, poczta, urząd gminy.

ROLNICTWO

Rolnictwo na terenie gminy Ruda Maleniecka wymagać będzie wielu koniecznych zmian, ponieważ w obecnym stanie nie może zapewnić godnego poziomu dochodów miejscowej ludności. Wynika to zarówno z bardzo słabej jakości gleb, małej skali produkcji i przestarzałych struktur organizacyjno-produkcyjnych, jak również z wysokiego przeludnienia agrarnego.

Brak w najbliższej okolicy możliwości odpływu nadmiaru ludności do miast wynikający z istniejącego tam bezrobocia oraz trudności mieszkaniowych wymusi bezwzględną konieczność znalezienia dla tej ludności zajęć pozarolniczych na terenie wsi. Zatem szanse dla mieszkańców gminy na znalezienie pracy oraz podniesienia swoich dochodów należy upatrywać w wielofunkcyjnym rozwoju obszarów wiejskich.

Polegać to będzie na zmniejszeniu roli samego rolnictwa na korzyść innych funkcji, takich jak:

- ❖ rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i runa leśnego,
- ❖ powstanie zakładów świadczących usługi mechanizacyjne, gospodarstwa domowego, socjalno-bytowe i inne.

Należy podjąć działania, wykorzystując zarówno czynniki zewnętrzne jak i wewnętrzne, zmierzające do powstania mniejszej ilościowo liczby silnych ekonomicznie gospodarstw rolnych, zdolnych w przyszłości konkurować w przypadku naszej integracji ze strukturami Unii Europejskiej z gospodarstwami rolników unijnych. W wyniku tych działań, powstaną z drugiej strony mało obszarowo gospodarstwa, produkujące wyłącznie na samozaopatrzenie, tzw. gospodarstwa socjalne, zmuszające swych właścicieli do poszukiwania dodatkowych źródeł dochodów. Istotnym czynnikiem zewnętrznym stymulującym zmiany strukturalne zmierzające do

powstania dużych, rentownych gospodarstw będzie przyjęty przez Rząd „Pakt dla wsi i obszarów wiejskich”. Ustanowione w pakcie regulacje prawne umożliwiają powiększenie obszaru gospodarstw poprzez wykupywanie ziemi od rolników, którzy zdecydują się skorzystać z wcześniejszych emerytur (powstające w wyniku tych przemian gospodarstwa muszą mieć powierzchnię co najmniej 15 ha).

Na terenie gminy, istnieje dość duże rozdrobnienie, a przeciętne gospodarstwo rolne składa się z kilku bądź kilkunastu działek oddalonych niejednokrotnie o 1,5 i więcej kilometrów od siedziby. Problem rozłogu gospodarstw oraz wielkości działek, mający niekorzystny wpływ na ekonomiczną stronę działalności rolniczej, będzie także istotną przeszkodą z chwilą naszej akcesji ze strukturami Wspólnoty Europejskiej. Za działkę rolną – zgodnie z wymogami unijnymi- uważana jest działka o powierzchni co najmniej 30 arów oraz szerokości minimum 20 metrów, a tylko takie działki będą mogły być objęte dopłatami a funduszy strukturalnych. Konieczne zatem będzie zwiększenie powierzchni poszczególnych działek poprzez komasację czy zamianę gruntów.

Większość gruntów (około 63%) to grunty o bardzo niskiej przydatności rolniczej zaliczane do kompleksu pastewnego słabego, niskie zużycie środków plonotwórczych takich jak nawozy, środki ochrony roślin, oraz znikome zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi predysponują gminę do rozwoju gospodarstw produkujących żywność ekologiczną (warunkiem będzie posiadanie certyfikatu gospodarstwa ekologicznego). Mniejsze gospodarstwa, charakteryzujące się często nadmiarem siły roboczej będą wprowadzać do uprawy kierunki produkcji wymagające większych nakładów pracy, jak zioła, warzywa w gruncie, uprawy pod osłonami, produkcja owoców miękkich itp. Ponadto w gospodarstwach tych na bazie prowadzonej produkcji ekologicznej i w oparciu o własne produkty jak warzywa, owoce drób, mleko będzie rozwijana działalność agroturystyczna, która powinna stać się jednym z podstawowych źródeł dochodów dla mieszkańców gminy.

W celu zwiększenia konkurencyjności gospodarstw w zderzeniu z rolnictwem Wspólnoty Europejskiej koniecznym stanie się zrzeszanie ich właścicieli w związki i zrzeszenia producentów. Powstawanie grup producentów umożliwi rolnikom uzyskanie korzystnych cen sprzedaży i zakupu, powiązanie umowami z odbiorcami, lepsze dostosowanie produkcji do wymagań konsumentów, przygotowanie produktów do sprzedaży, wspólną promocję, reklamę, dystrybucję oraz wiele innych korzyści. We wszystkich rodzajach produkcji rolniczej możliwości

pojedynczego rolnika dotyczące ustalania cen są ograniczone, zatem największą szansę na uzyskanie korzystnej ceny mogą mieć rolnicy dzięki podjęciu współpracy między sobą. Podstawowym warunkiem, który musi zostać spełniony dla osiągnięcia znaczącej siły rynkowej jest przestrzeganie następującej zasady: „gdy producent zwiększa swój udział w rynku, jego wpływ na rynek odpowiednio wzrasta”. Jeżeli rolnicy zaczną się organizować i działać razem, ich możliwości praktycznego prowadzenia działalności marketingowej zwiększą się a koszty zostaną podzielone pomiędzy wielu producentów. Współpraca producentów rolnych na tej płaszczyźnie stanowić będzie podstawę istotnego wzrostu konkurencyjnej pozycji każdego z nich oraz całej grupy na rynku.

W związku z zakwalifikowaniem województwa świętokrzyskiego do realizacji pilotażowego programu zalesiania finansowego z funduszu SAPARD, gmina podejmie działania w celu pozyskania środków na tę działalność. Dotyczy to w szczególności zalesiania gruntów słabych oraz bardzo słabych, o niskiej klasie bonitacji oraz nieużytków i enklaw leśnych. Ponieważ gmina posiada dużą ilość gleb kwalifikujących się do zalesienia należy opracować program zalesiania. Innym sposobem zagospodarowania słabych gruntów położonych w pobliżu rzek i cieków wodnych jest budowa zbiorników retencyjnych, które mogą być wykorzystane dla celów rekreacyjnych podnosząc atrakcyjność turystyczną terenu gminy lub dla celów hodowlanych.

TURYSTYKA, SPORT, WYPOCZYNEK

W tym zakresie działania gminy zmierzać będą do stworzenia jak najbardziej dogodnych warunków do rozwoju tych dziedzin. Znaczna leśność gminy, wynosząca blisko 60% ogólnej powierzchni, duża ilość cieków wodnych, czyste powietrze predysponują gminę do rozwoju agroturystyki. Za jej rozwojem na terenie gminy przemawiają następujące czynniki:

- ❖ stwarza możliwość wykorzystania wolnych zasobów mieszkaniowych,
- ❖ możliwość pozyskania preferencyjnych kredytów na rozwój alternatywnych źródeł dochodu,
- ❖ możliwość skorzystania od 2000 roku z funduszy przedakcesyjnych, w tym z programu SAPARD dla poszczególnych gospodarstw jak również na rozwój infrastruktury w gminie.

Jednym z priorytetów umożliwiających ubiegania się o środki z programu będzie dywersyfikacja (zróżnicowanie) działalności na obszarach wiejskich. Aby umożliwić i ułatwić rolnikom rozpoczęcie działalności należy w pierwszej fazie organizowania się gospodarstw agroturystycznych przeprowadzić cykl szkoleń z zakresu możliwości pozyskiwania środków finansowych, działalności agroturystycznej, marketingu, żywienia, urządzania terenów rekreacyjnych, przepisów sanitarno-higienicznych i prawno-podatkowych. Szkolenie te przeprowadzane przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz gminy, przyczynią się do nabycia umiejętności w zakresie świadczenia usług agroturystycznych przez rolników.

W celu pobudzenia rozwoju agroturystyki na terenie gminy, potrzebna będzie szersza promocja w tym zakresie oraz obszerniejsza informacja o walorach i urokach naturalnego środowiska i krajobrazu, warunkach organizowania wczasów, turystyki i rekreacji oraz wypoczynku sobotnio-niedzielnego. Wśród czynników, które będą sprzyjać rozwojowi agroturystyki wymienić należy przede wszystkim korzystny stan środowiska naturalnego, występowanie nadmiaru siły roboczej w rolnictwie, duży stopień zwodociągowania i telefonizowania gminy i gospodarstw rolnych, a także zainteresowania rolników chowem koni dla celów rekreacyjnych.

Istniejące na terenie gminy dwa zbiorniki wodne w Cieklińsku i Małeńcu wymagają dość znacznych środków finansowych na modernizację w celu stworzenia bezpiecznych kąpielisk, z których mogli by korzystać mieszkańcy nie tylko gminy ale całego powiatu oraz turyści. Ponieważ są to dość znaczne środki finansowe gmina podjęła działania w celu finansowania tej modernizacji przy udziale urzędu powiatowego.

Naturalną konsekwencją rozwoju agroturystyki będzie wzrost dochodów ludności, stworzenie nowych miejsc pracy a co za tym idzie, ożywienie lokalnej gospodarki. Celem nadrzędnym rozwoju agroturystyki będzie osiągnięcie praktycznych korzyści dla rozwoju gospodarczego i społecznego gminy oraz realizacja zadań związanych z ochroną przyrodniczych, kulturowych i społecznych wartości.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Rozbudowa infrastruktury technicznej leży u podstaw wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, a także poprawy cywilizacyjno-bytowych warunków życia mieszkańców gminy. Głównym inwestorem w realizacji zadań w zakresie infrastruktury będzie samorząd

gminy przy aktywnym udziale mieszkańców. Priorytetowym zadaniem będzie dalsze wodociągowanie gminy, którego zakończenie przewiduje się w roku 2001. Po wykonaniu tego zadania priorytetem staną się inwestycje związane z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków. Z uwagi na kosztowność tego typu inwestycji, ich realizacja będzie przebiegała w dłuższym okresie czasu, a zakończenie przewiduje się w roku 2008 – 2010 . W części gospodarstw do których doprowadzenie kanalizacji będzie bardzo kosztowne zostaną zainstalowane przyzagrodowe oczyszczalnie, których już kilkanaście działa na terenie gminy.

Na terenie gminy istnieje wysypisko śmieci ale nie spełnia ono wszystkich wymogów związanych z ochroną środowiska. Wydaje się, że najlepszym rozwiązaniem będzie utworzenie związku kilku sąsiednich gmin w celu budowy wysypiska spełniającego wszelkie wymogi i normy, które zabezpieczy przez długi okres czasu prawidłowe zagospodarowanie odpadów stałych. W przypadku braku porozumienia między sąsiednimi gminami lub też braku środków należy podjąć działania mające na celu wykorzystania istniejącego wysypiska w Końskich.

Obecnie samorząd gminy jest na etapie uzgodnień ostatecznego kształtu uchwały w sprawie szczególnych zasad utrzymania czystości i porządku w gminie, która to uchwała będzie regulowała wiele niejasności z tym związanych.

Nie mniej ważnym kierunkiem rozwoju infrastruktury technicznej będzie w przyszłości gazociągowanie gminy w ramach Międzygminnego Związku „Gazociąg” z siedzibą w Radoszycach. Nowym kierunkiem inwestowania w infrastrukturę będzie budowa zbiorników retencyjnych, które poza regulacją gospodarki wodnej, przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy.

Realizacja zadań z zakresu infrastruktury będzie finansowana ze środków własnych gminy, dotacji Wojewody Świętokrzyskiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Zasobów Wodnych, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa a także ze środków pomocowych funduszy przedakcesyjnych, a głównie z programu SAPARD.

Ważnym kierunkiem inwestowania, założonym w strategii, będzie budowa i modernizacja dróg gminnych oraz powiatowych. W latach 2000 – 2010 planuje się budowę 25 km dróg o nawierzchni twardej.

Decydującym czynnikiem w rozwoju i modernizacji infrastruktury na terenie gminy będzie ochrona środowiska naturalnego, ponieważ przyjęta w strategii zasada zrównoważonego rozwoju oznacza zachowanie równowagi między celami gospodarczymi, społecznymi i

ekologicznymi.

Wykaz zadań do realizacji w latach 2000- 2010 przedstawia tab. Nr 34.

PODSUMOWANIE

Zakłada się że realizacja postawionych w Strategii celów przyczyni się do utrwalenia rolniczego charakteru gminy z coraz większym udziałem funkcji nierolniczych.

W wyniku realizacji inwestycji związanych z retencją wód winna bardziej intensywnie rozwinąć się turystyka i agroturystyka.

Realizacja wytyczonych w strategii kierunków rozwoju gminy na lata 2000 – 2010 wymagać będzie od lokalnych władz samorządowych, instytucji wspomagających oraz samych mieszkańców gminy ogromnego wysiłku i zaangażowania. Bardzo ważnym elementem w tym zakresie będzie właściwe wykorzystanie powstającej szansy skorzystania ze środków przedakcesyjnych i strukturalnych, otwierających się w wyniku integracji Polski ze strukturami Unii Europejskiej.

Ważny elementem w realizacji założeń strategii będzie właściwy monitoring, czyli ocena. Umożliwia on stwierdzenie, czy strategia jest prawidłowo realizowana a także pozwoli ocenić czy założenia, na których oparto strategię nie uległy zmianie. Właściwa – przeprowadzana systematycznie, oparta na rzetelnej informacji – ocena realizacji zadań zawartych w strategii, ograniczy podejmowanie decyzji intuicyjnie.

Monitoring powinien obejmować dwie kategorie procesów:

1. Bieżąca realizacja strategii:

Powinna zawierać informacje o każdym aktualnie realizowanym przedsięwzięciu, jak:

- ❖ stopień zaawansowania inwestycji,
- ❖ ilość nowych oddanych obiektów,
- ❖ liczba przeszkolonych osób itp.

2. Analiza kluczowych parametrów, uwarunkowań rozwoju, jak:

- ❖ tendencje zatrudniania, zasoby siły roboczej,
- ❖ liczba bezrobotnych.

- ❖ liczba podmiotów gospodarczych w ujęciu sektorowym, dostępność środków na inwestycje,
- ❖ dostępność terenów na inwestycje
- ❖ wzrost poziomu życia mieszkańców itp.

Monitoring wymaga stworzenia w gminie bazy informacyjnej, która zawierałaby informacje:

- ❖ trendu rozwojowe w gospodarce regionu (województwa)
- ❖ współczynniki ekonomiczne – krajowe, wojewódzkie, powiatowe,
- ❖ struktura wydatków i inwestycji,
- ❖ trendy demograficzne i inne.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stworzyć w Urzędzie Gminy stanowisko do spraw Strategii Rozwoju Gminy, którego zadaniem byłoby:

- ❖ prowadzenie prac związanych z integracją z UE,
- ❖ promowanie gminy na zewnątrz,
- ❖ opracowywanie projektów i programów, pozyskiwanie środków finansowych,
- ❖ współpraca z organizacjami pozarolniczymi i podmiotami gospodarczymi w gminie i poza nią,
- ❖ koordynacja prac związanych z realizacją Strategii, propagowanie Strategii wśród mieszkańców gminy,
- ❖ monitoring,
- ❖ organizacja bazy informacyjnej,
- ❖ aktywizacja społeczności lokalnej poprzez system szkolenia i doradztwa.

Realizację Strategii lub poszczególnych jej elementów powinna systematycznie oceniać Rada Gminy na swych posiedzeniach.

WYKAZ ZADAŃ INWESTYCYJNYCH RESALIZOWANYCH I PLANOWANYCH DO

Lp	Tytuł zadania	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Czego dotyczy, co poprawia	Koszt przedsięwzięcia	Źródła finansowania				
						Własne	Dotacja wojewody	FOS	ARiMR	Fundusze pomocowe
1	Budowa gimnazjum i sali gimnastycznej	1999	2001	Poprawa bazy lokalowej	3 000 000	750 000	750 000			1 500 000
2	Telefonizacja gminy	2000	2000	Poprawa łączności mieszkańców	200 000	200 000				
3	Adaptacja budynku „kasztelański gościniec”	2000	2001	Poprawa bazy lokalowej urzędu gminy i innych	800 000	200 000	300 000			300 000
4	Budowa wodociągi Kołonec, Maleniec, Tama, Machory, Koliszowy	2000	2001	Poprawa jakości wody dla celów gospodarczo-bytowych	950 000	400 000	100 000	100 000	300 000	
5	Kanalizacja i oczyszczalnia ścieków na terenie gminy	2002	2006	Poprawa warunków sanitarnych	4 500 000	1 000 000	1 000 000	100 000	400 000	2 000 000
6	Budowa drogi Lipa-Hucisko-Szukcin	2004	2007	Poprawa nawierzchni dróg gminnych	400 000	200 000	100 000		100 000	
7	Budowa boiska szkolnego w Rudzie Malenieckiej	2004	2005	Poprawa bazy dydaktycznej i rozwój kultury fizycznej	200 000	100 000	50 000			50 000
8	Gazyfikacja gminy	2006	2009	Poprawa warunków życia mieszkańców, zmniejszenie zanieczyszczeń	1 600 000	800 000		200 000		600 000
9	Budowa sali gimnastycznej w Lipie	2007	2008	Poprawa bazy dydaktycznej i rozwój kultury fizycznej	3 500 000	750 000	750 000			2 000 000
10	Budowa drogi Młotkowice-Lipa	2007	2010	Poprawa nawierzchni dróg gminnych	250 000	100 000			100 000	50 000
11	Wymiana i budowa nowego oświetlenia dróg	2007	2008	Poprawa oświetlenia wzdłuż dróg gminnych	350 000	100 000	200 000			50 000
12	Budowa boiska szkolnego w Lipie	2008	2009	Poprawa bazy dydaktycznej i rozwój kultury fizycznej	150 000	70 000	40 000			40 000
13	Modernizacja szkół podstawowych w Lipie i Rudzie Malenieckiej	2002	2004	Poprawa bazy lokalowej	500 000	250 000				250 000
14	Budowa drogi do drogi krajowej 749 do Wyszyny Machorowskiej	2007	2009	Poprawa nawierzchni dróg gminnych	400 000	200 000	100 000		100 000	
15	Budowa mostu na rzece Czarnej Machory-Tama	2007	2009	Poprawa komunikacji drogowej mieszkańcom	100 000	50 000	50 000			

